

Mateo Jesucristo ye quetire oja'que ni'i

A'ti pūrĩ a'tiro weero ojano'pã nise ni'i

Ã'rĩ romano masã wiogure wapaseebosari masũ nicu niwĩ. Cũrẽ Jesú Capernaupu nigũrẽ cũ bu'esere sirutudutigu pijicu niwĩ.

A'te añuse quetire ojaꝝ, cũ tu'oña'rõnojõ, cũ ojaš'riõnojõ ojaꝝ niwĩ. Cũ queoro nu'cã'que me'rã ojanu'cã, tu'ota basioro, queoro ojaya-pada'reocu niwĩ.

Õ'acũ dũporocjãrãpũre “Ni'cũ masãrẽ yu'ruoacjũre o'ógũti”, nicu niwĩ. A'ti pūrĩ me'rã cũ tojo ní'quere “Diacjũta weepĩ”, ni masĩno'o.

Tojo weegu Mateo a'tiro ojaꝝ. Ne waro dũporocjãrãpũre ojanu'cãmũjãtipĩ. Be'ro Jesú cũ bajua'quere ojaꝝ. Jesú treinta cũ'marĩ bucuari cura Juã wãmeyeri masũ ye cjasere ucũpĩ. Jesú wãmeyeno'sere, be'ro Galileapu werecusia'quere, cũ masãrẽ yu'ruomũjã'quere téé Jerusalẽpu wẽrĩgũ wa'atuo'quere ojaꝝ. Be'ro Jesú masãca be'ro cũ bu'erã cũrẽ sirutu'cãrãrẽ “Nipe'tiro a'ti uꝝcopũ bu'ecusiarã wa'aya” cũ ní'quere ojapatipĩ.

A'ti pūrĩ Jesú masãrẽ bu'eme'rĩyu'ruapĩ nisere, Õ'acũ cũ dutise cũu'quere a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e, ni werepĩ. Tojo nicã Jesú wiogu sãjãtjere werepĩ, ni ojano'o.

Jesucristo ñecũsumua na nituriamujãti'que ni'i

(Lc 3.23-38)

¹ A'ti pũrĩ Jesucristo ñecũsumua wãme me'rã ojanu'cãno'o. Jesucristo Õ'acũ macũ masũ bajua'cu Abrahã judío masũ nimu'tã'cu pãrãmi nituriagu nicu niwĩ. Tojo nicã dũporocjũpu judío masã wiogu Davi pãrãmi nituriagu nicu niwĩ.

² Abrahã Isaa pacu nicu niwĩ. Isaa quẽ'rã Jacob pacu nicu niwĩ. Jacob Judá, tojo nicã cũ ma'misumua, cũ acabijirã pacu nicu niwĩ. ³ Judá Fares, Zara su'rua'cãrã pacu nicu niwĩ. Na paco Tamar wãmetico niwõ. Fares Esrom pacu nicu niwĩ. Esrom Aram pacu nicu niwĩ. ⁴ Aram Aminadab pacu nicu niwĩ. Aminadab Naasón pacu nicu niwĩ. Naasón Salmón pacu nicu niwĩ. ⁵ Salmón Booz pacu nicu niwĩ. Booz paco Rahab wãmetico niwõ. Booz Obed pacu nicu niwĩ. Cũ paco Rut wãmetico niwõ. Obed Isaí pacu nicu niwĩ. ⁶ Isaí judío masã wiogu Davi pacu nicu niwĩ. Davi Urías nũmo ní'co me'rã Salomórẽ põ'rãticu niwĩ.

⁷ Salomó Roboam pacu nicu niwĩ. Roboam Abías pacu nicu niwĩ. Abías Asa pacu nicu niwĩ. ⁸ Asa Josafat pacu nicu niwĩ. Josafat Joram pacu nicu niwĩ. Joram Uzías pacu nicu niwĩ. ⁹ Uzías Jotam pacu nicu niwĩ. Jotam Acaz pacu nicu niwĩ. Acaz Ezequías pacu nicu niwĩ. ¹⁰ Ezequías Manasés pacu nicu niwĩ. Manasés Amón pacu nicu niwĩ. Amón Josías pacu nicu niwĩ. ¹¹ Josías Jeconías, tojo nicã cũ acabijirã pacu nicu niwĩ. Titapũre Babilonia wãmetiri

di'tacjārã Israe curuacjārãrẽ ñe'e, na ya di'ta Babiloniapũ miamũjãcãrã niwã.

¹² Tojo wa'aca be'ro ãpẽrã bajuacãrã niwã. Jeconías Salatiel pacũ nicũ niwĩ. Salatiel Zorobabel pacũ nicũ niwĩ. ¹³ Zorobabel Abiud pacũ nicũ niwĩ. Abiud Eliaquim pacũ nicũ niwĩ. Eliaquim Azor pacũ nicũ niwĩ. ¹⁴ Azor Sadoc pacũ nicũ niwĩ. Sadoc Aquim pacũ nicũ niwĩ. Aquim Eliud pacũ nicũ niwĩ. ¹⁵ Eliud Eleazar pacũ nicũ niwĩ. Eleazar Matán pacũ nicũ niwĩ. Matán Jacob pacũ nicũ niwĩ. ¹⁶ Jacob José pacũ nicũ niwĩ. José María marãpũ nicũ niwĩ. Co Jesú masãrẽ yũ'rũoacjũ Cristo na nigũ paco nico niwõ.

¹⁷ Tojo weero Abrahã me'rã dũ'pocãti, téé Davi wiogũ nirĩ curapũ catorce turiricjãrã wa'acãrã niwã. Be'ro Davi me'rã ticũseta tja nicaro niwũ. Israe curuacjãrãrẽ Babilonia di'tapũ na miacateropũ nitũocaro niwũ. Be'ro Israe curuacjãrãrẽ Babiloniapũ miãca be'rore tja ticũseta nicaro niwũ. Téé Cristo cũ bajuari curapũ nitũocaro niwũ.

Jesucristo bajua'que ni'i
(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jesucristo bajua'que a'tiro wa'acaro niwũ. María cũ paco José me'rã omocã dũ'tegotigo weeco niwõ. Na ni'cãrõ me'rã nise dũporo co nijĩpaco nitojaco niwõ. Espĩritu Santu cũ tutuaro me'rã core tojo wa'acã weecũ niwĩ. ¹⁹ José co marãpũ niacjũ añurõ ëjõpeori masũ nicũ niwĩ. Co nijĩpaco nisere masĩmigũ, core ma'i cõ'asĩ'rĩtigũ, “Wiorãpũre weresãwe'e”, nicũ niwĩ. A'tiro pe'e wãcũcũ niwĩ. “Ya'yioropũ

core du'uguti”, nicu nimiwĩ. ²⁰ Cũ tojo wãcũrĩ cura cãrẽ quẽ'erõpũ ni'cũ Õ'acãrẽ wereco'tegu ɯ'mũsecjũ a'tiro nicu niwĩ:

—José, Davi pãrãmi nituriagu, Maríare ña'arõ wãcũticã'ña. Espíritu Santu cũ tutuaro me'rã co upũpũ sãjãnu'cã, core nijĩpaco wa'acã weecu niwĩ. Tojo weegu bopoyaro marĩrõ core mu'ɯ numotiya. ²¹ Co wĩ'magũrẽ wũagosamo. Cũ, cũ yarã masãrẽ na ña'arõ wee'quere yũ'rũoacju nigũsami. Tojo weegu Jesú wãmeyeya, ni werecu niwĩ Õ'acãrẽ wereco'tegu. Jesú nĩrõ, “Masãrẽ yũ'rũogũ” nisĩ'rĩrõ wee'e.

²² Todũporopũ cũ ye queti weremu'tãrĩ masũ me'rã Õ'acũ cũ ucũ'quere queoro wa'adutigu tojo weecu niwĩ. ²³ A'tiro ni ojaduticu niwĩ:

Ni'cõ numio ɯmũ me'rã nitimigõ, nijĩpaco ni, be'ro põ'rãtigosamo.

Cũ Emanuel wãmetigusami, ni ojano'caro niwũ. Emanuel “Õ'acũ marĩ me'rã nimi”, nisĩ'rĩrõ weecaro niwũ.

²⁴ Be'ro José wã'cãgũ, Õ'acãrẽ wereco'tegu duti'quere weecu niwĩ. Maríare cũ ya wĩ'ipũ numotiguti nígũ miacu niwĩ. ²⁵ Tojo weemigũ, co macũ wãti dũporo co me'rã niticu niwĩ. Co macũ bajuáca be'ro cãrẽ Jesú wãmeyecũ niwĩ.

2

Masĩrĩ masã na Jesure ĩ'arã wa'a'que ni'i

¹ Herode Judea di'ta wiogu nĩrĩ cura Jesú Belẽ wãmetiri macãpũ bajuacu niwĩ. Cũ bajuáca be'ro ɯmũa masĩrĩ masã mujĩpũ mujãtiro

pe'ecjārã Jerusalēpu etacārã niwã. ² Topu etarã, sērītiña'cārã niwã:

—Judío masã wiogu niacju wī'magũ ¿no'opu bajuapari? Ûsã ya macã mujīpũ mujātiro pe'e dūporopu ñocōawũ ùsã ī'ati'cure ī'awũ. Cūrē ī'arã, “Wiwogu niacju bajuatojapī”, niwũ. Tojo weerã cūrē ējōpeorã a'tiapu, nicārã niwã.

³ Herode na tojo nisere tu'ogu, mejēcã pejaro tu'oña'cu niwī. Jerusalēcjārã quē'rã nipe'tirã mejārōta tu'oña'cārã niwã. ⁴ Tojo weegu pa'ia wiorārē pijiocu niwī. Tojo nicã āpērã masārē Moisé duti'quere bu'eri masārē pijiocu niwī. Narē sērītiña'cu niwī:

—Cristo Ō'acũ bese'cu ¿no'opu bajuagusari? nicu niwī. ⁵ Cũ tojo nicã, na yu'ticārã niwã:

—A'ti di'ta Judea Belē wāmetiri macāpu bajuagusami. Dūporocjūpu Ō'acũ ye queti weremu'tārī masũ cũ bajuatjere a'tiro ni ojacu niwī:

⁶ Belē, Judea di'tapu nirī macã mejō nirī macã mejēta ni'i.

Ti di'ta nise macārī wa'teropure ti macācjũ ni'cũ wiogu wijagusami.

Yarã masã Israe curuacjārārē co'teacju nigūsami, ni ojano'caro niwũ, ni werecārã niwã Herodere.

⁷ Na tojo níca be'ro Herode ya'yioropu masīrī masārē cũ tiropu pijiocu niwī. Narē sērītiña'gũ, a'tiro nicu niwī:

—¿De'ro nicã waro ñocōawũ bajuabutiamirī cũ? nicu niwī. ⁸ “Tita bajuawī” tojo níca be'ro narē Belēpu wa'adutigu a'tiro nicu niwī:

—Topu wĩ'magũrẽ añurõ sērĩtiña'baque'aya. Cũrẽ bocarã, yu'ure wereya. Yu'u quẽ'rã cũrẽ ějõpeogu wa'aguti wee'e, nisoocu niwĩ narẽ.

⁹ Narẽ tojo ni wéréca be'ro masĩrĩ masã Belẽpu yu'rucãrã niwã. Topu yu'ruarã, ñocõawũ na ya macãpu ĩ'awã'cãti'cuta tja na dũporo u'mutãwã'cãcu niwĩ. Be'ro wĩ'magũ nirõ bu'ipũ ejagu, ñocõawũ tojanu'cãcu niwĩ majã. ¹⁰ Masĩrĩ masã ñocõawũrẽ ĩ'arã, pũrõ e'caticãrã niwã. ¹¹ Ti wi'ipũ sãjãejarã, wĩ'magũrẽ cũ paco María me'rã nigũrẽ ĩ'acãrã niwã. Cũrẽ ĩ'arã ějõpeorã, ejaque'acãrã niwã. Be'ro na mia'que acarire pãa, cũrẽ uru, u'mutise inciensore, tojo nicã apeye u'mutiseta tja mirra wãmetisere o'ocãrã niwã. ¹² Be'ro narẽ quẽ'erõpu Õ'acũ “Herode tiropu majãmitojaaticã'ña”, nicu niwĩ. Tojo weerã na ya di'tapu tojaarã, ape ma'apu majãmitojaacãrã niwã.

Herodere Egiptopu José quẽ'rã na du'tia'que ni'i

¹³ Masĩrĩ masã tojáaca be'ro Joseré Õ'acũrẽ wereco'tegu u'musecjũ quẽ'erõpu bajua, a'tiro nicu niwĩ:

—Wã'cãña. Wĩ'magũ cũ paco me'rã Egiptopu du'tiaya. Topu tojáníña. Yu'u “Tocã'rõta tojatia” níca be'ropu tojatia tja. Herode wĩ'magũrẽ wẽjẽsĩ'rĩgũ a'magũsami, nicu niwĩ.

¹⁴ Cũ tojo nicã tu'ogu, José wã'cã, wĩ'magũrẽ paco me'rã ñamita Egiptopu su'ori miacu niwĩ.

¹⁵ Topure Herode catiro põtẽorõ tojánicãrã niwã. A'te Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ cũ oja'que queoro wa'adutiro tojo wa'acaro niwã. Tere

a'tiro ni ojamu'tācu niwī: “Yū'u macũ Egiptopu nigũrẽ pijiwijawu', tojo nicu niwī Ō'acũ”, ni ojano'wũ.

Herode umua wĩ'marãrẽ wējēduti'que ni'i

¹⁶ Herode masĩrĩ masārẽ, yu'ure bujicã'pã nígu, uayu'rũmajācu niwī. Tojo uagu, nipe'tirã umua wĩ'marãrẽ Belēpu, tojo nicã ti macã sumutopu nirãrẽ puã cũ'ma cuorãrẽ, na dũjaro cuorãrẽ wējēduti'que niwī. Na masĩrĩ masã cūrẽ were'caro ejatuario tocã'rõta bucuasami nígu, umua wĩ'marã ticuse cũ'marĩ cuorãrẽ wējēduti'que niwī. ¹⁷ Cũ tojo weedutisere Jeremía Ō'acũ ye queti weremu'tārĩ masũ cũ oja'que queoro wa'acaro niwũ. A'tiro ojacu niwī:

¹⁸ Ramá wãmetiri macãpũre masã bujaweti, uti caricũcã tũ'ono'rõsa'a.

Raquel pãrãmerã nituriarãnumiapu Israe curuacjãrã nũmosãnumia na põ'rãrẽ pũrõ dũjasewã'a, utirãsama.

Na põ'rãrẽ wējēcã ĩ'arã bujaweticã, ãpērã wãcũtutuase o'omasĩtirãsama, ni ojano'wũ.

¹⁹ Herode wẽrĩca be'ro quẽ'erõpu ni'cũ Ō'acũrẽ wereco'tegu José Egiptopu nigũrẽ nicu niwī:

²⁰ —Wã'cãña. Wĩ'magũrẽ cũ paco me'rã Israe curuacjãrã nirĩ di'tapu sũ'ori dajatojaaya. Wĩ'magũrẽ wējēsĩrĩ'cãrã boape'tia wa'ama, nicu niwī.

²¹ Tojo nicã tu'ogu, José wã'cã, wĩ'magũrẽ cũ paco me'rã Israe curuacjãrã nirĩ di'tapu sũ'ori

miacũ niwĩ. ²² Be'ro “Herode macũ Arquelao cũ pacure Judea di'ta wiogu ducayupũ” nicã tu'ogu, uicũ niwĩ. Tojo weegu topure wa'asĩ'ríticũ niwĩ. Õ'acũrẽ quẽ'erõpũ wereno'cũ niyugu, Galilea wãmetiri di'ta pe'e yu'ruacu niwĩ. ²³ Topure etarã, Nazare wãmetiri macãpũ tojaque'acãrã niwã. Na topũ wa'acã, Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masã na oja'que queoro wa'acaro niwũ. “Masã cãrẽ ‘Nazarecũ nimi’ nirãsama”, ni ojano'wũ.

3

*Juã masãrẽ wãmeyerĩ masũ bu'e'que ni'i
(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)*

¹ Jesú cũ Nazarepũ nirĩ cura Juã masãrẽ wãmeyerĩ masũ Judea di'tapũ yucũ marĩrõ, masã marĩrõpũ wa'acu niwĩ. Topũ masã cũ tiropũ ejarãrẽ bu'ecũ niwĩ. ² A'tiro ni werecũ niwĩ:

—Cã'rõacã be'ro Õ'acũ bese'cũ pãjãrã masã wiogu sãjãgũsami. Tojo weerã musã ña'arõ wee'quere bujaweti, du'uya. Musã wãcũsere ducayuya, nicũ niwĩ. ³ Juã ye cjasere Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ Isaía a'tiro ojacũ niwĩ: Ni'cũ yucũ marĩrõ, masã marĩrõpũ a'tiro caricũnu'cũbajaque'atigusami:

“Marĩ wiogu a'tiatji ma'arẽ apoyuya. Diacjũca ma'a añurĩ ma'a quẽ'rãrõ weronojõ weeyuya”, ni ojacũ niwĩ.

Marĩ wiogu a'tiati dũporo musã nisetisere apoyuya, musã wãcũsere ducayuya nígã, tojo nicũ niwĩ.

4 Juã ya su'tiro cameyo poari me'rã na su'a'caro nicaro niwũ. Wa'icũrã casero me'rã ejeritucũ niwĩ. Pajasecũorã na ba'asetisere poreroa, nũcũ cjase mumia yere ba'acũ niwĩ.

5 Pãjãrã Jerusalẽcjãrã, ãpẽrã ti di'ta Judeapũ nirã cũ tiropũ cũ bu'esere tũ'orã wa'acãrã niwã. Tojo nicã dia Jordã wãmetiri maa pũ'tocjãrã tũ'orã wa'acãrã niwã. 6 Na ña'arõ wee'quere wereyũ'rũca be'ro narẽ wãmeyecũ niwĩ.

7 Tojo weeri cura pãjãrã fariseo masã, ãpẽrã saduceo masã wãmeyeduticãrã niwã. Na ña'arõ wee'quere bũjaweti dũcayusĩ'rĩticã ĩ'agũ, a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũsã weeta'sari curuacjãrã añã weronojõ ni'i. Añã nũcũ ãjũcã, uiwã'cãsama. Mũsã añã weronojõ bu'iri da'resere ui'i. Tojo uirã, mũsã ña'arõ wee'quere bũjaweti dũcayusĩ'rĩtimirã, wãmeyedutirã a'tiapũ. 8 Mũsã, diacjũta ãsã ña'arõ wee'quere bũjaweti dũcayupũ nĩrã, mũsã weesetise me'rã ĩ'oña. 9 Mũsã a'tiro wãcũticã'ña: “Ûsã Abrahã pãrãmerã ni'i. Tojo weerã Õ'acũ tiropũ wa'arãsa'a”, ni wãcũticã'ña. Mũsã wãcũsere dũcayuticã, Abrahã pãrãmerã nise wapamarĩ'i. Õ'acũ uagu, a'te ãtãperi me'rã Abrahã pãrãmerã wa'acã weemasĩmi. Cũ tojo weecãma, na pe'e Õ'acũ uaro weebosama. 10 Marĩ yucũpagũ ote'quepagũ weronojõ ni'i. Õ'acũ mũsãrẽ yucũpagũ dũca marĩsepagũre besecõ'arõ weronojõ weegũsami. Yucũ añurõ dũcatiticjũre paacõ'a, ãjũacõ'acã'no'sa'a. Tere wee'caro weronojõ mũsã wãcũsere dũcayuticã, añurõ weeseticã, Õ'acũ mũsãrẽ cõmea me'rã

paacõ'agũ weronojõ bu'iri da'regusami. ¹¹ Yu'u musãrẽ na ña'arõ wee'quere bujaweti, du'uama nígũ, aco me'rã wãmeye'e. Yu'u be'ro apĩ yu'u nemorõ tutuagu a'tigusami. Cũ añugũ waro nimi. Yu'u pe'e mejõ nigũ tu'oña'a. Ne cãrẽ ni'cãrõwijimasĩtisa'a. Cũ pũrĩcã Espĩritu Santure musãrẽ o'ógusami. Cãrẽ masã me'rã ninu'cũcã weegusami. Ña'arõrẽ ãjãaweero weronojõ musãrẽ añurõ tojato nígũ, ña'arõ wee'quere cõ'agũsami. ¹² Yu'u be'ro a'tigu ni'cũ trigo su'tiweeri masũ weronojõ nimi. Cũ te su'tire mejẽcã su'awee, cõ'asami. Te trigo peri quẽ'rãrẽ mejẽcã mii, te nurõrĩ wi'ipũ nurõsami. Te su'tire pecame'epũ ãjãacõ'asami. A'te weronojõ cã, cã yarã warore bese, cã tiropũ miagũsami. ãpẽrãrẽ pecame'epũ cõ'abajuriogusami. Ti me'e ne pe'tisome, ni werecũ niwĩ Juã.

Juã Jesure wãmeye'que ni'i
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Juã wãmeyerĩ curare Jesú Galileapũ ní'cũ Jordã wãmetiri maapũ wa'acũ niwĩ. Topũre wa'agu, Juãrẽ wãmeyedutigũ wa'agu weecũ niwĩ. ¹⁴ Topũ cũ etacã, Juã cãrẽ wãmeyesĩ'rĩticũ nimiwĩ.

—Yu'u pe'e mu'urẽ wãmeyedutironojõ o'ogu, ¿mu'u pe'e yu'ure wãmeyedutigũ a'titi? nicũ niwĩ Jesure.

¹⁵ Cũ tojo nicã tu'ogu, Jesú “Wãmeyeya. Nipe'tise Ô'acũ marĩrẽ weeduti'caronojõta weerua'a. Añucã'rõsa'a”, nicũ niwĩ. Cũ tojo nicã tu'ogu, Juã “Jau” ni, cãrẽ wãmeyecũ niwĩ.

16 Cūrē wāmeyeca be'ro cū majānū'cācāta, ũ'muse pāricaro niwĩ. Jesú Espíritu Santu buja weronojō bajugũ cūpũre dijatacā ejapejagure ĩ'acũ niwĩ.

17 Tojo wa'acā, ũ'musepũ cū pacũ Õ'acũ ucũdijocũ niwĩ.

—Ā'rĩ yũ'u macũ Ɂpũtũ yũ'u ma'igũ nimi. Cũ me'rā pũrō e'cati'i, nicũ niwĩ.

4

Jesure wātĩ Õ'acũrē yũ'gũnũ'cācā weesĩ'rĩmi'que ni'i

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

1 Jesú wāmeyeno'ca be'ro Espíritu Santu cūrē yucũ marĩrō, masā marĩrōpũ sũ'ori miacũ niwĩ. Wātĩ Jesure cū pacũre yũ'gũnũ'cādutigu niquesācũ nimiwĩ.

2 Topũre Jesú cuarenta nũmũrĩ, cuarenta ñamirĩ ne cā'rō ba'aticũ niwĩ. Be'ro Ɂjaboayũ'ruacũ niwĩ. 3 Jesú tojo Ɂjaboacā ĩ'agũ, wātĩ cū pũ'to wa'acũ niwĩ. Cūrē a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũ'u diacjũta Õ'acũ macũ ni'i nígũ, a'te Ɂtāperire pā dojorē ba'aya, nicũ niwĩ. 4 Cũ tojo nicā, Jesú a'tiro yũ'ticũ niwĩ:

—Õ'acũ ye queti ojāca pũrĩpũ a'tiro ojano'o: “Masā ba'ase me'rā dia'cũ catimasĩtisama. Na añurō nisĩ'rĩrā, nipe'tise Õ'acũ ucũsere yũ'ti ẽjõpeosama”, niwũ, nicũ niwĩ.

5 Be'ro wātĩ cūrē Jerusalēpũ “Õ'acũ ya macā”, na nino'ca macāpũ miacũ niwĩ. Topũre Õ'acũ wi'i dũposārĩpũ sũ'ori miimũjācũ niwĩ. 6 Jesure nicũ niwĩ tja:

—Mũ'u diacjũta Ō'acũ macũ ni'i nĩgũ, a'topũ bu'pudijaya. Ō'acũ ye queti ojáca pũrĩpũ a'tiro ni ojano'o:

Ō'acũ cũrẽ wereco'terã me'rã mũ'urẽ
co'tedutigusami.

Mũ'urẽ ũtãgãpũ doquepejari nĩrã, mũ'urẽ
tuuñe'erásama, ni ojano'caro niwũ, nicũ
niwĩ wãtĩ.

⁷ Tojo nisere Jesú cũrẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Ō'acũ ye queti ojáca pũrĩpũ a'te quẽ'rã
ojano'caro niwũ: “Mũ'u wiogu Ō'acũ cũ
ucũ'quere ne ni'cãti ¿diacjũta nimitito? nĩrã,
cũrẽ weel'odutiticã'ña”, ni ojano'wũ, nicũ niwĩ
Jesú.

⁸ Be'ro wãtĩ ũrũgũ u'mũacjũpũ miacũ niwĩ tja.
Topũre nipe'tise a'ti di'ta cjase macãrĩrẽ, tojo
nicã te macãrĩ cũosere ĩ'ope'ocã'cũ niwĩ. ⁹ ĩ'ogũ,
cũrẽ nicũ niwĩ:

—Nipe'tise a'te mũ'urẽ ĩ'o'quere o'oguti mũ'u
yũ'ure ejaque'a ějõpeocã, nicũ niwĩ.

¹⁰ Tojo nicã tũ'ogu, Jesú cũrẽ nicũ niwĩ:

—Wa'aya, wãtĩ. Ō'acũ ye queti ojáca pũrĩpũ
a'tiro ojano'o: “Ō'acũ mũ'u wiogu ni'cũrẽta
ějõpeoya. Cũ ni'cũrẽta yũ'tiroũa'a”, niwũ, nicũ
niwĩ.

¹¹ Tojo nicã tũ'ogu, wãtĩ wa'a wa'acũ niwĩ.
Be'ro Ō'acũrẽ wereco'terã u'mũsecjãrã Jesure
weetamurã, ba'ase ecarã a'ticãrã niwã.

*Jesú ne waro cã Galileapũ bu'enũ'cã'que ni'i
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)*

¹² Be'ro Jesú “Juã wãmeyeri masũrẽ bu'iri
da'reri wi'ipũ niapũ” nisere tũ'ocũ niwĩ. Tere

tu'ogu, Galilea di'tapu wa'acu niwĩ. ¹³ Topure cū ya macã Nazarepüre tojaque'aticu niwĩ. Ape macã Capernau pe'e tojaque'acu niwĩ. Ti macã ditara sumuto Zabulõ, tojo nicã Neftalí wāmetiro wa'teropu nicaro niwũ. ¹⁴ A'te Isaía Õ'acũ ye queti weremũ'tārĩ masũ cū oja'que queoro wa'adutiro tojo wa'acaro niwũ. ¹⁵ A'tiro ojacu niwĩ:

Zabulõ, tojo nicã Neftalí wāmetise di'ta Galilea wāmetiri ditara pu'topu ni'i.

Jordã wāmetiri maa ape pã'rēpu ni'i.

Topu Galilea di'tapu judío masã nitirã nisama.

¹⁶ Tocjārã masã na'itĩ'arõpu nirã weronojõ Õ'acũre masĩtisama.

Tojo nimirã, añurõ bo'reyusere ĩ'arã weronojõ narẽ yu'rũoacjũre ĩ'arāsama.

Na Õ'acũ yere masĩtimirã tere werecã, tu'orāsama.

Na bu'iri da're bajuriono'bo'cārã nimirã, masãbajuama, ni ojanowũ.

¹⁷ Titare topu Jesú masārẽ ne waro bu'ewã'cõcu niwĩ. Narẽ “Mũsã ña'arõ weesetisere bujaweti, du'uya. Mũsã wācũsere ducayuya. Cã'rõacã be'ro Õ'acũ cū wioꝝu nimi nisere masārẽ masĩcã weegusami”, ni bu'ecu niwĩ.

*Jesú ba'paritirã wa'i wējẽrĩ masārẽ piji'que ni'i
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)*

¹⁸ Be'ro Jesú Galilea wāmetiri ditara sumutopu sijabaque'acu niwĩ. Topu wa'a, ni'cũ põ'rã puarã umuarẽ bocaecacu niwĩ. Ni'cũ Simó, apetero Pedro pisuno'gũ nicu niwĩ. Apĩ cū acabiji André

nicu niwĩ. Na wa'i wějěrĩ masã nicãrã niwã. Tojo weerã na wejecure ditarapu doqueñorã weecãrã niwã. ¹⁹ Na tojo weecã ĩ'agũ, Jesú narẽ nicu niwĩ:

—Te'a yu'u me'rã. Musã ni'cãrõacãrẽ wa'i wějěrĩ masã ni'i. Be'ropure majã wa'i wějērã weronojõ masãrẽ yé quetire wererãsa'a. Tojo weecã, pãjãrã ejõpeorãsama, nicu niwĩ.

²⁰ Cũ tojo nicã tu'orã, maata na wa'i wějẽse cuo'quere du'ucũupe'o, cũ me'rã sirutuwã'cãcãrã niwã.

²¹ Cã'rõ yu'rũaa, ãpẽrã cũ acabiji me'rã nirãrẽ tja ĩ'acu niwĩ. Na Zebedeo põ'rã Santiago, Juã nicãrã niwã. Na, na pacu me'rã yucusupu wejecupagure dero aporã sãñacãrã niwã. Jesú na quẽ'rãrẽ “Te'a”, nicu niwĩ. ²² Cũ tojo nicã tu'orã, na yawu yucusure, tojo nicã na pacure totã cõ'acũu, Jesú me'rã sirutuwã'cãcãrã niwã.

Jesú pãjãrã masãrẽ bu'e'que ni'i

(Lc 6.17-19)

²³ Jesú nipe'tiro Galilea di'tapu judío masã nerẽwũase wi'seripu bu'ecusiacu niwĩ. Cũ añuse queti Õ'acũ yere, cũ wiogu nimi nisere bu'ecu niwĩ. No'o na de'ro nise dutitisere yu'rũowã'cãcu niwĩ. ²⁴ Cũ tojo weese quetire nipe'tiro Siria di'tacjãrã masĩpe'ticãrã niwã. Tojo weerã de'ro nise pi'etirãrẽ cũ tiropu miacãrã niwã. Do'atirãrẽ, wãtĩ sãjãno'cãrãrẽ, no'o ñama wẽrise cuorãrẽ, tojo nicã sijamasĩtirãrẽ cũ tiro mīaa, yu'rũoduticãrã niwã. Nipe'tirãrẽ yu'rũocu niwĩ. ²⁵ Cũ tojo weecã tu'orã, pãjãrã Galilea di'tacjãrã, Decápoli wãmetise macãrĩcjãrã sirutucãrã niwã. Tojo

nicã Jerusalẽcjãrã, Judea di'tacjãrã, Jordã wãmetiri maa siaquijicjãrãpũ sirutucãrã niwã.

5

Jesú ãrũgũpũ masãrẽ bu'e'que ni'i

¹ Jesú pãjãrã sirutucã ã'agũ, ãrũgũpũ mũjãa, ejanujãcũ niwĩ. Tojo weecã, cũ bu'erã cũ sumuto nerẽnujãcãrã niwã. ² Be'ro Jesú narẽ a'tiro bu'enũ'cãcũ niwĩ:

A'tiro weerãnojõ e'catima nise ni'i (Lc 6.20-23)

³ “Õ'acũ weetamurõ me'rã dia'cũ cũ ãaro weemasĩ'i nirãnojõ e'catirãsama. Tojo nirãnojõ Õ'acũ wiogũ nirõpũ sãjãárãsama.

⁴ ”Bũjawetirãnojõ e'catima. Õ'acũ narẽta weetamugũsami. Narẽ wãcũtutuacã weegũsami.

⁵ ”No'o 'Yũ'u basu ãpẽrã yũ'rũoro ni'i' nitirãnojõ e'catisama. Tojo weerã na Õ'acũ 'O'ogũti' ní'que di'tare ñe'erãsama.

⁶ ”Õ'acũ ye, diacjũ nisere masĩsĩ'rĩrã, ãjaboa, acowũo'cãrã weronojõ nisama. Tojo ãjaboa, acowũorã weronojõ masĩsĩ'rĩrãrẽ Õ'acũ e'catise o'ogũsami. Na Õ'acũ yere masĩca be'ro ba'a, sĩ'rĩtuurã weronojõ nisama.

⁷ ”Ãpẽrãrẽ pajaña'rã e'catima. Õ'acũ quẽ'rã narẽ pajaña'gũsami.

⁸ ”No'o ña'ase moorãnojõ e'catima. Náta Õ'acũrẽ ã'arãsama.

⁹ ”No'o a'mequẽse marĩrõ ninu'cũsĩ'rĩrãnojõ e'catima. Õ'acũ narẽ 'Yũ'u põ'rã nima', nigũsami.

10 "No'o Ō'acũ ɥaro weecã ña'arõ weesiruntuno'rãnojõ e'catima. Náta Ō'acũ wioɥu nirõpũ wa'arãsama.

11 "Yũ'ure ẽjõpeose bu'iri mʉsãrẽ ăpẽrã ña'arõ bujicã'a, pi'etise o'orãsama. No'o nise niso, nima'arãsama mʉsãrẽ. Na tojo weecã, e'catiya. 12 Duporocjãrãpũ Ō'acũ ye quetire weremũ'tãrĩ masãrẽ mejãrõta weecãrã niwã. Mʉsã ɥ'mʉsepũre pajibutiaro e'catise bocarãsa'a. Tojo weerã e'catiya", nicu niwĩ Jesũ.

A'ti ɥmʉcopũre Jesure ẽjõpeorã moa, s'ose weronojõ nima nise ni'i

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13 Jesũ a'tiro bu'ennemocũ niwĩ:

"Marĩ ba'arã, ɥ'suato nĩrã moarẽ sã'a. Mʉsã moa weronojõ ni'i a'ti nucũcãpũre. Mʉsã añurõ niseticã ĩ'arã, ăpẽrã quẽ'rã ĩ'acũu, yũ'ure ẽjõpeorãsama. Mʉsã tojo weeticãma, moa ocatiro weronojõ nirãsa'a. Moa ocaticã, ɥ'suatisa'a. Te tojo nicã, cõ'acã'no'o. ¿Apaturi de'ro wee moa ocacã weebosari tja?

14 "Mʉsã yũ'ure ẽjõpeorã s'ose weronojõ ni'i masãrẽ. Tojo weerã mʉsã ăpẽrã yũ'ure masĩtirãrẽ masicã wee'e. Ni'cã macã ɥrũgũpũ nirĩ macã bajutiropũ niticã weetisa'a. 15 Masã s'ocjare apeyenojõ docapũ s'ótisama. Tojo weronojõ o'orã, nipe'tirã ti wi'ipũ nirãrẽ bajuato nĩrã ɥ'mʉarõpũ peosama. 16 A'te weronojõ bajuyoropũ yũ'ɥ ɥaronojõ añurõ weesetiya. Mʉsã añurõ weecã ĩ'arã, ăpẽrã quẽ'rã marĩ pacu ɥ'mʉsepũ nigũrẽ 'Añuyũ'rũgũ nimi', ni e'catirãsama.

Jesú Moisé duti'que cjasere ucũ'que ni'i

¹⁷ "A'tiro wãcũticã'ña yu'ure. 'Jesú Moisé duti'quere, tojo nicã Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masã na wereyu'quere cõ'agũ a'tigu weepĩ", niticã'ña. Tere cõ'agũ mejëta a'tiwu. Tere queoro weepe'ogu a'tigu weewu.
¹⁸ Diacjũ musãrẽ wereguti. Æ'muse, a'ti turi nirĩ curare Õ'acũ ne cã'rõacã te dutisere cõ'asome. Nipe'tise cũ 'A'tiro weeguti' ní'quere queoro weegusami. ¹⁹ Tojo weegu no'o cã'rõacã te dutisere yu'rũnu'cãgũnojõ mejõ nigũ waro nigũsami Õ'acũ wiogu nirõpũre. Tojo nicã ãpërãrẽ yu'rũnu'cãcã weegunojõ mejãrõta nigũsami. Apĩ Moisé dutisere weegú pe'e, tojo nicã ãpërãrẽ tere weedutigũ pe'e wiogu weronojõ nigũsami Õ'acũ wiogu nirõpũre.
²⁰ Musãrẽ a'tiro wereguti. Moisé duti'quere bu'eri masã, tojo nicã fariseo masã yu'rũoro Õ'acũ dutise pe'ere añurõ weeyu'rũnu'cãtirã, Õ'acũ tiropũ wa'asome", nicu niwĩ.

Jesú uase cjasere masãrẽ were'que ni'i
(Lc 12.57-59)

²¹ Jesú a'tiro werenemocu niwĩ: "Musã tu'opã musã ñecũsumuarẽ duti'quere: 'Masãrẽ wëjëcõ'aticã'ña. No'o apĩrẽ wëjëcõ'agũnojõ tenojõ besegu tiropũ beseno'o, bu'iri da'reno'gũsami', niwũ. ²² Yu'u pe'e a'tiro wereguti. No'o cũ acaweregũ me'rã uagunojõ bu'iri da'reno'gũsami. No'o cũ acaweregũre 'Mu'u wapamarĩ'i' ni bujicã'gũnojõ wiorã tiropũ beseno'gũsami. No'o cũ acaweregũre 'Wa'icu

weronojō tū'omasīse moobutia'a' nigūnojōrē
Ō'acū pecame'epu bu'iri da're, cō'atawio ni'i.

23 ”Tojo weegu Ō'acū wi'ipu no'o Ō'acūrē
ējōpeoacju apeyenojō o'ogutigu, 'Yu'u acaw-
eregure ña'arō weecāti' ni wācūbocagu, a'tiro
weeroa'a. 24 Cū o'otjere du'upeo, cūrē acobo-
jose sērīmu'tāgū wa'aroa'a. Be'ro 'Ō'acūrē
o'oguti' ní'quere o'oroa'a.

25 ”Apeye quērārē wereguti. Ni'cū mūsārē
weresāsī'rīgū besewaropu miasī'rīcā, maata
topu wa'ase dūporo apowe'ocā'ña. Tojo weecā,
mūsārē beseri masūrē o'otibosami. Tojo weet-
icāma, beseri masū surarapure o'o, bu'iri da'reri
wi'ipu sōrōbosami. 26 Diacjūta mūsārē wereguti.
Bu'iri da'reri wi'ipu sājāa wapayepe'oticā, ne
du'uwīrōsome”, ni werecu niwī Jesú.

*Jesú “Mūsā nūmosānumia, mūsā
marāpusumua nitirārē a'metārāticā'ña” nise
ni'i*

27 Jesú a'tiro werenemocu niwī: “Apeyere
todūporopu duti'quere tū'opā. ‘Mūsā
nūmosānumia nitirārē, mūsā marāpusumua
nitirārē a'metārāticā'ña’, niwū. 28 Yu'u pe'e
a'tiro wereguti. No'o numiorē ña'arō weesī'rī
uaripejase me'rā ī'agūnojō cū po'peapu co me'rā
ña'arō weetojasami.

29 ”Tojo weerā mūsā caperi me'rā ña'arō
weesī'rīrā, tigare orewee cō'abo'caro weronojō
maata ī'adu'ucā'ña. Ña'arō weedu'utirā,
pecame'epu wa'arāsa'a. Mūsā capeare cō'arā,
ti capea dia'cūrē bajuriorāsa'a. Nipe'tiro
mūsā upu pecame'epu wa'acā, ña'ayu'rūsa'a.

³⁰ Mejārōta bu'iri bocari nígũ, diacjũcamocã me'rã ña'arō weesĩ'rĩgũ, weedu'ucã'ña. Tojo weecã, nipe'tiro upũ pecame'epũ bu'iri bocabo'caro bu'iri da'reno'some", nicũ niwĩ Jesú.

Jesú, marãpõtĩrã, nãmotĩrã a'merĩ cõ'ase cjasere ucũ'que ni'i

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Jesú ninemocũ niwĩ: “Apeye todũporocjãrãpãre ní'quere tũ'opã: ‘No'o nũmorẽ cõ'agũ, “A'te ye bu'iri mũ'ũrẽ cõ'a'a” nĩrĩ pũrĩrẽ oja, core o'oroũa'a', niwũ. ³² Yũ'ũ pe'e a'tiro weregũti. Ni'cũ cũ nũmorẽ co apĩ me'rã ña'arō nitimicã cõ'agũnojõ core mũũa me'rã ña'arō weeri masõrẽ weronojõ tojacã weesami. No'o marãpũ cõ'ano'co me'rã nũmotigũnojõ quẽ'rã ña'arõ cũ nũmo nitigo me'rã a'metãrãgũ weronojõ tojasami”, nicũ niwĩ Jesú.

Jesú “A'tiro weerãti” nise cjasere cã bu'e'que ni'i

³³ Jesú a'tiro werenemocũ niwĩ: “Apeyere todũporocjãrãrẽ ní'quere tũ'opã: ‘Mũsã “Õ'acũ wãme me'rã weegũti” ní'caronojõta nisooro marĩrõ queoro weeya', niwũ. ³⁴ Yũ'ũ pe'e a'tiro weregũti. Mũsã ãpẽrãrẽ ‘A'tiro weerãti’ nĩrã, Õ'acũrẽ wãmepeoticã'ña. ‘U'muse me'rã weerãti’, niticã'ña. Õ'acũ nĩrõ topũta ni'i. ³⁵ ‘A'ti nucũcã me'rã ni'i’, niticã'ña. Õ'acũ wéeca di'ta ni'i. Jerusalẽ quẽ'rã marĩ wiogũ Õ'acũ ya macã ni'i. Tojo weerã Jerusalẽ me'rã wãmepeoticã'ña. ³⁶ Tojo nicã ‘U'sã ya dũpoa me'rã ni'i’, niticã'ña.

Musã tojo nise me'rã ni'cã poadare ñirĩ da o butiri da ducayumasītisa'a. ³⁷ A'tiro dia'cũ niña. Diacjũ nicã, wãmepeoro marĩrõ 'Diacjũta ni'i', niña. Tojo niticã, 'Diacjũ niwe'e', niña. Musã ninemopeosepua no'o wãtĩ wãcũse o'ose nibosa'a.

Jesú ãpẽrã mejẽcã weecã a'medititise ni'i
(Lc 6.29-30)

³⁸ "Apeyere toduporocjãrãrẽ ní'quere tu'opã: 'Ni'cũ musãrẽ capea paatĩ'acã, musã quẽ'rã mejãrõta cãrẽ paatĩ'aa'meña', niwũ. Tojo nicã 'Upicare paape'ecã, mejãrõta cãrẽ paape'ea'meña', niwũ. ³⁹ Yu'u pe'e musãrẽ a'tiro wereguti. Musãrẽ ña'arõ weecã, tojo tu'oña'cã'ña. A'meticã'ña. Tojo weronojõ o'ogu, mu'urẽ ni'cã pe'e pã'rẽ diapoapu paacã, ape pã'rẽ dũ'sari pã'rẽ pe'ere majãminũ'cã, paadutiya tja. ⁴⁰ Ni'cũ beseri masã tiropu mu'urẽ weresã'cu mu'u ya camisare sãrĩbosami. Cũ tojo weecã, bu'icjãrõ mu'u sãñarõ quẽ'rãrẽ tuweeo'oya. ⁴¹ Surara mu'urẽ ni'cã kilómetro cũ yere miabosaya nicã, mu'u pe'e cũ uacã, puã kilómetro miabosaya. ⁴² No'o mu'urẽ apeyenojõ sãrĩcã, o'oya. Apeyenojõ mu'urẽ wasocã, 'Wasowe'e', niticã'ña", nicu niwĩ Jesú.

Marĩrẽ ĩ'atu'tirãrẽ ma'idutise ni'i
(Lc 6.27-28,32-36)

⁴³ Jesú werenemocu niwĩ: "Apeye toduporocjãrãrẽ ní'que quẽ'rãrẽ tu'opã: 'Musã me'rãcjũrẽ ma'iña. Musãrẽ ĩ'atu'tigu pe'ere a'pepũrĩña', niwũ. ⁴⁴ Yu'u pe'e musãrẽ wereguti. Musãrẽ ĩ'atu'tirãrẽ ma'iña. Musãrẽ ña'arõ

ucūrārē ‘Añurō wa'ato’, niña. Mūsārē ña'arō weecā, ña'arō bujicā'micā, na ye niatjere Õ'acūrē sērībosaya. ⁴⁵ Tojo weerā marī pacu u'musepu nigú pō'rā ni'i nisere ĩ'orāsa'a. Cũ añurā, ña'arā tiropu mujīpūrē bo'reyucā weemi. Mejārōta añurō weerā, ña'arō weerā tiropu aco pejacā weemi. ⁴⁶ Mūsārē mairā dia'cūrē ma'írā, ¿ñe'enojōrē mūsā Õ'acũ o'otjere bocabosa? Niyeru wapaseeri masā quē'rā tojota weema. Na ña'arā nimirā, na me'rācjārārē ma'isama. ⁴⁷ Mūsā acawererā dia'cūrē añudutirā, ¿ñe'enojōrē añuse weerā weebosa? Õ'acūrē ějōpeotirā quē'rā tojota na acawererā dia'cūrē añudutisama. Tojo weerā nipe'tirārē a'merī ma'i, añudutiya. ⁴⁸ Marī pacu u'musepu nigú ña'ase moogũ nimi. Mūsā quē'rā cũ weronjō ña'ase moorā ninu'cūcā'ña”, ni werecu niwī Jesú.

6

Añurō weesetise cjasere Jesú bu'e'que ni'i

¹ Jesú a'tiro werenemocu niwī: “Mūsā weesere āpērārē ĩ'adutirā, na ĩ'orōpu dia'cũ añurō weeticā'ña. Mūsā tojo weecāma, marī pacu u'musepu nigú ne cā'rō añusere mūsārē o'osome. ² Tojo weerā mūsā pajasecuorārē weetamurā, nipe'tirārē werestepe'oticā'ña. Weeta'sari masā na nerēwusepu, tojo nicā macā decopu na wee'quere werestepe'ocā'ma. Masārē añurō ucūdutirā tojo weesama. Mūsā na weronjō weeticā'ña. Diacjũ mūsārē wereguti.

Narē masā añurō ucūse me'rā wapata'atojama. Tojo weerā na be'ropure bocasome. ³ Musā pe'e pajasecuorārē apeyenojō o'orā, no'o mu'u me'rācjū ī'atiri cura o'oya. ⁴ Ya'yioro āpērā na masītiro o'oya. Tojo weecā, marī pacu nipe'tise marī ya'yioro weesere ī'ape'ogu, musārē añusere o'ogusami.

*Jesú 'Ō'acūrē sērīrā, a'tiro ñubueya' nise ni'i
(Lc 11.2-4)*

⁵ "Musā ñubuerā, weeta'sari masā weronojō weeticā'ña. Na nerēwuase wi'seripu, tojo nicā masā pājārā yu'ruaropu nu'cū, masā ī'ato nírā ñubuesama. Musārē diacjū wereguti. Na āpērā ī'ase me'rā wapata'atojama. Be'ropure bocasome. ⁶ Musā yu'ure ējōpeorā, musā ya tucūpu sājāa, sopere bi'a, musā pacu Ō'acū musā me'rā nigūrē sērī, ñubueya. Tojo weecā, marī pacu no'o bajutiropu weesere ī'ape'ogu, musārē añusere o'ogusami.

⁷ "Ō'acūrē ñubuerā wācūtimirā, pejetiri mejārōta ñubuemujāticā'ña. Ō'acūrē masītirā, ūsārē peje ucūse me'rā tu'ogusami nírā, tojo weesama. ⁸ Musā na weronojō weeticā'ña. Marī pacu musā ūasenojōrē sērīatji duporo masītojasami. ⁹ Tojo weerā musā a'tiro ñubueya:

"Pacu, mu'u u'musepu ni'i.

Nipe'tirā mu'urē wiopesase me'rā ējōpeoato.

¹⁰ A'ti turipure mu'u bese'cu maata wiogu sājāgū a'tiato.

Ū'musepure mu'u ūaro dia'cū weesama.

A'ti turicjārā quē'rā mejārōta weeato.

11 ʕsārē umucorinucũ ba'ase o'oya.

12 ʕsā ña'arõ wee'quere acobojoya.

ʕsā āpērārē acobojo'caro weronojõta ʕsā
quē'rārē acobojoya.

13 ʕsā ña'arõ weesĩ'rĩsere cã'mota'aya.

Tojo nicã ña'agũ ʕsārē niquesãcã, cã'mota'aya.

Mũ'u ni'cũta dutimasĩ'i.

Tutuayũ'rũgũ ni'i.

Mũ'u ni'cũrēta masã ějõpeorãsama.

Mũ'u ninu'cũcũsa'a', ni sērĩña Õ'acũrē.

14 ”Āpērã mʕsārē ña'arõ wee'quere acobojocã,
marĩ pacũ u'mʕsepũ nigũ quē'rã mʕsārē acobo-
jogʕsami. 15 Tojo weeticãma, marĩ pacũ mʕsã
ña'arõ wee'quere acobojosome”, nicũ niwĩ Jesũ.

Jesũ “Be'ti ñubuerã, a'tiro weeya” nise ni'i

16 Jesũ narē bu'enemocũ niwĩ: “Mʕsã be'ti
ñubuerã, weeta'sari masã weronojõ weeticã'ña.
Na āpērārē añurõ wãcũduti, be'tima nidu-
tirã bujawetirã weronojõ weesoosama. Di-
acjũ mʕsārē weregũti. Na masã añurõ
wãcũse dia'cũrē wapata'atojasama. Be'ropure
bocasome. 17 Mʕsã pe'e be'ti ñubuerã,

mʕsã weewũaronojõta weeya. Diapoa waacoe,
wũjapoame'ricã'ña. 18 Tojo weecã, āpērã mʕsã
be'tisere masĩsome. Marĩ pacũ dia'cũ marĩ
ya'yioro weesere ĩ'ape'ogũ masĩgũsami. Cũ
mʕsārē añusere o'ogʕsami”, nicũ niwĩ Jesũ.

*ʕ'mʕsepũ marĩ bocatjere wãcũnrũdutise ni'i
(Lc 12.33-34)*

19 Jesũ bu'enemocũ niwĩ: “Apeyenojõ
a'ti turi cjasere peje seeneocũuticã'ña. Te

butiwiji, boadija wa'asa'a. Tere ãpērãnojõ ba'abajuriodijocã'sama. Mũsã neocũusere yajari masũ sãjãa, yajape'ocũsami. ²⁰ Tojo weronjõ o'orã, u'mũse cjase pe'ere seeneocũuyuya. Õ'acũ uaronojõ weenu'cũcã'ña. Tojo weerã topure peje añuse cœorãsa'a. Topure mũsã seeneocũu'que mũsã cœoatje ne butiwijisome. Æpērãnojõ ne ba'atirãsama. Yajari masã quẽ'rã Õ'acũ tiropu sãjãa, yajasome. ²¹ Marĩ uputu ma'isere wãcũnũrũsa'a. Tojo weerã a'ti turi cjase dia'cũrẽ wãcũnũrũticã'ña. Õ'acũ ye pe'ere wãcũnũrũña”, nicu niwĩ Jesú.

*Marĩ caperi sĩ'ocja weronjõ ni'i nise ni'i
(Lc 11.34-36)*

²² Jesú a'tiro werenemocu niwĩ: “Marĩ caperi sĩ'omũ'tãcja weronjõ ni'i. Marĩ caperi añucã, añurõ ï'amasĩ'i. ²³ Marĩ caperi ï'aejaticãma, añurõ ï'atisa'a. A'te weronjõ mũsã Õ'acũrẽ ãjõpeo, cũ yere weecã, caperi añurõ weronjõ ni'i. Mũsã a'ti turi cjase pe'ere wãcũnũrũcãma, caperi ï'aejatirã weronjõ ni'i. Õ'acũ uaronojõ weetirã, na'itĩ'arõpu nirã, cũrẽ masĩtirã weronjõ ni'i.

*Niyerure ma'irã, Õ'acũ pe'ere ma'itisa'a nise ni'i
(Lc 16.13)*

²⁴ ”Ni'cũ ãpērãrẽ da'raco'tegu puarã dutisere weemasĩtisami. Ni'cũrẽ ma'igũ, apĩrẽ ma'itisami. Tojo nicã ni'cũ dutisere yu'tigu, apĩ dutise pe'ere yu'titisami. Ærã weronjõ

niyeru, a'ti nucũcã cjasere ma'írá, Õ'acũ pe'ere ma'imasĩtisa'a.

Õ'acũ cũ yarãrẽ co'tese ni'i
(Lc 12.22-31)

²⁵ ”Musãrẽ a'tiro wereguti: ‘¿Ñe'enojõ ba'arãsari? ¿Ñe'enojõ sĩ'rĩrãsari? ¿Ñe'enojõ sãñarãsari?’ ni wãcũque'titicã'ña. Marĩ catise ba'ase nemorõ wapati'i. Marĩ upũ quẽ'rã su'ti nemorõ wapati'i. ²⁶ Mirĩcũarẽ wãcũña. Na ba'asĩ'rĩrã, otese capere ote, pĩ'rĩ ducaticã weetisama. Te ducati'quere ba'ase nurõse wi'seripũ nurõtisama. Tojo weetimirã, ujaboatisama. Marĩ pacũ u'musepũ nigũ narẽ ba'ase o'osami. Musã pe'ere mirĩcũa nemorõ ma'iyũ'rũnũ'cãsami. ²⁷ No'o musã upũtũ wãcũque'tirã, pajicurero bucuanemotisa'a. Mejõ waro wãcũque'tima'asa'a.

²⁸ ”¿De'ro weerã musã sãñatje su'tire wãcũque'titi? O'ori, nacũ cjasere wãcũña. Te no'o uaro pĩ'rĩbajaque'atisa'a. Da'ratĩ, su'atimirõ, su'ti añurõ sãñarõ weronojõ baju'u. ²⁹ Marĩ ñecũ wiogũ Salomó añuse su'ti sãñacũ niwĩ. Cũ tojo sãñamigũ, o'orire ni'cãrõwijiticũ niwĩ. Te o'ori añubutiasẽ ni'i. ³⁰ Ni'cã nũmũ catĩni'i, ape nũmũ ñaidija wa'asa'a. Be'ro pecame'epũ ujuãcõ'ano'sa'a. Yoaticã catimicã, Õ'acũta o'orire tojo añurõ bajume'rĩcã weesami. Cũ o'orire añurõ co'tero nemorõ musã pe'ere weesami. Musã, musã ejupeotise bu'iri wãcũque'ti'i. ³¹ Tojo weerã ‘¿Ñe'enojõrẽ ba'arãsari? ¿Ñe'enojõrẽ

sī'rīrāsari? ¿Ñe'enojōrē sāñarāsari?' ni wācūque'titicā'ña. ³² A'ti turicjārā Ō'acūrē ējōpeotirā tere wācūque'tisama. Marī pacu u'musepu nigú musā uasenojōrē masītojasami. ³³ Tojo weerā Ō'acū yere wācūyurūnū'cāña. Tojo nicā cū dutisere weesirutuya. Tojo weecā, nipe'tise musārē du'sasenojōrē o'obu'ipeogusami. ³⁴ Tojo weerā '¿Ñamiacā de'ro wa'arosari?' ni wācūque'titicā'ña. Ni'cācārē musā ña'arō yu'ruatje nitoja'a. Tojo weerā ni'cācā cjase dia'cūrē wācūña. Ape nūmu cjasere wācūque'titicā'ña. Ūmucorinucū Ō'acū musārē weetamugāsami”, nicu niwī.

7

*Āpērārē “Musā ña'arā ni'i” niticā'ña nise ni'i
(Lc 6.37-38,41-42)*

¹ Jesú ninemocu niwī:

“Musā āpērārē ‘Na ña'arā nima’, ni bese-weeticā'ña. Tojo weecā, Ō'acū quē'rā musārē besesome. ² Musā āpērārē bese'caronojōta, tojo nicā musā bese'caro ejatuario Ō'acū musā quē'rārē besegusami. ³ Musā basu ña'arā nimirā, ¿de'ro weerā āpērā pe'ere ‘Ña'arā nima’, niti? Āpērārē ‘Musā ña'arā ni'i’ nise duporo musā ye pe'ere ī'amū'tāña. ⁴ Musā a'te weronojō nibosa'a. Musā acaweregure ‘Mu'u ya capeapu cā'po'caroacā ni'i’, nibosa'a. Musā ya capeapu pajiri po'caro pe'ere ī'amū'tātimirā, tojo nibosa'a. Musā basu musā ya capeapu pajiri po'caro cuomirā, musā acaweregu cā'rōacā

cuogu pe'ere 'Mu'u ya capeapu nisere mi-icō'arāti', ¿niti? ⁵ Musã tojo weérã, weeta'sari masã ni'i. Musã ye caperipu nise pe'ere mi-icō'amu'tãña yujupu. Tojo weéca be'ro musã acaweregu cã'rõacã caperipu nise pe'ere mi-icō'amasĩrãsa'a", ni queose o'ocu niwĩ Jesú.

⁶ Apeye ninemocu niwĩ tja:

“Õ'acūrẽ yabi bujicã'rãrẽ cã ye queti añusere wereticã'ña. Narẽ wererã, diayiare añusere o'orã weronojõ weebosa'a. Diayia uamarã añuse o'omicã, majãmiĩ'a, cã'rĩsama. Mejãrõta Õ'acūrẽ ëjõpeosĩ'rĩtirãrẽ añuse cã ye cjasere wereticã'ña. Narẽ wererã, yeseare ñaquẽ wapabujuri dare doqueo'orã weronojõ weebosa'a. Yesea ti dare u'tacũu, te perire no'o uaro weestecusiasama. Na weronojõ nirãrẽ mejõ waro Õ'acūrẽ yabi bujicã'rãrẽ añuse cã ye cjasere werebosa'a.

*‘Õ'acūrẽ sērĩña’ nise ni'i
(Lc 11.9-13; 6.31)*

⁷ “Õ'acūrẽ sērĩña. Cūrẽ sērĩcã, o'ogusami. Musã sērĩ a'manu'cũrã, bocarãsa'a. Musã me'rãcjũ ya wi'ire sope pu'to pisunu'cũcã, cã musãrẽ pãosõrõrõ weronojõ weegusami. ⁸ Õ'acũ cūrẽ sērĩrãrẽ o'osami. No'o a'magũnojõ bocagusami. Sope pu'to pisugu weronojõ sērĩnu'cũgũrẽ o'ogusami.

⁹ “Musã põ'rã ba'ase sērĩcã, ne ni'cũ narẽ ùtãpere o'otibosa'a. ¹⁰ Na wa'i sērĩcã quẽ'rãrẽ, añarẽ o'otibosa'a. ¹¹ Musã ña'arã nimirã, musã põ'rãrẽ añusere o'omasĩ'i. To pũrĩcãrẽ

marĩ pacu u'musepu nigú cūrē sērĩrārē nemorō añusere o'ogusami.

¹² "Musārē āpērā añurō weeme'ricā uasa'a. Musā quē'rā tojota narē añurō weeme'ricā'ña. Moisé duti'que, tojo nicā Ō'acū ye quetire weremu'tārĩ masā oja'que tojo weeduti'i.

Ŭ'muse cja sope cã'sopeacã ni'i nise ni'i
(Lc 13.24)

¹³ "Musā e'satiri sopepu, e'satiri ma'apu sājāaña. Pecame'epu wa'atjo pe'e e'sari sope, tojo nicā ma'a quē'rā e'sari ma'ajo ni'i. Pājārā ti ma'apure wa'ama. ¹⁴ Ŭ'musepu wa'ari sope pe'e, ma'a e'satiri ma'acã ni'i. Pejetiracã ti ma'apure wa'asama. Yũ're ējõpeorã cã'sopeacãpu, cã'ma'acãpu sājāarã weronojõ nima.

Yucugure tigu dũca me'rã ĩ'amasĩno'o nise ni'i
(Lc 6.43-44)

¹⁵ "Āpērā Ŭsã Ō'acū ye quetire weremu'tārĩ masā ni'i', nisoosama. Marĩ ĩ'acã, na añurã bajumima. Oveja uatirã weronojõ bajuma. Na tojo bajumirã, na wãcũsepure yaiwa uamarã weronojõ musã ējõpeosere dojorēsĩ'risama. Narē tojo weeri nĩrã, añurō ĩ'anurũña. ¹⁶ Musã narē na weese me'rã ĩ'amasĩrãsa'a. Potagu u'se dũcatiwe'e. Wĩsõ quē'rã ne ojo dũcatiwe'e. ¹⁷ Tojo weero añucju yucugu añuse dia'cũ dũcati'i. Ña'acju quē'rã ña'asere dũcati'i. ¹⁸ Ne ni'cãgũ yucugu añuse dũcaticju ña'ase dũcatitisa'a. Ña'ase dũcaticju quē'rã añuse dũcatitisa'a. ¹⁹ Añuse dũca marĩcjure paadijo, ũjũacõ'acã'no'o. ²⁰ Tojo weerã musã nisoori

masārē na weese me'rā ĩ'amasīrāsa'a”, nicu niwī Jesú.

Nipe'tirā Ō'acū nirōpu wa'asome nise ni'i
(Lc 13.25-27)

²¹ Jesú narē werenemocu niwī:

“Nipe'tirāputa no'o yu'ure ‘Wiogu’ niwuarānojō u'muse yu'u nirōpure sājāasome. Yu'u pacu u'musepu nigú cū uaro weerā dia'cū sājāārāsama. ²² Yu'u añurā, ña'arārē beseatji numu nicā, pājārā yu'ure a'tiro nirāsama: ‘Ūsā wiogu, mu'u ye cjase masārē bu'ewu, mu'u wāme me'rā wātīarē cō'awīrōwū. Tojo nicā mu'u wāme me'rāta peje añuse wee'owū’, nirāsama. ²³ Na tojo nimicā, ‘Musārē ne masīticāti. Musā ña'arō wee'cārā ni'i. Wa'arāsa'a', nigūsa'a narē”, nicu niwī Jesú.

Puarā wi'i yeenu'cāse queose ni'i
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴ Jesú masārē a'tiro werecu niwī:

“Yu'u ucūserē tu'óca be'ro yu'u dutisere weegunojō tu'omasīgū, wi'i yee'cu weronojō nisami. Cū ũ'cūarōpu se'esājā, ũtāpu tutuari wi'i yeemujāti'cu weronojō nisami. ²⁵ Be'ro acoro pejaa, dia pu'eejasa'a. Ti wi'i wī'rō wēecā, ũtāgā bu'ipu wéeca wi'i niyuro, ne se'tedijatisa'a. ²⁶ Apī pe'e yu'u ucūserē tu'omigū, yu'u dutisere weetisami. Cū tu'omasītigu, nucūporo ōjērōpu wi'i wee'cu weronojō nisami. ²⁷ Be'ro acoro pejaa, dia pu'eejasa'a. Ti wi'i uputu wī'rō wēecā, nucūporopu wéeca wi'i niyuro, maata wēecō'ape'ocā'no'sa'a. Ña'abutiario wa'asa'a ti wi'i”, nicu niwī Jesú.

28 Be'ro Jesú bu'etu'ajaca be'ro masã cǔ bu'esere ĩ'amarĩarã, “Bu'eme'rĩyũ'rũami”, nicãrã niwã. 29 Cǔ Moisé oja'quere bu'eri masã weronojõ bu'eticũ niwĩ. Dutisere cœogũ weronojõ narẽ bu'ecũ niwĩ. Tojo weerã ĩ'amarĩacãrã niwã.

8

Jesú cãmi boagũre yũ'rũo'que ni'i

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

1 Jesú ẽrũgũrũ ní'cũ dijaticã, pãjãrã masã cũrẽ sirutucãrã niwã. 2 Cũ ma'arũ wa'ari cura ni'cũ cãmi boagũ Jesú tiropũ wa'acũ niwĩ. Cũ tiro ejağũ, ejaque'a, a'tiro nicũ niwĩ:

—Wiogũ, mũ'ũ dutire yũ'rũogũ ni'i. Yũ'ure yũ'rũoya, nicũ niwĩ.

3 Cũ tojo nicã tũ'ogũ, Jesú cũrẽ ñapeo, nicũ niwĩ:

—Jau. Mũ'urẽ yũ'rũoguti. Cãmi marĩgũ tojayá, nicũ niwĩ.

Cũ tojo nicãta, cũ cãmi boase yatipe'tia wa'acaro niwũ. 4 Tojo wa'aca be'ro Jesú cũrẽ nicũ niwĩ:

—Ne ãpẽrãrẽ wereticã'ña. Diacjũta pa'i tiropũ mũ'ũ ye cãmi yati'quere ĩ'ogũ wa'aya. Cũ mũ'urẽ “Mũ'ũ cãmi boasere pe'tia wa'a'a”, nigũsami. Cũ tojo nĩca be'ro Moisé cũ Ő'acũrẽ e'catise o'oduti'quere o'oya. Mũ'ũ tojo wee yũ'rũca be'ro masã me'rã nisetigusa'a tja, nicũ niwĩ.

Jesú surara wiogũre da'raco'tegũre yũ'rũo'que ni'i

(Lc 7.1-10)

⁵ Be'ro Jesú Capernaupu ejacu niwĩ. Topu ni'cũ wiogũ romano masũ Jesú pu'to a'ticu niwĩ. Cũrẽ weetamuse sērĩcu niwĩ.

⁶ —Wiogũ, yu'ure da'raco'tegũ pũrõ dutitigũ, ya wi'ipu cũñami. Cũ sijamasĩtiami. Uputu waro pũrĩno'ami, ni werecu niwĩ.

⁷ Cũ tojo nicã tu'ogu, Jesú nicu niwĩ:

—Jau. Cũrẽ yu'rũogu wa'aguti, nicu niwĩ.

⁸ Surara wiogũ cũrẽ yu'ticu niwĩ:

—Wiogũ, ya wi'ipu mu'urẽ sãjãcã weemasĩtisa'a. Yu'u mejõ nigũ ni'i. Mu'u wa'atimigũ, mu'u dutio'ose me'rã yu'ure da'raco'tegũ yu'rũgusami. ⁹ Yu'u ãpẽrã surara docapu ni'i. Na dutisere wee'e. Yu'u quẽrã ãpẽrã surarare dutituria'a. Yu'u docacjũrẽ “Wa'aya” nicã, cã wa'asami. Apĩrẽ “A'tia” nicã, a'tisami. Yu'ure da'raco'tegure “A'tiro weeya” nicã, yu'u duti'quere weesami. Tojo weegũ mu'u yu'ure da'raco'tegure yu'ruduticã, yu'rũgusami, nicu niwĩ.

¹⁰ Jesú surara tojo nisere tu'ogu, tu'omarĩa wa'acũ niwĩ. Cũrẽ to siruturã pe'ere nicu niwĩ:

—Ã'rĩ romano masũ yu'ure añurõ ãjõpeomi. Diacjũ musãrẽ were'e. Ã'rĩ weronojõ ãjõpeogu ne ni'cũ Israe curuacjũrẽ bocaejaticãti.

¹¹ Musãrẽ wereguti. Pãjãrã judío masã nitirã ã'rĩ weronojõ yu'ure ãjõpeorãsama. Na nipe'tirocjãrã judío masã nitimirã, Õ'acũ wiogũ nirõpũre nirãsama. Na quẽrã u'mũsepũre marĩ judío masã ñecũsumua Abrahã, Isaa, Jacob me'rã duji ba'arãsama. ¹² ãpẽrã judío masã nimirã, ãjõpeotise bu'iri u'mũsepũre

wa'abo'cārã wa'asome. Na'itĩ'arõ aperopu Õ'acũ narẽ cõ'abajuriogusami. Topu na pũrĩno'rã, upicari cũ'rĩdio, utirãsama, nicu niwĩ Jesú.

¹³ Tojo níca be'ro surara wiogure nicu niwĩ:

—Mu'u ya wi'ipu tojaagusa'a. Mu'u ãjõpeo'caronojõta wa'arosa'a, nicu niwĩ. Cũrẽ tojo nirĩ curata da'raco'tegu cũ dutire yu'rucu niwĩ.

Pedro mañecõrẽ Jesú yu'rucõ'que ni'i
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Be'ro Jesú Pedro ya wi'ipu wa'acu niwĩ. Ti wi'ipu sãjãtagu, Pedro mañecõ ujaque uputu dutitigo cũñagõrẽ bocaejacu niwĩ. ¹⁵ Tojo weegu co omocãrĩrẽ ñe'ecu niwĩ. Cũ tojo weeri curata maata ujaque surua wa'acaro niwũ. Be'ro co wã'cãnu'cã, narẽ ba'ase etico niwõ.

Jesú pãjãrã dutitirãrẽ yu'rucõ'que ni'i
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Na'ique'ari cura masã pãjãrã wãtĩ sãjãno'cãrãrẽ Jesú pu'topu miacãrã niwã. Cũ ucũse me'rã wãtĩa napure sãjãa'cãrãrẽ cõ'awĩrõcu niwĩ. Tojo nicã nipe'tirã dutitirãrẽ yu'rucocũ niwĩ. ¹⁷ Jesú cũ tojo weecã, duporocjũpu Isaía Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ oja'caronojõta wa'acaro niwũ. A'tiro ni ojacũ niwĩ: “Marĩ tutuatisere, marĩ dutire cũ miiwapasami”, ni ojano'wũ.

Jesú me'rã wa'asĩ'rĩmi'cãrã ye queti ni'i
(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jesú pãjãrã cũ sumutopu nerẽnu'cãcã ĩ'agũ, cũ bu'erãrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Te'a ditara siaquijipũ, nicũ niwĩ. ¹⁹ Cũ tojo nicã, ni'cũ Moisé duti'quere bu'eri masũ Jesú pũ'to wa'a, ucũcũ niwĩ:

—Masãrẽ bu'egũ, mu'u no'o wa'aro mu'urẽ sirutusijaguti, nicũ niwĩ. ²⁰ Jesú cãrẽ yu'ticũ niwĩ:

—Wa'icũrã cãrĩrĩ tuti cũosama. Mirĩcũa quẽ'rã na põ'rãtiri su'tiro cũosama. Yu'u pũrĩcã Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigũ ne cã'rõ cãrĩpesaro, yaro diácjũrẽ moo'o, nicũ niwĩ.

²¹ Apĩ Jesure ãjõpeogũ cãrẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Wiogũ, yu'u quẽ'rã mu'urẽ sirutuguti. Mejõ yu'u pacũ tiropũ wa'aguti yujupũ. Topũ ni, be'ro yu'u pacũ wẽrĩca be'ro yaatojagupũ mu'u me'rã wa'aguti, nicũ niwĩ.

²² Jesú cãrẽ yu'ticũ niwĩ:

—Yu'u me'rã wa'asĩ'rĩgũ, ni'cãrõacã yu'ure sirutuya. Yu'ure ãjõpeotirã wẽrĩ'cãrã weronojõ nima. Náta tja ãpẽrã wẽrĩ'cãrãrẽ a'merĩ yaato, nicũ niwĩ.

Jesú wĩ'rõrẽ, tojo nicã pã'cõrĩrẽ di'tamarĩacã wee'que ni'i

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Be'ro Jesú yucũsupũ mujãsãjãcũ niwĩ. Cũ bu'erã cãrẽ ba'patiwã'cãcãrã niwã. ²⁴ Na ditarapũ nirĩ cura upũtu wĩ'rõ a'ticaro niwũ. Tojo weero na yucũsure pacase pã'cõrĩ paaquesãamujãcaro niwũ. Tojo wa'ari curare Jesú cãrĩa wa'acũ niwĩ. ²⁵ Tojo weerã cũ bu'erã cũ siropũ sãñagũrẽ wã'cõrã burũacãrã niwã. Cãrẽ “Wiogũ, ãsãrẽ yu'ruoya. Marĩ mirĩdijarã wee'e”, nicãrã niwã.

26 Cũ wã'cã, narẽ yu'ticu niwĩ:

—¿De'ro weerã tocã'rõ uiti? Musã yu'ure cã'rõacã waro ejõpeose cuo'o, nicu niwĩ. Tojo nitoja, wã'cãnu'cã, wĩ'rõrẽ, pã'cõrĩrẽ di'tamarĩacã weecu niwĩ. Nipe'tise di'tamarĩdijape'tia wa'acaro niwã. 27 Tojo wa'acã ĩ'arã, cũ bu'erã ĩ'amarĩarã, a'tiro nicãrã niwã:

—¿Namũnojõ masũ nimiticũ ã'rĩ? Wĩ'rõ, pã'cõrĩpũta cũrẽ tu'omaatidojacã'a, nicãrã niwã.

Jesú wãtĩa sãjãno'cãrãrẽ cõ'awĩrõ'que ni'i
(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

28 Jesú wĩ'rõrẽ yusuóca be'ro ape pã'rẽpu pẽ'ajacãrã niwã. To Gadara wãmetiropu nicaro niwã. Topu puarã umua wãtĩa sãjãno'cãrã masãperi wa'teropu ní'cãrã Jesú tiro a'ticãrã niwã. Na uarã waro niyucã, ne ni'cũ ti ma'apure yu'rũaticãrã niwã. 29 Na Jesure ĩ'arã, caricũcãrã niwã:

—Jesú, Õ'acũ macũ, ¿de'ro weegu ãsãrẽ caribogu a'titi? ¿Õ'acũ cũ bu'iri da'reatje dũporo ãsãrẽ bu'iri da'reyugu a'tiati? nicãrã niwã.

30 Na yu'rũro pãjãrã yesea to auba'a nu'cũcãrã niwã. 31 Wãtĩa narẽ ĩ'arã, Jesure nicãrã niwã:

—Mu'ũ ãsãrẽ cõ'awĩrõgũ, sõjã yeseapure sãjãaduticureya, nicãrã niwã.

32 Jesú “Tojota wa'ato”, nicu niwĩ. Cũ tojo nicãta, na masãpure nimi'cãrã yeseapure sãjãacãrã niwã. Yesea na wãtĩa sãjãca be'ro opa tu'rũpu ní'cãrã omamaati, ditarapu doqueñojã wa'acãrã niwã. Topu mirĩboape'tia wa'acãrã niwã.

33 Yesea co'terã tojo wa'acã ï'arã, uputu ucuarã, macãpu omatojaacãrã niwã. Topu ejarã, nipe'tise wãtã sãjãno'cãrãrẽ wa'a'quere werecãrã niwã. 34 Tere tu'orã, macãcjãrã nipe'tirã Jesú tiropu wa'acãrã niwã. Cũrẽ ï'arã, a'tiro nicãrã niwã:

—A'tore wijawã'cãña. Apesepu wa'aya, nicãrã niwã.

9

Jesú sijamasitigure yu'rũo'que ni'i
(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

1 Jesú wãtãrẽ cõ'awĩrõca be'ro yucusupu mujãsãjã, cũ ya macãpu majãmipẽ'acu niwĩ tja.

2 Topu ãpẽrã ni'cũ sijamasitigure Jesú tiropu cũ pesaro me'rã wuawã'cãcãrã niwã. Na “Jesú ãsã me'rãcjũrẽ yu'rũogusami”, nicãrã niwã. Na ãjõpeocã ï'agũ, Jesú sijamasitigure a'tiro nicu niwĩ:

—Wãcũtutuaya. Mu'u ña'arõ wee'quere acobojono'toja'a, nicu niwĩ.

3 Cũ tojo nirĩ curare Moisé duti'quere bu'eri masã topu nicãrã niwã. Na a'tiro wãcũcãrã niwã: “Ã'rĩ cũ tojo ucũse me'rã Õ'acũrẽ ña'arõ ucũgũ weemi. Cũ ‘Õ'acũ weronojõ tutuagu ni'i’, ¿ni wãcũsari? Ã'rĩ marĩ weronojõ uputigu masã ña'arõ wee'quere acobojomasĩtisami”, ni wãcũcãrã niwã. 4 Jesú na tojo wãcũsere masĩgũ, narẽ nicu niwĩ:

—¿De'ro weerã musã yu'ure ña'arõ wãcũti?

5 ¿De'ro nise pe'e diasatibutiati? ¿“Mu'u ña'arõ wee'quere acobojono'toja'a” o “Wã'cãnu'cã, sijawã'cãña” nise pe'e diasaweti? “Mu'u ña'arõ

wee'quere acobojono'toja'a” nicã ĩ'atimirã, ĩjõpeoya marĩ'i. “Wã'cãñu'cã, sijawã'cãña” nicã pe'ema, cũ sijasere ĩ'atojarãpũ “Diacjũta ni'i”, ni ĩjõpeo'o. ⁶ Tojo weegu yu'u Ō'acũ macũ masũ weronojõ uputigu yu'u tutuasere ĩ'ogũ, ã'rĩ sijamasĩtigũre yu'rũoguti. Te me'rã masã yu'u masã ña'arõ wee'quere acobojomasĩsere masĩrãsa'a, nicũ niwĩ.

Be'ro sijamasĩtigũre a'tiro nicũ niwĩ:

—Wã'cãñu'cãña. Mũ'u cũña'carore tuutũrẽ, miuwã tojaagusa'a mu'u ya wi'ipũ, nicũ niwĩ.

⁷ Cũ tojo nicã, sijamasĩtigũ wã'cãñu'cã, cũ ya wi'ipũ tojaa wa'acu niwĩ. ⁸ Masã cũ tojo wa'asere ĩ'arã, uputu ucucãrã niwã. Tojo weerã Ō'acũ u'mũsepu nigũrẽ a'tiro nicãrã niwã:

—Mũ'u tutuase masũpũre o'o'que añuyũ'rũa'a, nicãrã niwã.

Jesú Mateo a'ti pũrĩ oja'cũre piji'que ni'i
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Jesú sijamasĩtigũre yu'rũóca be'ro wa'agu, yu'ũre ĩ'abocawĩ. Yu'u romano masã wiogũre niyeru wapaseebosari wi'ipũ da'ragũ dujiwũ. Yu'ũre ĩ'agũ, “Yu'u me'rã a'tia”, niwĩ. Cũ tojo nicãta, cũ me'rã wa'awũ.

¹⁰ Be'ro ya wi'ipũ cũ bu'erã me'rã ba'agu wa'awĩ. Na ba'ari cura ãpẽrã quẽ'rã pãjãrã niyeru wapaseeri masã, tojo nicã judío masã “Ña'arõ weeri masã nima” nino'rã quẽ'rã ba'arã ejawã. ¹¹ Fariseo masã tojo weecã ĩ'arã, cũ bu'erãrẽ sãrĩtiña'wã:

—¿De'ro weegu musārē bu'egu niyeru wa-paseeri masā, āpērā ña'arō weeri masā me'rā ba'ati? niwā.

¹² Na tojo nisere tu'ogu, Jesú a'tiro niwī:

—Duti moorā ocoyedutirā duturure a'matisama. Dutitirā pūrīcā a'masama. ¹³ Ō'acū ye queti ojáca pūrīpɔ na oja'quere bu'erā wa'aya. Ō'acū cū ucū'quere a'tiro ojacārā niwā: “Yɔ'u āpērārē pajaña'duti'i. Wa'icūrā ũjũamorōpeosere ɔawe'e', nicu niwī Ō'acū”, ni ojano'wɔ. Yɔ'u “Añurā ni'i” nirārē a'magū a'titiwɔ. Āpērā “Ūsā ña'arā ni'i” nirā pe'ere a'magū a'tiwɔ. Na ña'arō wee'quere bujaweti ducayudutigu a'tiwɔ, niwī Jesú.

“Mɔ'u bu'erā ¿de'ro weerā be'tiweti?” Jesure n'ique ni'i

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Be'ro Juā masārē wāmeyeri masū bu'esere siruturi masā Jesú tiropɔ sērītiña'rā etawā:

—¿De'ro weerā ũsā weronojō, tojo nicā fariseo masā weronojō mɔ'u bu'erā pe'e Ō'acūrē ñubuerā, be'tiweti? niwā.

¹⁵ Na tojo nicā, Jesú yɔ'tiwī:

—¿De'ro weecju omocā du'tegu na me'rā nígū, cū pijio'cārārē bujaweti, be'tidutibosari? Be'ro cūrē āpērā aperopɔ miáca be'ro pūrīcārē bujaweti, be'tirāsama. Jesú, yɔ'u na me'rā ni'i yujupɔ; yɔ'u na me'rā niticā pūrīcārē, be'tirāsama nígū, tojo niwī.

¹⁶ Apeye queose me'rā narē ninemowī. Tojo nígū, ma'ma cū bu'ese me'rā todɔporopɔ na

weeseti'que a'mesũ'amasĩtisa'a, nigũ weewĩ. A'tiro queose o'owĩ:

—Mejã su'tiro ma'ma casero coeya marĩrĩ casero me'rã sereõ'ota basiowe'e. Tojo weecãma, ma'ma casero coecã wejedũ'o, mejã su'tirote maata wejetũ'rẽsa'a. Nemorõ pajiri pe tũ'rũnemosã'a. ¹⁷ Tojota wa'asa'a ma'ma vino mejã ajuro wa'icũrã casero me'rã wéeca ajuropu poseyecã. Pã'mũyũ'rũ, ti ajuro tũ'rũ, vino piostepe'tia wa'asa'a. Tojo wa'acã, vino bajudutia wa'asa'a. Ti ajuro quẽ'rã cõ'a wa'asa'a. Tojo weero ma'ma vinorẽ ma'ma ajuropu poseyeno'o. A'tiro weecã vino, tojo nicã ti ajuro queoro tojame'rĩcã'sa'a, niwĩ Jesú. Duporopũ weeseti'que me'rã Jesú cũ ni'cãrõacã ma'ma bu'ese morẽta basiowe'e nígũ, tojo niwĩ.

Jairo macõrẽ, tojo nicã dí mejã cuogore Jesú yũ'rũo'que ni'i

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jesú Juã wãmeyerĩ masũ bu'erãrẽ ucũrĩ curare ni'cũ judío masã nerẽrĩ wi'i wiogũ etawĩ. Jesú pu'to ejaque'a, niwĩ:

—Yũ'u macõ ni'cãrõacã wẽrĩa wa'amo. Tojo wa'amicã, ya wi'ipũ wa'a, core ñapeocã, masãgõsamo tja, niwĩ.

¹⁹ Cũ tojo nicã tu'ogũ, Jesú cũ me'rã wa'awĩ. Ũsã cũ bu'erã quẽ'rã ba'patiwã'cãwũ.

²⁰ Ma'apũ ũsã wa'ari cura ni'cõ numio doce cũ'marĩ dí mejãrẽ dutitigo a'tico niwõ. Co Jesú sẽ'emapu a'ti, cũ yaro su'tiro yapapu ñe'eña'co niwõ. ²¹ A'tiro wãcũco niwõ: “Yũ'u cũ ya su'tirote da'raña'seacã me'rã yũ'rũgosa'a”, nico

niwõ. ²² Co ñe'eña'cã tu'oña'gũ, Jesú core majãmiĩ'a, niwĩ:

—Wãcütutuaya. Mũ'u ãjõpeotjĩagõ, yu'rũono'copũ toja'a, niwĩ.

Cũ tojo nicãta, dí wijami'que bu'anũ'cã pe'tia wa'acaro niwũ.

²³ Be'ro Jesú wiogũ ya wi'ipũ ejagũ, na weewũaronojõpũma wẽrĩ'core yaari cura basapeorãrẽ bocaejawĩ. Tojo nicã masã quẽ'rã uryũ uticã ã'awĩ. ²⁴ Cũ tí wi'i po'peapũ nirãrẽ “Wijaaya. Co wẽrĩtimo. Cãrĩgõ weemo”, niwĩ.

Tere tu'orã, masã cũrẽ bujicã'wã. ²⁵ Jesú narẽ wijaadutiwĩ. Be'ro wẽrĩ'co pesari tucũpũ sãjãa, co ya omocãpũ ñe'ecũ niwĩ. Tojo weecã, co wã'cãnu'cãco niwõ. ²⁶ Be'ro nipe'tiro ti di'tapure Jesú core masõ'que queti se'sa wa'acaro niwũ.

Jesú pũarã caperi ã'atirãrẽ yu'rũo'que ni'i

²⁷ Jesú wiogũ ya wi'ipũ ní'cũ wijaari cura pũarã caperi ã'atirã cũrẽ caricũsirutuã.

—Davi pãrãmi nituriagũ, ãsãrẽ pajaña'cureya, ni caricũwã.

²⁸ Be'ro wi'ipũ sãjãcã, caperi ã'atirã cũ pu'topũ ejawã. Narẽ sãrĩtiña'wĩ:

—¿Yu'u musãrẽ ã'acã weemasĩsere ãjõpeoti? niwĩ.

—Ëjõpeo'o, ni yu'tiwã.

²⁹ Na tojo nicã tu'ogũ, Jesú na caperipũ ñapeowĩ.

—Musã ãjõpeo'caronojõ queoro wa'ato, niwĩ.

³⁰ Tojo nicãta, na ã'awã. Be'ro “Yu'u musãrẽ tojo weesere ãpẽrãrẽ wereticã'ña”, niwĩ.

31 Cũ tojo nimicã, na wijaáaca be'roacãta nipe'tiro ti di'tapu cũ narẽ yu'rũo'quere wer-estepe'ocã'cãrã niwã.

Ucũmasĩtigũre Jesú ucũcã wee'que ni'i

32 Caperi bajuno'ti'cãrã wijaari cura a'tiro wa'awũ. Āpẽrã Jesú tiropũ ni'cũ ucũmasĩtigũ wãtĩ sãjãno'cũre miiejawã. 33 Jesú cãrẽ ĩ'agũ, wãtĩ cãpũre nigũrẽ cõ'awĩrõwĩ. Tojo weecã, cũ ucũmasĩti'cũ ucũnũ'cãwĩ. Tocjãrã tere Ɂpũtu ĩ'amarĩatjãrã, a'tiro niwã:

—Marĩ a'to Israe curuacjãrã tiropũre tojo wa'acã, ne ni'cãti ĩ'atirã nicãti, niwã.

34 Fariseo masã pe'e a'tiro niwã:

—Wãtĩa wiogu tutuaro me'rã ã'rĩ wãtĩarẽ cõ'awĩrõsami, niwã.

Jesú masãrẽ pajaña'que ni'i

35 Jesú nipe'tise macãrĩpũ judío masã nerẽse wi'serinũcũ bu'ecusiagu wa'awĩ. Añuse queti Ō'acũ masãrẽ yu'rũose quetire werewĩ. Tojo nicã Ō'acũ wiogu nimi nise quetire weregu wa'awĩ. Dutitirãrẽ de'ro na pũrĩno'sere yu'rũowĩ. 36 Masãrẽ ĩ'agũ, pũrõ pajaña'wĩ. Na bujawetirã, wãcũtutuaturã ovejare co'tegu moorã weronojõ niwã. 37 Tojo weegu Jesú ũsã cũ bu'erãrẽ niwĩ:

—Diacjãta ni'i. Marĩ otese peje pĩ'rĩ dũcati'i. Tere miirã pe'e marĩbocurema. 38 Tojo weerã te otese wiogũre ãpẽrã miitamuajãrẽ sãrĩnemoña, niwĩ Jesú. A'te weronojõ Ō'acũ ye quetire masĩĩ'rĩrã, pãjãrã waro nima. Mejõ te quetire

wererã pe'e pejetirãcã nima. Tojo weerã ãpẽrã cã o'ónemocã, Õ'acũrẽ sãrĩña, niwĩ Jesú.

10

Jesú cã bu'erãrẽ bese'que ni'i

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jesú masãrẽ bu'eca be'ro ãsã cã bu'erã docere besewĩ. Ësãrẽ masãpũ nirã wãtĩarẽ cõ'awĩrõmasĩsere o'owĩ. Tojo nicã nipe'tise duti yũ'ruomasĩsere o'owĩ.

² Ësã cã bese'cãrã doce a'tiro wãmetiwũ. Ne waro Simó niwĩ. Apetero cãrẽta tja Pedro pisuwã. Be'ro cã acabiji André niwĩ. Cã be'ro Santiago, tojo nicã cã acabiji Juã, na pũarãpũta Zebedeo põ'rã niwã. ³ Apĩ Felipe, apĩ Bartolomé, apĩ Tomás niwã. Yũ'ũ Mateo romano masã wiogure niyeru wapaseebosagũ ní'cũ quẽ'rã na me'rã niwũ. Apĩ Santiago Alfeo macũ niwĩ. Tojo nicã Tadeo niwĩ. ⁴ Apĩ Simó celote curuacjũ niwĩ. Apĩ Juda Iscariote, be'ropũ Jesure ĩ'atu'tirãpũre o'oacjũ quẽ'rã niwĩ.

Jesú cã bese'cãrãrẽ bu'edutio'o'que ni'i

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Cã beséca be'ro ãsã docere a'tiro niwĩ:
—Judío masã nitirã tiropũ wa'aticã'ña. Tojo nicã Samaria di'tapũ nise macãrĩpũre wa'aticã'ña. ⁶ Israe curuacjãrã tiro pe'e wa'aya. Na Õ'acũ cã dutisere sirututirã, oveja na wiogure du'tiwija wisi'cãrã weronojõ nisama. ⁷ Narẽ wererã wa'aya. “Cã'rõacã be'ro Õ'acũ bese'cũ wiogũ sãjãgũsami”, niña. ⁸ Dutitirãrẽ yũ'ruoya. Wẽrĩ'cãrãrẽ masõña. Cãmi boarãrẽ yũ'ruoya.

Wātīa sājāno'cārārē cō'awīrōña. Yu'u musārē weemasīserē wapamarīrō o'o'o. Tojo weerā narē yu'rūorā, wapaseeticā'ña.

⁹ »Musā wa'arā, ne niyeru miaticā'ña. ¹⁰ Ne ajuronojō miaticā'ña. Su'ti, tojo nicā sapatu musā sāñase me'rā dia'cū wa'aya. Tuacjū miaticā'ña. Da'rari masā na da'rase wapa wapata'aba'amasīma. Tojo weerā musā bu'erā wa'acā, musārē ba'ase weetamurāsama.

¹¹ »Macāpū etarā, “Ā'rīta añutu'sami” musā nigú tiro tojaque'aya. Musā to nirō ejatuaro cū ya wi'ipū niña. ¹² Cū ya wi'ipū sājāarā, ti wi'icjārārē pōtērī añudutiya. ¹³ Musārē ñe'ecā, “Musārē añurō wa'ato”, niña. Musārē ñe'eticā, niticā'ña. ¹⁴ Musārē ñe'eti, musā bu'esere tū'osī'rīticā, ti wi'ipūre wijaarā, o ti macāpūre wījarā, ti macā cjase di'ta musārē wā'a'quere paastecō'aña. Tojo weerā musā a'ti macācjārā bu'iritima, ni ĩ'orāsa'a. ¹⁵ Diacjū musārē were'e. Ō'acū masārē beseatji nūmū narē ūpūtu waro bu'iri da'regusami. Todūporopū Sodoma, Gomorra wāmetise macārīcjārārē bu'iri da're'caro nemorō narē bu'iri da'regusami, niwī Jesú.

Jesure ējōpeorārē ña'arō weeatje cjase ni'i

¹⁶ Cū apaturi ninemowī:

—Masīña. Yu'u musārē wioro wa'teropū o'ógū wee'e. Ovejare yaiwa wa'teropū o'ógū weronojō o'ó'o. Tojo weerā musārē ña'arō weeri nīrā, pūa capeatiya. Musārē ña'arō weemicā, añurō weeya narē. ¹⁷ Añurō ĩ'aña. Musārē ñe'e, judío masā wiorā tiropū miarāsama. Na nerēse wi'seripū musārē tārārāsama. ¹⁸ Tojo

nicã yu'ure ãjõpeose bu'iri to cjase di'ta wiorã tiropu miarãsama. Narẽ yé quetire wereya. Tojo nicã ãpẽrã judío masã nitirãrẽ wererãsa'a. ¹⁹ Musãrẽ miacã, musã ucũatjere “¿De'ro wa'arosau? ¿De'ro nirãsari?” ni wãcũque'titicã'ña. Musã ucũrĩ cura Õ'acũ musã ucũatjere o'ogusami. ²⁰ Tojo weerã musã basu mejëta ucũrãsa'a. Espíritu Santu marĩ pacu o'ó'cu musãrẽ ucũdutisere ucũrãsa'a.

²¹ »Masã yu'ure ãjõpeocã ĩ'arã, na acawerã warore wia, wẽjẽdutarãsama. Na põ'rã quẽ'rãrẽ tojota weerãsama. Põ'rã quẽ'rã na pacusumuarẽ mejãrõta weerãsama. ²² Yé bu'iri nipe'tirã musãrẽ ĩ'atu'tirãsama. No'o yu'ure ãjõpeoyapatigunojõ yu'rugasami. Cã yu'u pacu tiropu catinu'cũcũsami. ²³ Ni'cã macãpu musãrẽ ña'arõ weecã, ape macãpu du'tiya. Diacjũta musãrẽ were'e. Nipe'tiro Israe curuacjãrã nise macãrĩpu musã werecusiabi'ati duporo yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upatigu apaturi a'tigusa'a tja, niwĩ Jesú.

²⁴ »Ne ni'cũ bu'egu, cãrẽ bu'egu yu'rũoro nímasĩtisami. Mejãrõta da'raco'tegu quẽ'rã cũ wiogu yu'rũoro nímasĩtisami. ²⁵ Bu'egu, cãrẽ bu'egu weronojõ nigũti, nirõua'a. Mejãrõta da'raco'tegu cũ wiogu weronojõ nigũti, nirõua'a. Bu'eri masũ, wiogu, na ña'arõ yu'rucã, bu'eno'gũ, da'raco'tegu quẽ'rã ña'arõ yu'rũsama. Tojo weero yu'u musãrẽ bu'egure “Beelzebú, wãtĩa wiogu nimi” nicã, ¿de'ro weerã musã yu'u bu'erãrẽ tojo nitibosabau? niwĩ Jesú.

Jesú “¿Noanojõrẽ uiromati?” ní'que ní'i
(Lc 12.2-7)

²⁶ Jesú a'tiro werenemowĩ:

—Musã yu'u me'rã ní'i. Tojo weerã musãrẽ uatirãrẽ uiticã'ña. Ne bajuyoropu weetise ñ'ano'ticã weesome. Ñ'ano'rõsa'a. Ne ñ'atiropu wee'que quẽ'rã masĩno'ticã weesome. ²⁷ Yu'u musãrẽ tu'otiropu ní'quere ãpẽrã tu'oropu werestepe'ocã'ña. Masĩno'ña marĩ'quere masãrẽ masĩcã weeya. ²⁸ Musã upure wẽjẽcõ'arãrẽ uiticã'ña. Na upu dia'cũrẽ wẽjẽcõ'amasĩsama. Õ'acũ pe'e upu, ejeripõ'rãrẽ pecame'epu cõ'abutiamasĩsami. Cũ tojo weegú pũrĩcãrẽ uiya, niwĩ.

²⁹ Jesú queose me'rã cũ pacu marĩrẽ ma'isere werenemowĩ:

—Puarã mirĩcũa o'majãrãcã cã'rõacã wapatĩsama. Na tojo wapatimicã, Õ'acũ narẽ añurõ co'tesami. Ne ni'cũ mirĩcũacã yucugupu pesagu marĩ pacu “Tocã'rõ wẽrĩgũsami” niticã, wẽrĩtisami. ³⁰ Apeyema tja Õ'acũ marĩ poarire “Ticuse ni'i”, ni masĩpe'ocã'sami. ³¹ Musã pãjãrã mirĩcũa yu'rũoro wapatĩsa'a. Tojo weerã musãrẽ ña'arõ weesĩ'rĩrãrẽ uiticã'ña. Õ'acũ musãrẽ añurõ co'tegũsami, niwĩ Jesú.

Masã tu'oropu Jesucristore ãjõpeose ní'i
(Lc 12.8-9)

³² Jesú werenemowĩ:

—No'o masã tu'oropu yu'ure “Ëjõpeo'o” ni werecã, yu'u quẽ'rã narẽ yu'u pacu u'musepu nigũrẽ añurõ ucũgũsa'a. ³³ Ni'cũ masãrẽ uigũ, masã tu'oropu yu'ure “Ëjõpewe'e” nigũrẽ yu'u

quē'rā cūrē yu'u pacu u'musepu nigūrē “Yagu mejēta nimi”, nigūsa'a, niwī Jesú.

Jesú ye bu'iri masā dɛcawatima nise ni'i

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Apaturi werenemowī:

—Mūsā yu'ure “Añurō nisetiatjere miitigu weepī”, ni wācūticā'ña. Yu'u tere miiti-tiwu. Yu'u a'tise wapa a'pepūrīato nígu a'tiwu. Āpērā yu'ure uatirā, yu'ure uarā me'rā a'metu'tirāsama. ³⁵ Tojo weerā ni'cū cū pacu me'rā a'metu'tigusami. Apego quē'rā co paco me'rā mejārōta weegosamo. Tojo nicā macū nūmo co mañecō me'rā a'metu'tirāsama. ³⁶ Tojo weerā ni'cā wi'icjārā, yé bu'iri a'metu'tirāsama.

³⁷ »Yu'ure ma'irō nemorō mūsā pacusumua pe'ere ma'iyu'rūnu'cārā, yarā nīmasītisa'a. Tojo nicā pacusumua quē'rā na pō'rārē ma'iyu'rūnu'cārā, yarā nīmasītisama.

³⁸ Apetero weegu ni'cū “Yu'u Jesure ējōpeogu, wēribosa'a” ni uigu, yu'ure ējōpeodu'usami. Tojo weegunojō yagu nīmasītisami. ³⁹ Yu'ure ējōpeose me'rā ña'arō yu'rūsī'rītigu, yu'ure ējōpeodu'ugunojō pecame'epu bu'iri da're bajuriono'gūsami. Apī wējēsere uiti, yu'ure ējōpeonu'cūgūnojō pe'e yu'u me'rā catinu'cūgūsami, niwī Jesú.

Añurō wee'que wapa wapata'ase ni'i

(Mr 9.41)

⁴⁰ Jesú werenemowī:

—Mūsārē e'catise me'rā ñe'erā, yu'ure ñe'erāta weema. Yu'ure ñe'erā quē'rā, yu'u pacu yu'ure o'ó'care ñe'erāta weema. ⁴¹ Ni'cū

Õ'acũ wereduti'quere wereturiari masũrẽ cũ
 Õ'acũ o'ó'cũ niyucã, ñe'egũrẽ a'tiro wa'arosa'a.
 Õ'acũ cũrẽ o'osenojõrẽta cũrẽ ñe'egũ quẽ'rãrẽ
 o'ogusami. Ni'cũ masũ añugũrẽ ñe'egũ, cũ
 añugũ niyucã, cũrẽ ñe'egũrẽ a'tiro wa'arosa'a.
 Õ'acũ masũ añugũrẽ o'o'caronjõta cũrẽ ñe'egũ
 quẽ'rãrẽ o'ogusami. ⁴² Ni'cũ apĩrẽ Jesucristore
 ejõpeogu nimi nígũ, acowuogure acotiãgũ
 diacjũta añuse bocagusami, niwĩ Jesús.

11

Juã cã bu'erãrẽ Jesús tiropu o'ó'que ni'i

(Lc 7.18-35)

¹ Jesús ùsã docere wéréca be'ro wa'a wa'awĩ.
 Galileapu nise macãrĩrẽ bu'ecusiagu wa'awĩ.

² Juã masãrẽ wãmeyeri masũ bu'iri da'leri
 wi'ipu nicũ niwĩ. Topu nígũ, Jesús masã
 wa'teropu weesere tu'ocu niwĩ. Tere tu'ogu,
 ãpẽrã cũ bu'esere siruturãrẽ cũ tiropu
 wa'aduticũ niwĩ. ³ A'tiro narẽ sãrĩtiña'duticũ
 niwĩ:

—“¿Mu'uta niti ‘Masãrẽ yu'rũoacju a'tigusami'
 nino'cũ, o apĩpũre yucuerãsari yujupũ?’ ni
 sãrĩtiña'ña, nicũ niwĩ.

⁴ Jesús tiro etarã, Juã sãrĩtiña'duti'quere
 sãrĩtiña'wã. Na tojo nicã tu'ogu, Jesús narẽ
 yu'tiwĩ:

—Yu'u weecã ï'asere, musã tu'osere Juãrẽ wer-
 erã wa'aya. ⁵ “Caperi ï'atimi'cãrã ni'cãrõacãrẽ
 ï'apãama. Sijamasĩtimi'cãrã sijama. Cãmi boarã
 yatipe'tiano'ma. O'meperi tu'oti'cãrã tu'oma.
 ãpẽrã wẽrĩ'cãrã masãma. Pajasecũorã añuse

masārē yu'rwoose quetire tu'oma. ⁶ Yu'ure ējōpeodu'utigunojō e'catigusami", ni wererā wa'aya Juārē, niwī Jesú.

⁷ Na wa'áca be'ro Jesú Juā ye cjasere masārē werenu'cāwī:

—Musā masā marīrōpɁ Juārē ĩ'arā wa'apā. TopɁ wa'arā, uigunojōrē, wācūtutuatigure ĩ'arā wa'atipā. Cū tutuatuigu tábuti wī'rō wēecaro weronojō nitimi. ⁸ Tojo nicā añuse waro

su'ti sãñagūrē masā marīrōpɁ ĩ'arā wa'atipā. Su'ti añuse sãñarānojō wiorā ye wi'seripɁ nisama. ⁹ To pūrīcārē musā ni'cū Ō'acū ye queti weremu'tārī masūrē ĩ'arā wa'arā weepā.

Nirōta Juā āpērā Ō'acū ye queti weremu'tārī masā nemořō niyu'rɁnu'cāmi. ¹⁰ Ō'acū Juārē o'óyuatjere cū ye queti ojáca pūrīpɁ a'tiro ojano'wā:

“Yu'u mu'u ye quetire wereyuacjere mu'u duporo o'óguti.

Cū mu'u wa'atji ma'arē apoyugusami”, nicu niwī Ō'acū, ni ojano'caro niwā.

Ma'a quē'rāyum'tāgū weronojō mu'u wa'ati duporo masā wācūsere bujaweti ducayudutigusami nígu, tojo nicu niwī.

¹¹ »Diacjūta musārē wereguti. ToduporopɁ, a'tiro nicā quē'rārē ne ni'cū Juā yu'rwooro nigú marīmi. Tojo nimicā, nipe'tirā Ō'acū wiogu nirōpɁ nirā Juā yu'rwooro nima. Mejō nigūpɁ cū yu'rwooro nimi.

¹² »Juā bu'enu'cācateropɁ, téé a'tocateropɁ quē'rārē Ō'acū wiogu nisere uatirā, cumuca weema. ¹³ Nipe'tirā Ō'acū ye quetire

weremũ'tārĩ masã na oja'que me'rã, tojo nicã Moisé cũ dutise cũu'que me'rã Õ'acũ wioḡũ nimi nisere werenu'cũcãrã niwã. Juã masãrẽ wãmeyeri masũputa weretũocũ niwĩ. ¹⁴ Musã yũ'ũre ãjõpeosĩ'rĩcãma, a'tiro nigũti. Dũporocjãpũ Õ'acũ ye queti weremũ'tārĩ masũ a'tiro nicũ niwĩ: “Masãrẽ yũ'rũoacjũ a'tise dũporo Elía Õ'acũ ye queti weremũ'tārĩ masũ weronojõ nigũ a'tigũsami”, ni ojano'wũ. Juã na tojo ojano'cuta nimi. ¹⁵ O'meperi cũorãnojõ a'tere añurõ tũ'oya.

¹⁶ »Masã a'tocaterocjãrã, yé quetire tũ'osĩ'rĩtirã ã'rã weronojõ nima. Wĩ'marã macã decopũ apedujirã, na me'rãcãrãrẽ pijirã caricũbajaque'atirã weronojõ nima. A'tiro caricũsama: ¹⁷ “Ûsã wẽowũ putimicã, basarã wijatiapũ. Ûsã bũjawetise basacã quẽ'rãrẽ, utitiapũ.” Na weronojõ a'tocatero nirã no'o añurõ, ña'arõ weecã, mejãrõta tũ'satima. ¹⁸ Juã masãrẽ wãmeyeri masũ be'ti, vino sĩ'rĩtisami. Cũ tojo weecã, musã “Wãtĩ cũomi”, nisa'a. ¹⁹ Be'ro yũ'ũ Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu quẽ'rãrẽ ba'a, yũ'ũ vino sĩ'rĩcã, mejãrõta ña'arõ ucũ'u. “Ba'awãrĩḡũ, sĩ'rĩwãrĩḡũ nimi. Niyeru wapaseeri masã, tojo nicã ña'arã me'rãcãrã nimi”, ni'ĩ yũ'ũre. Musã ni'cũpũreta ãjõpeowe'e. Tojo ãjõpeotimirã, yũ'ũ weel'o'quere ã'arã, “Õ'acũ cũrẽ masĩse o'opĩ” ni, masĩbosa'a, niwĩ Jesú.

*Jesure ãjõpeotise macãrĩcãrã ye queti ni'ĩ
(Lc 10.13-15)*

20 Be'ro Jesús cã tutuaro me'rã weeĩ'oyu'rũnu'cã'que macãrĩcjãrãrẽ a'tiro tu'tiwĩ. Na ña'arõ wee'quere bujaweti ducayuticã, tojo weewĩ.

21 —Mũsã Corazĩ, tojo nicã Betsaida wãmetise macãrĩcjãrãrẽ ña'arõ wa'arosa'a. Yu'u weeĩ'o'quere ĩ'amirã, ducayuwe'e. Yu'u ãpẽrã judío masã nitirã tiropu Tiro, Sidõ wãmetise macãrĩpu weeĩ'ocãma, duporopu na ña'arõ wee'quere bujaweti ducayutojabopã. Na bujawetisere ĩ'orã, na weewuaronojõpuma su'tire wãquĩsenojõrẽ sãña, nujãrẽ na dupoapu õrẽstepeobopã. 22 Mũsãrẽ were'e. Õ'acũ masãrẽ beseatji nũmu nicã, mũsã pe'ere Tiro, Sidõcjãrã nemorõ bu'iri da'reyu'rũnu'cãgũsami.

23 »Ni'cãrõacãma Capernaucjãrãrẽ were'e. “Tojowaro u'musepu mũjãrãti”, ni wãcũticã'ña. Õ'acũ mũsãrẽ pecame'epu cõ'abutiagusami. Sõ'onĩca macã Sodoma yu'u mũsã tiropu wee'caronojõ weeĩ'ocãma, ti macã ni'cãrõacãpu quẽ'rãrẽ ninu'cũbosa'a. 24 Mũsãrẽ nigũti. Õ'acũ masãrẽ beseatji nũmu nicã, Sodomacjãrãrẽ nemorõ mũsã pe'ere Õ'acũ bu'iri da'regusami, niwĩ Jesús.

*Jesú “Yu'u me'rã ejerisãjãse cuoya” nise ni'i
(Lc 10.21-22)*

25 Narẽ tojo nĩca be'ro Jesús cũ pacu Õ'acũrẽ a'tiro niwĩ:

—Pacu, mu'u u'muse, a'ti turi wiogu ni'i. “Masĩyu'rũnu'cãrã ni'i” nirãrẽ mu'u ye cjasere tu'omasĩcã weewe'e. ãpẽrã wĩ'marã weronojõ maata tu'o ãjõpeorã pe'ere tere masĩcã wee'e.

Mu'u tojo weesere wãcũgũ, "Añu'u", ni e'catise o'o'o. ²⁶ Pacu, mu'u u'a'caronojõta a'tere queoro wee'e, niwĩ.

²⁷ Be'ro Jesú masãrẽ ninemowĩ:

—Yu'u pacu nipe'tise weemasĩsere yu'ure o'owĩ. Cũ ni'cũta yu'u nisetisere masĩpe'ocã'sami. Yu'u quẽ'rã ni'cũta cũ nisetisere masĩpe'o'o. No'o yu'u masĩcã weeno'rã quẽ'rã cũ nisetisere masĩsama.

²⁸ Musã basu weetutuase me'rã Õ'acũrẽ e'caticã weesĩ'rĩ'i. Tojo weerã nucũsere wuarã, da'ra caributirã weronojõ ni'i. Musã bu'iri tu'oña'rã, bujawetirãrẽ a'tiro nigũti. Musã tojo tu'oña'sere yu'ure wereya. Yu'u musãrẽ weetamugũti. Musã tojo weecã, yu'u musãrẽ ejerisãjãsere o'ogũti.

²⁹ Yu'u dutisere, yu'u uaronojõ weeya. Musã tojo weecã, weetamugũti. Yu'u da'radutipegu niwe'e. Yu'u musãrẽ pajaña'gũ, mejõ nigũ weronojõ wee'e. Musã bujawetisere yu'ure werecã, musãrẽ e'catise ducayugũti.

³⁰ Yu'u weetamuyucã, yu'u dutise uputu waro musãrẽ tutuawe'e. Masã apeyenojõ ca'rasãasere o'marã weronojõ tu'oña'rãsa'a, ni werewĩ Jesú.

12

Sauru nicã Jesú bu'erã trigore tã'rẽ'que ni'i
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Titare sauru nicã ùsã judío masã soowuari numu Jesú trigo wesepu yu'ruawĩ. Ùsã cũ bu'erã ujaboará, trigo na ote'quere tã'rẽ, te perire ba'awu. ² Fariseo masã ùsã tojo weecã ï'arã, Jesure niwã:

—Ī'aña. Mũ'u bu'erã ni'cãcãnojõrẽ wee-dutitiserẽ weema. Marĩ soowuari nũmũrẽ da'radutiwe'e, niwã.

³ Na tojo nicã tu'ogu, Jesú niwĩ:

—Mũsã duporocjũ wiogu Davi cũ me'rãcjãrã me'rã ɯjaboarã wee'quere bu'epã. ⁴ Na a'tiro weecãrã niwã. Õ'acũ wi'ipũ sãjãa, pã “Õ'acũ ye ni'i” ní'que narẽ ba'adutiti'quere ba'acãrã niwã. Pa'ia dia'cũrẽ ba'ata basiocarõ nimiwũ. ⁵ Apero Moisé duti'caropũ quẽ'rãrẽ bu'epã.

Marĩ soowuari nũmũ nicã pa'ia Õ'acũ wi'ipũ da'rasama. Cũ ye cjasere da'rarã, sootisama. Na tojo sootirã, ña'arõ weerã mejẽta weema.

⁶ Mũsãrẽ werẽguti. A'tore yũ'u Õ'acũ wi'i yũ'rũoro niyũ'rũnũ'cãgũ ni'i. ⁷ Mũsã Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ ní'quere tu'omasĩwe'e. A'tiro ojano'carõ niwũ: “Yũ'u masãrẽ a'merĩ pajaña'cã ɯa'a. Wa'icũrã ɯjũamorõpeo'carõ nemorõ te pe'ere ɯasãyũ'rũnũ'cã'a”, ni ojano'wũ. Mũsã tere tu'omasĩrã pũrĩcã, masã mejẽcã weetirãrẽ “Ña'arõ weema”, nitibosa'a. ⁸ Yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigũ soowuari nũmũrẽ dutise nemorõ dutimasĩ'i, niwĩ Jesú.

Jesú omocã bũ'awia'cũre yũ'rũo'que ni'i

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jesú trigo wesepũ níca be'ro judío masã nerẽrĩ wi'ipũ sãjãawĩ. ¹⁰ Ti wi'i po'peapũ ni'cũ omocã bũ'awia'cũ nicũ niwĩ. Fariseo masã ¿de'ro wee Jesure weresãrãsari? níã, cũrẽ sãrĩtiña'wã:

—¿Marĩ soowuari nũmũrẽ dutitigure yũ'rũocã añuti? niwã.

11 Na tojo nicã tu'ogu, narẽ yu'tiwĩ:

—Ni'inojõta marĩ soowuari namu nicã oveja copepu burusãjãcã, cãrẽ wejewã'cõgũ wa'aticã weetisami. ¹² Ni'cũ masũ oveja nemorõ wapatiyu'rũnu'cãmi. Tojo weero marĩ soowuari numurẽ añuse weecã añu ni'i, niwĩ.

¹³ Cũ tojo nica be'ro omocã bu'awia'cure niwĩ:

—Mu'u omocãrẽ sioña, niwĩ. Tojo nicã tu'ogu, síowĩ. Cũ tojo weecãta, ape omocã weronojõ añua wa'awu. ¹⁴ Cũ tojo weecã ñ'arã, fariseo masã uawijaa wa'awã. Tojo uawijaarã, “¿De'ro wee Jesure wějērāsari?” ni apocãrã niwã.

Duporocjãrãpu Ñ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã Jesure ojayu'que ni'i

¹⁵ Jesú cãrẽ wějēsĩ'rĩsere masĩgũ, omocã bu'awia'cure yu'rũo'caropu ní'cu wijaawã'cãwĩ. Cãrẽ masã pãjãrã sirutuwã. Nipe'tirã dutilirãrẽ yu'rũowĩ. ¹⁶ Yu'rũo, narẽ ne cũ ye cjasere weredutitiwĩ. ¹⁷ Jesú na pãjãrãrẽ yu'rũocã, Isaía Ñ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ oja'que queoro wa'awu. A'tiro ojacu niwĩ:

¹⁸ Ñ'ãrĩ yu'ure da'racu'tegu, yu'u bese'cu nimi.

Yu'u ma'igũ nimi.

Cũ me'rã e'cati'i.

Yu'u Espĩriture cãrẽ o'oguti.

Cũ yu'u nipe'tirã masãrẽ añurõ weesere weregusami.

¹⁹ Cũ ne du'saso, macã decopu caricũsijasome.

²⁰ No'o wãcũtutuatiqũnojõ quẽ'rãrẽ cõ'asome.

Cõ'arõnojõ o'ogu, wãcũtutuacã weegusami.

Ējõpeotutuatiãrẽ tu'tisome.

Narẽ añurõ weetamugũsami.

Cũ wiogu sãjãca be'ropu, cũ ña'asere do-
caque'aca be'ropu tojo weedu'ugusami.

Cũ queoro dutime'rĩcũsami.

²¹ Tojo weerã nipe'tirocjãrã cũ dutiatjere
co'terãsama, tojo ni ojano'wũ.

*Jesure “Wãtĩ tutuaro me'rã weeĩ'omi” ni
ucja'que ni'i*

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Be'ro Jesú tiropu caperi bajutigũ, ucũtigũ
wãtĩ sãjãno'cure miiejawã. Na cũrẽ miiejacã
ĩ'agũ, Jesú cũrẽ yu'rũowĩ. Tojo wéeca be'ro ĩ'a,
ucũwĩ. ²³ Wãtĩ sãjãno'cu yu'rũcã ĩ'arã, nipe'tirã
masã ĩ'amarĩawã. Na a'merĩ sērĩtiña'wã:

—¿Ã'rĩ duporocjũpu Davi pãrãmi “Na a'tiacju
niapu” ni'cu niti? niwã.

²⁴ Fariseo masã na tojo nicã tu'orã, a'tiro niwã:

—Ã'rĩ wãtĩa wiogu Beelzebú wãmetigu tutu-
aro me'rã wãtĩarẽ cõ'awĩrõcã'sami, niwã.

²⁵ Jesú na tojo nisere masĩgũ, narẽ niwĩ:

—Ni'cã curuacjãrã a'merĩ ducawati
a'mequẽrã, masãpe'tia wa'asama. Tojo nicã
ni'cã macãcjãrã o ni'cã wi'icjãrã na quẽ'rã
a'merĩ ducawati a'metu'tirã, pe'tidija wa'asama.

²⁶ Mejãrõta wãtĩa wiogu cũ yarã wãtĩarẽ
cõ'awĩrõgũ, cũ basuta ducawatigu weesami.
Tojo weegu cũ de'ro wee tutuanemobosabe.

²⁷ Musã yu'ure “Cũ wãtĩ Beelzebú tutuaro me'rã
wãtĩarẽ cõ'awĩrõmi”, ni'i. Tojo nicãma, musã
bu'esere siruturã wãtĩarẽ cõ'awĩrõrã, ¿noa
tutuaro me'rã cõ'awĩrõsari? Narẽ musã “Õ'acũ
tutuaro me'rã wãtĩarẽ cõ'awĩrõma”, ni'i. Tojo
weero masĩno'o. Musã yu'ure nise diacjũ niwe'e.

28 Yũ'u wātīarē Espíritu Santu tutuaro me'rã pe'e cõ'awĩrõ'o. Te me'rã “Õ'acũ wioġu nise musã tirop̄are nitoja'a”, nino'o.

29 »Queose me'rã musãrē werenemogãti tja. Ni'cũ tutuamũ ya wi'ip̄are dũ'tecũutimigũ, yajamasĩno'ña marĩ'i. Dũ'téca be'rop̄u yajamasĩsami, niwĩ. Yũ'u wātĩ yũ'rũoro tutuayũ'rũnu'cã'a níġũ, tojo niwĩ Jesú.

30 Jesú ninemowĩ:

—Yũ'ure uatirã yũ'ure ĩ'atu'tirã nima. Yũ'ure seeneotamutigũnojõ doquestewã'cãġũ weronojõ nimi. Yũ'ure ějõpeotirã masãrē Õ'acũrē ějõpeocã weetamurã mejēta weema.

31 »Tojo weegũ musãrē diacjũ wereġuti. Õ'acũ masã ña'arõ weesere, ña'arõ ucũsere acobojogũsami. Espíritu Santure ña'arõ ucũcã pũrĩcãrē, acobojosome. 32 Yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ up̄utigũre ña'arõ ucũcã, Õ'acũ acobojogũsami. Espíritu Santu pe'ere ña'arõ ucũcã, Õ'acũ acobojosome. Ni'cãrõacã, be'rop̄u quẽ'rãrē mejãrõta acobojosome, niwĩ Jesú.

*Yucũġure tigũ dũca me'rã ĩ'amasĩno'o nise ni'i
(Lc 6.43-45)*

33 Jesú ninemowĩ:

—Yucũġu añucjũ nicã, tigũ dũca me'rã “Añucjũ ni'i”, nino'o. Yucũġu ña'acjũ nířõ, tigũ dũca me'rã “Ña'acjũ ni'i”, ni ĩ'amasĩno'o. Yucũġure tigũ dũca me'rã ĩ'amasĩno'o. 34 Musã aña weronojõ pũrĩrã ni'i. Ña'arã nitjĩarã, ġde'ro wee añusere ucũmasĩbosau? Marĩrē ña'ase pũútturo, ña'asetã marĩ ucũse wija'a. Añuse

nicã, añuseta wija'a. ³⁵ Tojo weegu masũ añugũ añuse wãcũse cœoyugu, añurõta ucũsami. Apĩ ña'agũ pe'e cũ wãcũse ña'ase niyucã, ña'arõ ucũsami. ³⁶ Musãrẽ wereguti. Õ'acũ masãrẽ beseatji numu nicã, musã wãcũtimirã no'o uaro ucũma'a'quenucũ besegusami. ³⁷ Musã añurõ ucũca be'ro nicã, Õ'acũ musãrẽ “Añurõ ucũpã, bu'iri moo'o”, nigũsami. Musã ña'arõ ucũca be'roma “Bu'iri cœo'o”, nigũsami, niwĩ Jesú fariseo masãrẽ.

Masã ña'arã Jesure weeĩ'odutimi'que ni'i

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Be'ro fariseo masã, ãpẽrã Moisé oja'quere bu'eri masã Jesure a'tiro niwã:

—Masãrẽ bu'egu, mu'u añuse weeĩ'ocã ï'asĩ'rĩsa'a, niwã.

³⁹ Na tojo nicã tu'ogu, Jesú niwĩ:

—Musã a'tocaterocjãrã ña'arã ni'i. Musã weeĩ'oña nĩrã, musã ëjõpeotisere yu'ure ï'o'o. Musãrẽ weeĩ'osome. A'te dia'cũrẽ wereguti. Duporocjũpu Joná Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ wa'a'caronojõ dia'cũrẽ ï'ogũti. ⁴⁰ Joná wa'iwũ pajigujõ paaga po'peapu i'tia umuco, i'tia ñami cũpũre sãñacu niwĩ. Cũ weronojõta yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu quẽ'rã yu'ure yáaca be'ro i'tia umuco, i'tia ñami di'ta po'peapu cũñagũsa'a. ⁴¹ Joná Nínive wãmetiri macãcjãrãrẽ Õ'acũ ye quetire werecã, na ña'arõ wee'quere bujaweti, du'ucãrã niwã. Yu'u pe'ere Joná yu'rũoro nimicã, musã ëjõpeowe'e. Musã na wee'caronojõ ña'arõ wee'quere bujawetiwe'e. Tojo weerã Õ'acũ

masārē beseatji nũmũ nicã, Nínivepũ ní'cãrã a'tocateropũcjãrãrē “Musã Jesure êjõpeotirã, ña'arõ weewũ”, nirãsama. ⁴² Apeye quẽ'rãrẽ wereguti. Dũporocjõ mujĩpũ mujãtiro diacjũ pe'e nirĩ di'tapũ wiogo Israe curuacjãrã wiogũ Salomó masĩsere tũ'ogo a'tico niwõ. Yũ'u Salomó yũ'rũoro masĩyũ'rũnũ'cãmicã, musã pe'e yũ'ure tũ'osĩ'rĩwe'e. Tojo weego Õ'acũ masārē beseatji nũmũ nicã, ti di'ta wiogo ní'co a'tocateropũcjãrãrē “Musã Jesure êjõpeotirã, ña'arõ weewũ”, nigõsamo, niwĩ.

Wãtĩ todũporopũ cũ ní'cũpũre majãmisãjãase ni'i

(Lc 11.24-26)

⁴³ Jesú fariseo masārē ninemowĩ:

—Wãtĩ masũpũre cõ'awĩrõno'ca be'ro aco marĩrõpũ sijabaque'atisami. Cũ niatjore a'magũ, tojo weesami. Cũ nirõ bocatigũ, a'tiro wãcũsami: ⁴⁴ “Yũ'u wijaa'cũpũre dajasãjãagũti tja”, nisami. Cũpũre dajasãjãagũ, wi'i o'aca wi'i, añurõ apóca wi'i weronojõ bocaejasami. ⁴⁵ Be'ro ãpẽrã wãtĩa sietere cũ yũ'rũoro ña'arãrẽ pijisami. Piji, be'ro todũporopũ cũ wijaa'cũpũre na nipe'tirã sãjãasama. Tojo weegũ masũ cũ todũporopũ ní'caro nemorõ ña'arõ tojasami. ã'rã quẽ'rã yũ'ure êjõpeotirã tojota ña'abutiaro wa'arãsama, niwĩ Jesú.

Jesú paco, tojo nicã cũ acabijirã ye cjase ni'i
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jesú masārē tojo ucũrĩ cura cũ paco, cũ acabijirã cũ nirĩ wi'ipũ ejawã. Na soperũ

tojanu'cã, cũ me'rã ucũsĩ'rĩwã. ⁴⁷ Tojo weecã, to nigú ni'cũ werewĩ Jesure:

—Mu'u paco, mu'u acabijirã sope pu'topu niama. Mu'u me'rã ucũsĩ'rĩama, ni werewĩ.

⁴⁸ Cũ tojo nicã tu'ogu, Jesú cãrẽ niwĩ:

—¿Noanojõ niti yu'u paco, yu'u acabijirã? niwĩ.

⁴⁹ Be'ro ãsã cũ bu'erãrẽ ñupu'a, niwĩ:

—Ã'rãrẽ yu'u paco, yu'u acawererã waro tu'oña'a. ⁵⁰ No'o Õ'acũ uaro weerãnojõ náta yu'u acabiji, yu'u acabijo, yu'u paco weronojõ nima, niwĩ.

13

Jesú oteri masũ ye quetire queose me'rã were'que ni'i

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Ti numurẽta tja Jesú wi'ipu ní'cu ditara sumutopu wa'awĩ. Wa'a, topu dujiwĩ. ² Masã pãjãrã waro cũ tiropu nerẽcã ã'agũ, yucusupu mujãsãjãa, dujiwĩ. Masã pe'e ditara sumutopu nu'cũwã. ³ Be'ro Jesú queose me'rã narẽ bu'ewĩ:

—Ni'cũ masũ cũ ya wesepu otegu wa'asami.

⁴ Cũ otegu wẽestewã'cãcã, apeye otese cape ma'apu doqueque'asa'a. Mirĩcũa a'ti, te perire ã'aboca, ba'ape'ocã'sama. ⁵ Apeye ãtãpaga cã'rõacã di'ta cuoro bu'ipu doqueque'asa'a. Te di'ta cã'rõacã niyucã, asibusu maata marã, pĩ'rĩsa'a. ⁶ Be'ro mujĩpũ asimujãtiri cura di'ta boposãjãyu'rua wa'asa'a. Tojo weero nu'cõrĩ cuotĩ'caro nitjãrõ, maata ñaidija wa'asa'a. ⁷ Apeye otese cape pota wa'teropu

buruque'asa'a. Pota pe'e tere pĩ'rĩyũ'rua, wẽjẽcã'sa'a. ⁸ Apeye otese cape di'ta añurõpu buruque'asa'a. Te añurõ pĩ'rĩ, ducatisa'a. Ni'cã ño cien peri ducatisa'a. Ape ño sesenta peri, ape ño treinta peri ducatisa'a. ⁹ O'meperi cõorãnojõ a'tere añurõ tu'oya, niwĩ Jesú.

Jesure cã bu'erã “¿De'ro weegu queose me'rã bu'eti?” ni'que ni'i

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Be'ro ñsã cã bu'erã cã pu'to wa'a, cãrẽ sãrĩtiña'wũ:

—¿De'ro weegu masãrẽ queose me'rã bu'eti? niwũ.

¹¹ Jesú ñsãrẽ yu'tiwĩ:

—Õ'acũ musãrẽ a'tiro weemi. Musã ãpẽrã toduporopu masiña marĩmi'quere cã wiogu nisere masicã weemi. ãpẽrã yu'ure ãjõpeotirã pe'ere masiticã weemi. ¹² Tojo weegu yu'u bu'esere ãjõpeorãrẽ narẽta Õ'acũ masise o'onemogũsami. Na tu'omasise cuoyu'ruarãsama.

ãpẽrã yu'u bu'esere ãjõpeotirã pe'ere na cã'rõacã masĩmi'quere tu'omasiticã weegusami. ¹³ Na yu'u weesere i'amirã, i'atirã weronõjõ nisama. Yu'u bu'esere tu'omirã, tu'omasitisama. Tojo weegu queose me'rã narẽ were'e. ¹⁴⁻¹⁵ Isaia Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ cã oja'caronõjõta narẽ wa'a'a. A'tiro ojacu niwĩ:

Musã Õ'acũ ye cjasere teerã, i'asĩ'rĩsome.

Õ'acũrẽ ãjõpeosĩ'rĩtirã, diacjũ cjasere tu'osĩ'rĩsome.

Tojo ãjõpeotitjĩarã, yu'ure acobojose sãrĩsome.

Tojo weerã musãrẽ werecã, tu'orãsa'a, tu'orã pe'e.

Mejõ ¿de'ro nirõ weesari? ni tu'omasísome.

Musã añurõ yu'u weesere ï'amirã, ï'amasísome, ni ojacu niwĩ Isaía, niwĩ Jesú.

¹⁶ Æsã pe'ere niwĩ:

—Musã pũrĩcã yu'ure ãjõpeorã, e'cati'i. Yu'u weesere ï'arã, yu'u bu'esere tu'orã, ãjõpeo'o.

¹⁷ Diacũ musãrẽ weregutĩ. Pãjãrã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã, tojo nicã dũporocjãrã masã añurã ní'cãrã ní'cãrõacã yu'u musãrẽ weesere ï'asĩ'rĩcãrã nimiwã. Yu'u musãrẽ weresere tu'osĩ'rĩcãrã nimiwã. Tojo weesĩ'rĩ'cãrã nimirã, ï'ati, tu'otiyu'rũocã'cãrã niwã, niwĩ Jesú.

Jesú oteri masũ quetire “A'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e” nise ni'i

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Be'ro Jesú ãsãrẽ a'tiro werenemowĩ:

—Oteri masũ ye queti a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e.

¹⁹ Yu'u a'ti turipu wiogu nigũsa'a nisere tu'omirã, tere tu'omasítirã, a'tiro weronojõ nisama. Otese cape ma'apu buruque'a'que weronojõ nisama. Wãtĩ a'ti, na tu'omi'quere ã'mape'ocã'sami.

²⁰ Æpẽrã ãtãpaga wa'teropu doqueque'a'que peri weronojõ nisama. Yé quetire e'catise me'rã tu'osama.

²¹ Tojo tu'omirã, nu'cõrĩ marĩrã weronojõ nisama. Narẽ mejẽcã wa'acã, o ãpẽrã te quetire ãjõpeose bu'iri narẽ tu'ticã, maata ãjõpeodu'ucã'sama.

²² Æpẽrã otese cape pota wa'teropu buruque'a'que weronojõ nisama. Yé quetire tu'oma, tu'orã pe'e. A'ti mũco cjase pe'ere wãcũyu'rũnu'cãsama.

No'o de'ro nisere ɯaripejayu'rɯasama. Na tojo niseticã, a'te narẽ dojorẽcã'sa'a. Na tu'o'quere acobojo, dũca marĩrã weronojõ nisama. ²³ Āpẽrã di'tapu añurõpu bũrũque'a'que peri weronojõ nima. Yé quetire tu'o, añurõ ãjõpeo, yu'u dutironojõ weesetirã, añurõ dũcatirã weronojõ nima. Cien peri dũcati'caro weronojõ añusere weesama. Āpẽrã sesenta peri, ãpẽrã treinta peri dũcati'caro weronojõ añusere weesama, niwĩ Jesú.

Trigo wa'teropu apeye ña'ase cape pĩ'rĩbajua'que ni'i

²⁴ Jesú apeye queose me'rã ẽsãrẽ weren-emowĩ:

—Õ'acũ wiogu nise a'tiro weronojõ ni'i. Ni'cũ masũ añuse capere cũ ya wesepu ote-sami. ²⁵ Be'ro nipe'tirã cãrĩca be'ro te ote'cure ï'atu'tigu cũ ote'caropu wa'asami. Wa'a, trigo cape wa'teropu ña'ase capere otesami. ²⁶ Trigo pĩ'rĩmujã, te pupiri cura ña'ase cũ ote'que pe'e quẽ'rã pĩ'rĩbajuasa'a. ²⁷ Tere ï'arã, cũrẽ da'raco'terã na wiogupure wererã wa'asama: “Wiogu, marĩ ote'que añuse cape dia'cũ nimiwũto”, nisama. “¿De'ro wee a'te ña'ase cape a'tipari?” nisama. ²⁸ Na wiogu narẽ yu'tisami: “Ni'cũ marĩrẽ ï'atu'tigu tojo weepĩ”, nisami. Be'ro da'raco'terã na wiogure sãrĩtiña'sama tja: “¿Mu'u ẽsã ña'asere cure-weerã wa'acã ɯasari?” nisama. ²⁹ Cũ pe'e narẽ nisami: “Weeticã'ña. Musã cureweerã, apeye trigore du'acõ'abosa'a. ³⁰ Totã trigo me'rã bũcuacã'to. Trigo bũcuatu'ajaca be'ropu

da'rari masārē o'óguti. Na ña'ase pĩ'rĩ'quere cureweemu'tārāsama. Curewee, tere opa dotori du'te, ũjũarāsama. Tu'ajanu'cō, trigore na nūrōwuaropu nūrōrāsama”, nisami, niwĩ Jesú.

Jesú mostaza wāmetise cape me'rã queose o'o'que ni'i

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jesú apeye queose me'rã werenemowĩ tja:

—Ō'acũ yarã pãjãrã sãjãrāsama nise otese mostaza cape weronojõ ni'i. Tere ni'cũ cũ ya wesepu otesami. ³² Mostaza cape cã'caperoacã waro ni'i. Tócacaperoacã nimirõ, bucuaropua pajibutiacyu yucugu pĩ'rĩsa'a. Pajicyu waro wa'acã ĩ'arã, mirĩcũa a'ti, tigu dupuripu na diepeoatje su'tire weesama, niwĩ. Ō'acũ wiogu nise cã'caperoacã weronojõ nu'cãsa'a. Be'ro pajicyu bucua'caro weronojõ nipe'tiropu cũ ye queti se'sa wa'arosa'a. Tojo nicã pãjãrã cũ yarã sãjãrāsama nígu, tojo niwĩ.

Pã bucua'cã weese me'rã queose ni'i

(Lc 13.20-21)

³³ Be'ro apeye queose me'rã werenemowĩ tja:

—Ō'acũ wiogu nise a'tiro weronojõ ni'i. Ni'cõ numio pã weegotigo pã weese harinarē i'tiapa queo, po'osãasamo. Te me'rã levadura pã bucua'cã weesere morēsamo. Be'ro te nipe'tise bucua se'sape'tia wa'asa'a, niwĩ. Levadura harinarē bucua'cã wee'caro weronojõ Ō'acũ wiogu nise nipe'tiropu se'sarosa'a nígu, tojo niwĩ.

Jesú masārē queose me'rã bu'e'que ni'i

(Mr 4.33-34)

³⁴ Jesú masārē bu'égũ, queose me'rã wereticã weetiwiĩ. ³⁵ Cũ tojo weecã, Õ'acũ ye quetire weremu'tārĩ masũ oja'que queoro wa'awũ. Jesú masārē wereatjere a'tiro ojano'wũ:

Queose me'rã masārē weregusa'a.

Õ'acũ a'ti umũco weecãpũ masĩno'ña marĩ'quere musārē were bajurēgũti, ni ojano'wũ.

Jesú “Ña'ase cape trigo tiropũ pĩ'rĩbajua'quere a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e” nise ni'i

³⁶ Be'ro Jesú masārē we'eriti, wi'ipũ sãjãawĩ. Ësã cũ bu'erã cãrē sirutusãjãwũ. Topũ cãrē sēritiña'wũ:

—Mu'ũ mejẽpũ ña'ase cape trigo wa'teropũ queose were'quere wereapoya. ¿De'ro nisĩ'rĩrõ weeati? niwũ.

³⁷ Ësã tojo nicã tũ'ogũ, Jesú yu'tiwiĩ:

—Añuse trigo capere ote'cũ yu'ũ Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigũ ni'i. ³⁸ Ti wese pe'e a'ti turi nisĩ'rĩrõ wee'e. Añuse cape yu'ũre ëjõpeorã Õ'acũ põ'rã nima, nisĩ'rĩrõ wee'e. Ña'ase cape pĩ'rĩ'que pe'e wãtĩ yarã nima, nisĩ'rĩrõ wee'e. ³⁹ Ti wese ote'cure ï'atu'tigũ ña'asere ote'cũ wãtĩ nimi. Trigo bucũatu'ajaca be'ro na tũ'rẽse a'ti umũco pe'tiatje ni'i, nisĩ'rĩrõ wee'e. Trigore tũ'rẽrĩ masã Õ'acũrẽ wereco'terã u'mũsecjãrã weronojõ nima. ⁴⁰ Ña'asere cure-wee ãjũacõ'asama. Na tojo wee'caro weronojõ a'ti turi pe'ticãpũre ña'arãrẽ cõ'arãsama. ⁴¹ Yu'ũ Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigũ yu'ũre wereco'terãrẽ nipe'tiropũ o'ógusa'a. “Nipe'tirã ña'arõ weerãrẽ, tojo nicã ãpẽrãrẽ ña'arõ weecã

weerārē neoña”, nigūsa'a. ⁴² Narē pecame'epu cō'arāsama. Topu na pūrīno'rā, upicari cū'rīdio, utirāsama. ⁴³ Tojo wa'ari curare Ō'acū ɰaro weerā pe'e a'tiro weerāsama. Cū tiropu wa'arā, mujīpū ɰmɰcocjū weronojō asisterāsama. Topu ninu'cūcā'rāsama. O'meperi ɰorānojō a'tere añurō tɰ'oya, niwī.

Di'tapɰ niyeru kujiri yaacūu'que queose ni'i

⁴⁴ Jesú a'tiro werenemowī:

—Mɰsārē Ō'acū wiogu nisere werenemogūti. Cū mɰsā wiogu nise nipe'tise yu'rɰoro añuyɰ'rɰnu'cā'a. Ni'cū apeyenojō wapabujusere āpērā ya di'ta po'peapɰ nuo'quere boca'caro weronojō ni'i. Tere bocáca be'ro mejārōputa yaacūusami tja. Be'ro e'catise me'rā wa'a, nipe'tise cū ɰosere duape'ocā'sami. Cū dua'que wapa me'rā ti di'tare duumiicā'sami, niwī.

Jesú perla wāmetiri pe, wapabujuri pe me'rā queose o'o'que ni'i

⁴⁵ Apeye quē'rārē Jesú werenemowī:

—Ō'acū wiogu nise ni'cū duari masū añurō asistese peri perla wāmetisere a'macusiaro weronojō ni'i. ⁴⁶ Cū wapabujuri pe, ni'cā pere bocaejagu, a'tiro weesami. Bocaaja, cū ɰosere duape'ocā'sami. Cū dua'que wapa me'rā ti pe wapabujuri pere duumiicā'sami. Ō'acū mɰsā wiogu nicā, ti pe wapabujuri pere bocase weronojō ni'i.

Wejecɰ me'rā Jesú queose o'o'que ni'i

47 »Be'ropu Ō'acũ masãrẽ beseatjere wereguti. Wa'i wẽjẽrĩ masã ni'cãgũ wejecũjo dia pajiri maapu doqueñosama. Tigupare nirãnucũ wa'i su'riwã'sama. 48 Tigũ mu'muyũ'rucã ĩ'arã, wa'i wẽjẽrĩ masã dia sumutopu wejemajãsama. Topu wa'ire besedujisama. Añurãrẽ pi'ipu besesãasama. Ña'arãrẽ doqueñocã'sama. 49 A'ti umuco pe'ticã, tojota wa'arosa'a. Ō'acũrẽ wereco'terã ɯ'musecjãrã a'tirãsama. Añurã, ña'arãrẽ ducawaanũ'cõrãsama. 50 Ña'arãrẽ pecame'epu cõ'arãsama. Topu na pũrĩno'rã, upicari cũ'rĩdio, utirãsama, niwĩ Jesú.

Jesú cũ bu'erãrẽ be'ropu na weeatjere were'que ni'i

51 Be'ro Jesú ùsãrẽ niwĩ:

—¿A'te yu'ɯ ní'quere tu'oti musã? niwĩ.

Ɔsã “Ɔɯ, tu'o'o”, niwũ.

52 Ɔsã tojo nicã, cũ niwĩ:

—Nipe'tirã Moisé oja'quere bu'erã yu'ɯ wiogu nigũsa'a nisere ẽjõpeorã, ni'cũ wi'i cuogu weronojõ nima. Cũ, cũ ya wi'icjãrãrẽ o'oacju, ti wi'ipu cũ apeyenojõ nũrõ'quere ma'marẽ, mejãrẽ miiwĩrõmasĩsami. Cũ weronojõ yé niatjere mejã, Ō'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na oja'quere weremasĩsama. Tojo nicã ma'ma, yu'ɯ bu'ese quẽ'rãrẽ weremasĩsama ní'gũ, tojo niwĩ ùsãrẽ.

*Jesú cũ ya macã Nazarepu dajatojaa'que ni'i
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)*

53-54 Jesú te queose wéréca be'ro to ní'cu Nazare cũ masãca macãpu wa'awĩ. Topu judío masã na nerẽwũari wi'ipu bu'enũ'cãwĩ. Topu

nirã cã bu'esere tu'o, ï'amarĩamujãwã. A'tiro niwã:

—¿No'opu bu'epari ã'rĩ tocã'rõ masĩgũ? ¿De'ro wee a'te masã dutitirãrẽ yu'rũosenojõrẽ weel'omasĩti? ⁵⁵ ã'rĩ ni'cũ capiteru macũ nimi. Cũ a'ti macãcjõ María macũ nimi. Cũ acabijirã Santiago, José, Simó, Juda nima. ⁵⁶ Cũ acabijirã numia quẽ'rã a'toputa nima. Tojo weegu ¿no'opu masĩmipari cã a'tere? niwã.

⁵⁷ Cũ tocjũ nise bu'iri cã weresere ëjõpeosĩ'rĩtiwã. Jesú pe'e narẽ niwĩ:

—Nipe'tirã ni'cũ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũrẽ tu'o ëjõpeosama. Cũ ya di'tacjãrã, cã ya wi'icjãrã dia'cũ ëjõpeotisama, niwĩ.

⁵⁸ Tojo weegu ti macãpũre na ëjõpeoticã ï'agũ, peje waro narẽ weel'otiwĩ.

14

Juã masãrẽ wãmeyeri masũrẽ tojo wee wëjẽcãrã niwã nise ni'i
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Titare Herode Galilea di'tacjãrãrẽ dutigu Jesú wee'quere tu'ocu niwĩ. ² Tere tu'ogu, cã me'rã da'rarãrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Cũ Juã masãrẽ wãmeyeri masũ yu'u wëjẽduti'cu masã'cu nígũ nisami. Tojo weetigu mejëta, peje waro weel'otutuayũ'rũapũ, nicu niwĩ.

³ Cũ Herodeta todũporopũre Juãrẽ ñe'eduticu niwĩ. Ñe'e, bu'iri da'reri wi'ipũ dũ'tecũuduticu niwĩ. A'te ye bu'iri tojo weecu niwĩ. Herode cã acabiji Felipe nũmo, Herodía wãmetigore Felipe

cũ catimicã, core ĩ'ma, numoticu niwĩ. ⁴ Cũ tojo weesere tu'ogu, Juã Herode tiropu wa'a, a'tiro nicu niwĩ:

—Mu'u acabiji numorẽ numoticã, ña'a ni'i. Core cuoticã'ña, nicu niwĩ. Cũ tojo ní'que bu'iri Herode cūrẽ bu'iri da'reri wi'ipu sōrōduticu niwĩ.

⁵ Cũ Juãrẽ wějēsĩ'rĩcu niwĩ. Masã pe'e “Juã Ō'acũ ye quetire weremu'tārĩ masũ nimi”, nicārã niwã. Tojo weegu yu'u cūrẽ wějēcã, masã yu'u me'rã uabosama ni uigu, maata cūrẽ wějēticu niwĩ. ⁶ Be'ro Herode cũ bajuáca numurẽ bosenumu weecu niwĩ. Titare Herodía macõ cũ piji'cārã tiropu basaĩ'ogõ wijaco niwõ. ⁷ Herode co basaĩ'ocã tu'sayu'rucacu niwĩ. Tojo weegu “Ne nisooro marĩrõ no'o mu'u uasenojõrẽ o'oguti”, nicu niwĩ. ⁸ Co pe'e co pacore “¿Ñe'enojõrẽ sēriḡõsariba?” nico niwõ. Co paco wérēca be'ro Herode tiropu wa'a, cūrẽ nico niwõ:

—Juã masārẽ wāmeyeri masũ dupoare dutesure, ni'cã papu miiti, yu'ure o'oya, nico niwõ. ¿Diacjũta Juãrẽ wějēḡũsari? níḡõ, tojo weedutico niwõ.

⁹ Co tojo nicã tu'ogu, Herode bujaweticu niwĩ. Juãrẽ wějēsĩ'rĩticu nimiwĩ. Cũ masã tu'oropu “Mu'u uasenojõrẽ o'oguti” ní'cu niyugu, masã yu'ure bujiri níḡũ, co ní'caronojõta weecu niwĩ. ¹⁰ Tojo weegu Juã bu'iri da'reri wi'ipu nigūrẽ cũ dupoare dutesureduticu niwĩ. ¹¹ Dutesureca be'ro cũ dupoare bapapu sãa, Herodía macõrẽ o'ocārã niwã. Co pe'e quē'rã co pacopure o'oturiaco niwõ.

¹² Be'ro Juã bu'esere sirutu'cãrã cũ upure mi-irã wa'a, yaacãrã niwã. Be'ro Jesupure wererã wa'acãrã niwã.

Jesú ni'cãmocuse tiri mil umuarẽ ba'ase eca'que ni'i

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jesú Juãrẽ wẽjẽ'que quetire tu'ogu, a'tiro weewĩ. Yucusepu mujãsjãa, apero masã marĩrõpu ãsã cũ bu'erã me'rã wa'awĩ. Ësã wa'asere tu'orã, tocjãrã masã ma'apu cãrẽ sirutuwã'cãcãrã niwã. ¹⁴ Jesú ape pã'rẽpu pẽ'ajagu, dijanu'cãwĩ. Be'ro masã pãjãrãrẽ bocaejapejawĩ. Narẽ ã'agũ, pajaña'wĩ. Dutitirã na mia'cãrãrẽ yu'ruowĩ. ¹⁵ Ësã cũ bu'erã na'ique'ari cura cũ pu'to wa'a, werewu:

—Na'ique'aropu wee'e. A'topu marĩ nirõpu masã marĩma. Tojo weegu masãrẽ macãpu wa'adutiya. Topu duuba'arã wa'ato, nimiwũ.

¹⁶ Ësã tojo nicã tu'ogu, “Wa'aticã'to. Musã narẽ ecaya”, niwĩ.

¹⁷ Ësã cãrẽ niwũ:

—Ni'cãmocuse pã, wa'i puarã dia'cũ cu'o, niwũ.

¹⁸ Be'ro “Te musã cuosere miitia”, niwĩ.

¹⁹ Cũ tojo nicã, cũ tiro miawũ. Be'ro Jesú masãrẽ tá bu'ipu dujudutiwĩ. Tu'ajanu'cõ, te pã ni'cãmocuse pagare, na wa'i puarãrẽ mi, umuarõpu ã'amorõ, cũ pacu Õ'acãrẽ e'catise o'owĩ. Be'ro pãrẽ ducawaa, ãsãrẽ o'owĩ. Ësã pe'e masãrẽ tere etiwu. ²⁰ Nipe'tirã ba'a yapiwã. Be'ro doce pi'seri na ba'adu'a'quere seeneowũ.

21 Tere ba'arã numia, wĩ'marã ba'paqueono'ña marĩrõ ɯmɯa se'saro ni'cãmocɯsetiri mil niwã.

Jesú acopɯ sija'que ni'i
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Jesú masãrẽ ba'ase ecáca be'ro ʉsã cũ bu'erãrẽ yucɯsɯ me'rã ditarapɯ pẽ'ayudutiwĩ. Cũ pe'e topɯ masãrẽ we'eritigu, tojacã'wĩ yu-jupɯ. 23 Be'ro masãrẽ we'eritica be'ro ʉrũgũpɯ cũ se'saro ñubuegɯ mɯjãcɯ niwĩ. Topɯre ñami ẽjãcã, ni'cũta nicɯ niwĩ. 24 ʉsã pe'e ditara decopɯ pẽ'arã weewɯ. To ʉsã ejacã, wĩ'rõ ɯputɯ wẽepõtẽowũ. Tojo weero pã'cõrĩ paca yucɯsure wẽecuawɯ. 25 Bo'remɯjãtiri cura Jesú ʉsã tiropɯ acopɯ sijawã'cãtiwĩ. 26 ʉsã cãrẽ ñ'amasitiwɯ. Tojo weerã cũ topɯ sijawã'cãticã ñ'arã, ɯputɯ ɯcuawɯ. Cãrẽ ñ'arã, “Abɯ, masũ wẽrĩ'cɯ wãtĩ nisami”, ni caricũwũ.

27 Jesú ʉsãrẽ nɯcũadutigɯ a'tiro niwĩ:

—Wãcũtutuaya. Yɯ'ɯ ni'i. Yɯ'ure uiticã'ña, niwĩ.

28 Be'ro Pedro Jesure niwĩ:

—Wiogɯ, mɯ'ɯ nígũ, yɯ'ure mɯ'ɯ tiro acopɯ sijawã'cãdutiya, niwĩ.

29 Jesú cãrẽ niwĩ:

—To pũrĩcãrẽ a'tia, niwĩ. Tojo weegɯ Pedro dija, Jesú tiropɯ wa'agɯ, sijawã'cãwĩ. 30 Be'ro ɯputɯ wĩ'rõ wẽecã ñ'agũ, ɯcua wa'awĩ. Tojo weegɯ cũ di'adijagɯ, caricũwĩ:

—Wiogɯ, ñe'egũ a'tia, ni caricũwĩ.

31 Be'ro maata Jesú cãrẽ ñe'ewĩ. A'tiro niwĩ:

—¿Mũ'u cã'rõacã waro ãjõpeose cõtiti? ¿De'ro weegu yũ'u tiro a'tisĩ'rĩmigũ, yũ'ure ãjõpeotiati? niwĩ.

³² Be'ro na yucũsupũ mũjãsjãrĩ cura wĩ'rõ yũsua wa'awũ. ³³ Tojo wa'acã ĩ'arã, ũsã tiwũpũ sãñarã Jesure ãjõpeorã, ejaque'awũ. Cũrẽ niwũ:
—Nĩrõta mũ'u Ő'acũ macũ ni'i, niwũ.

Jesú Genesarepũ dutitirãrẽ yũ'rũo'que ni'i
(Mr 6.53-56)

³⁴ Be'ro ũsã Genesare wãmetiropũ pẽ'ajawũ. ³⁵ Tocjãrã Jesure ĩ'amasĩrã, topũ cũ ejase quetire nipe'tiropũ werese'sabi'acãrã niwã. Nipe'tirã dutitirãrẽ yũ'rũodutirã cũ tiropũ miiejawã.

³⁶ —Mũ'u quẽ'rã ũsãrẽ mũ'u yaro su'tiro sumutopũ ñe'eña'duticureya, niwã. Nipe'tirã tojo weerã yũ'rũono'pe'ticã'wã.

15

Masãrẽ ña'arã wa'acã weese ni'i
(Mr 7.1-23)

¹ Be'ro fariseo masã Jesú tiropũ ejawã. Tojo nicã Moisé oja'quere bu'eri masã quẽ'rã Jerusalẽpũ a'ti'cãrã Jesú tiropũ eja, sãrĩtiña'wã:

² —¿De'ro weerã mũ'u bu'erã marĩ ñecũsumũa weemũjãti'quere yũ'rũnũ'cãti? Ba'ase dũporo marĩ ñecũsumũa weewũa'caronojõ omocoetima, niwã.

³ Jesú narẽ yũ'tiwĩ:

—Yũ'u quẽ'rã mũsãrẽ sãrĩtiña'gũti. Mũsã ñecũsumũa weemũjãti'quere weesiruturã, ¿de'ro weerã Ő'acũ dutiro pe'ere yũ'rũnũ'cãti?

⁴ Ő'acũ a'tiro duticũ niwĩ: “Mũsã pacũ, mũsã

pacore ějõpeoya.” Tojo nicã “No'o ců pacu, ců pacore ña'arõ ucũgũnojõ wẽriato”, nicu niwĩ.

⁵ Musã pe'e musã pacure o musã pacore na apeyenojõ sẽricã, weetamusĩ'rĩtirã, narẽ a'tiro nisa'a: “Nipe'tise ũsã cõose musãrẽ o'obo'quere Õ'acũrẽ o'otojapũ”, nisa'a. ⁶ Musãta a'tiro nirãnojõrẽ na pacu o na pacore weetamuta basiotisa'a nisere bu'e'e. A'tiro wéerã, Õ'acũ dutisere tojowaro ĩ'acõ'abutiaca'a. Musã ñecũsumua weemuĩjãti'quere weesĩ'rĩrã, tojo wee'e. ⁷ Diacjũ wéerã weronojõ weeta'sa'a. Isaía duporocjũpũ Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ musãrẽ diacjũta nisapĩ. A'tiro ojacu niwĩ:

⁸ “Ã'rã masã usero me'rã dia'cũ yũ'ure ějõpeoma.

Na tu'oña'se waro pe'e no'opũ nirõ nisa'a.

⁹ Tojo weerã na yũ'ure ñubuepeose wapamarĩ'i. Na bu'ese yũ'u dutise mejẽta ni'i.

Masã dutise ni'i”, nicu niwĩ Õ'acũ, ni ojacu niwĩ Isaía, ni yũ'tiwĩ Jesú fariseo masãrẽ.

¹⁰ Narẽ tojo nĩca be'ro Jesú masãrẽ pijio, niwĩ:

—Yé cjasere tu'omasĩrãti nĩrã, tu'oya. ¹¹ Marĩ usero me'rã ba'ase mejẽta Õ'acũ ĩ'orõpũ marĩrẽ ña'arõ wa'acã wee'e. Tojo weronojõ o'oro, marĩrẽ useropũ wijatise pe'e ña'arõ wa'acã wee'e, niwĩ.

¹² Tojo nĩca be'ro ũsã cũ bu'erã cũ pu'to wa'a, cũrẽ niwũ:

—Mu'u tojo nisere tu'orã, fariseo masã tu'satiama, niwũ.

¹³ Ŭsã tojo nicã, Jesú queose me'rã yũ'tiwĩ:

—Wese cuogu ña'ase, topu pĩ'rĩbajuasere du'acõ'agũsami. Yu'u pacu u'musepu nigú nisoose me'rã bu'erãrẽ mejãrõta weegusami. Narẽ cõ'abutiagusami. ¹⁴ Tojo weerã narẽ tojo ï'acõ'acã'ña. Na nisoose me'rã bu'érã, caperi ï'atirã ãpẽrã caperi ï'atirãrẽ wejemu'tãrã weronojõ nima. Ni'cũ ï'atigu apĩ ï'atigure wejemu'tãgũ, na puarãputa no'o nirĩ copepu burusãjãsama, niwĩ.

¹⁵ Be'ro Pedro Jesure niwĩ:

—Ësãrẽ wereya. Mu'u ní'que ¿de'ro nisĩ'rĩrõ weesari? niwĩ.

¹⁶ Jesús cãrẽ niwĩ:

—¿Musã quẽ'rã a'tere tu'omasĩweti yujupu? ¹⁷ Nipe'tise marĩ ba'asõrõse paapu wa'a, be'ro yu'rãwijaa wa'asa'a. ¹⁸ Masã na ucũse, useropu wijase pe'e wãcũsepũ wadatiwijati'i. A'te pũrĩcã Õ'acũ ï'orõpu masãrẽ ña'arã wa'acã wee'e. ¹⁹ Marĩ wãcũse ña'arõ wãcũsepũ du'pocãtiwijati'i. ãpẽrãrẽ wẽjẽcõ'ase, numo nitigore a'metãrãse, numio me'rã ña'arõ weese, yajase, nisoose, ucjase a'te nipe'tise wãcũsepũ du'pocãtiwijatisa'a. ²⁰ A'te peje pũrĩcã Õ'acũ ï'orõpũre masãrẽ ña'arã wa'acã weesa'a. Marĩ na weewuasenojõrẽ ba'ase duporo omocoetirã pũrĩcã, masãrẽ ña'arã wa'acã weetisa'a, niwĩ.

*Judío masõ nitigo ape di'tacjõpu Jesure
ẽjõpeo'que ni'i
(Mr 7.24-30)*

²¹ Be'ro Jesús Genesarepu ní'cu Tiro, Sidõ wãmetise macãrĩpu wa'awĩ. Tocjãrã judío masã

niwiwã. ²² Topu eja, ni'cõ numio topu nigõ Canaácjõ Jesú tiro caricũwã'cãtiwõ:

—Yu'u wiogu, Davi daporocjũ wiogu pãrãmi, yu'ure pajaña'ña. Yu'u macõ wãtĩ sãjãno'co nitjãgõ, pũrõ pi'etimo, niwõ.

²³ Jesú core yu'titiyu'rucã'wĩ. Tojo weerã ãsã cũ bu'erã cũ pu'to wa'a, cãrẽ niwũ:

—Marĩ siro ñã'arõ caricũwã'cãtisamo. Core wa'adutiya, niwũ.

²⁴ Be'ro Jesú core niwĩ:

—Õ'acũ yu'ure Israe curuacjãrã oveja ba-juduti'cãrã weronojõ nirã dia'cũrẽ a'madutigu o'ówĩ, niwĩ.

²⁵ Cũ tojo nimicã, co cãrẽ ëjõpeogo, cũ pu'to ejaque'awõ. A'tiro niwõ:

—Wiogu, yu'ure weetamuña, niwõ.

²⁶ Jesú core yu'tiwĩ:

—Wĩ'marã ba'asere ë'ma, diayiare doquecũucã, ña'a ni'i, niwĩ.

²⁷ Cũ tojo nimicã, co pe'e cãrẽ niwõ:

—Yu'u wiogu, tojota ni'i, nĩrõ. Diayiaputa mesapu na wiorã ba'astedijosere ba'asama. Tojo nĩgõ, yu'u judío masõ nitimicã, judío masã na “Diayi weronojõ nimo” nigõrẽ, judío masãrẽ mu'u weetamudũ'a'quere weetamuña nĩgõ, tojo niwõ.

²⁸ Co tojo nicã, Jesú niwĩ:

—Mu'u pũrĩcã ëjõpeose cuoyu'rua'a. Tojo weero mu'u ní'caronojõta wa'ato, niwĩ.

Cũ tojo nirĩ curata co macõ wãtĩ cõ'awĩrõno'copu tojaco niwõ.

Jesú pãjãrã dutitirãrẽ yu'rucõ'que ni'i

29 Jesú Tiro, Sidōpɔ nícɔ wijawã'cãgũ, Galilea wãmetiri ditara sumutopɔ yɔ'ruawĩ. Be'ro ũrũgũpɔ mujãa, ejanujãwĩ. 30 Pãjãrã masã cũ dujiropɔ etawã. Na opa cõ'ñerĩ sjarãrẽ, caperi bajuno'tirãrẽ, omocã, dɔ'pocã dojoriwi'iare, ucũmasĩtirãrẽ, no'o duti cɔorãnojõrẽ miiejawã. Jesú tiropɔ narẽ miiejacũuowã. Narẽ yɔ'ruowĩ. 31 Tojo weecã, ucũmasĩtimi'cãrã ucũwã. Omocãrĩ, dɔ'pocãrĩ dojoriwi'ia yɔ'ruono'wã. Opa cõ'ñerĩ sija'cãrã diacjũ sijawã. Ī'atimi'cãrã ĩ'awã. Tere ĩ'arã, masã ĩ'amarĩawã. Be'ro Ő'acũrẽ “Marĩ Israe curuacjãrã wiogɔ tutuayɔ'ruami”, ni e'catise o'owã.

*Jesú ba'paritisetiri mil ɔmɔarẽ eca'que ni'i
(Mr 8.1-10)*

32 Be'ro Jesú ũsã cũ bu'erãrẽ pijio, niwĩ:

—Ă'rã masãrẽ pajaña'a wa'asa'a. Na marĩ me'rã nirõ i'tia nɔmɔ yɔ'ru'ɔ. Tojo weerã na ba'ase toja wa'asama. Na ɔja me'rã na ye wi'seripɔ tojaacã ɔatisa'a. Na ba'atirã, ma'apɔ tɔ'omasĩse pe'tique'a wa'abosama, niwĩ.

33 Cũ tojo nicã, ũsã cũrẽ niwũ:

—¿De'ro wee ũsã ba'ase bocabosari ã'rã pãjãrãrẽ? A'tore masã marĩma, niwũ.

34 Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—¿Dicusepaga pã cɔoti? niwĩ.

Ŭsã cũrẽ niwũ:

—Sietepaga pã, tojo nicã wa'i pejetirãcã cɔ'o, niwũ.

35 Ŭsã tojo nĩca be'ro masãrẽ dujidutiwĩ.

36 Be'ro pã sietepagare, tojo nicã wa'ire mii, cũ

pacu Õ'acūrē e'catise o'owī. Tu'ajanu'cō, pǎrē ducawaa, ũsārē o'owī. Ësā pe'e tere masārē etiwu. ³⁷ Nipe'tirā ba'a, yapiyu'ruawā. Be'ro siete pi'seri na ba'adu'a'quere seeneowū. ³⁸ Tere ba'arā numia, wī'marā ba'paqueono'ña marĩrō umua se'saro ba'paritisetiri mil niwā. ³⁹ Be'ro Jesú masārē we'eriti, ũsā yucusupu mujāsājāa, Magdala wāmetiropu pē'a wa'awu.

16

Jesure fariseo masā, tojo nicā saduceo masā Õ'acū tutuaro me'rā weeĩ'odutimi'que ni'i

¹ Ësā Magdala wāmetiropu ejacā, fariseo masā, tojo nicā saduceo masā Jesure ĩ'arā etawā. Na ¿diacjū Õ'acū o'ó'cuta nimiti? nírā, cūrē Õ'acū tutuaro me'rā weeĩ'odutiwā. ² Jesú pe'e narē yu'tiwī:

—Mujĩpū sō'asājācā, musā “Añurō cū'marōsa'a”, ni'i. ³ Bo'reacā ñiarĩ numujo nicā, “Aco pejarosa'a”, ni'i. Ë'muarō cjasere ĩ'arā, tojo bajuri numu nirōsa'a nisere masĩ'i. Tojo nimirā, Õ'acū a'tocatero cū weeĩ'ose pe'ere masĩwe'e. ⁴ Musā a'tocaterocjārā ña'arā ni'i. Musā weeĩ'oña nírā, musā yu'ure ějōpeotisere ĩ'o'o. Musārē weeĩ'osome. A'te dia'cūrē wereguti. Duporocjūpu Õ'acū ye quetire weremu'tārĩ masū Jonārē wa'a'caronojō dia'cūrē ĩ'ogūti, niwī. Tojo nica be'ro na tiropu ni'cu apesepu wa'awī.

*Jesú queose o'o'que ni'i
(Mr 8.14-21)*

⁵ Be'ro ũsã ape pã'rẽpũ pẽ'a wa'awũ. Topũ wa'arã, pã ũsã ba'atjere acobojocãrã niwũ. ⁶ Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—Musã fariseo masã, saduceo masã na ye levadura pã bucucã weesere tu'omasĩña, niwĩ.

⁷ Cũ tojo nicã, ũsã cũ nisere tu'otirã, a'merĩ niwũ:

—Marĩ pãrẽ miititiasũ. Tojo weegũ marĩrẽ tojo nisami, niwĩ.

⁸ Jesú ũsã tojo nisere masĩgũ, a'tiro niwĩ:

—Musã pã marĩ ba'atjere miititiasũ nĩrã, queoro wãcũwe'e. Musã ãjõpeose moobutia'a.

⁹ ¿Musã tu'omasĩweti yujupũ? ¿Yũ'u ni'cãmocusepaga pã me'rã ni'cãmocusetiri mil umuarẽ eca'quere wãcũweti? Peje pi'seri na ba'adu'aquere seeneowũ.

¹⁰ ¿Cãrũ wee'que quẽ'rãrẽ wãcũweti? Sietepaga pã me'rã ba'paritisetiri mil masãrẽ ecawũ. Tita quẽ'rãrẽ na ba'adu'a'quere peje pi'seri seeneowũ.

¹¹ ¿De'ro weerã musã tu'omasĩtiati? Yũ'u fariseo masã, saduceo masã ye levadurare ucũgũ, pã mejẽtare nigũ weepũ, niwĩ.

¹² Cũ tojo nicãputa, ũsãrẽ tu'omasĩse ejawũ.

—Marĩrẽ levadura pã bucucã weese mejẽtare ucũgũ weepĩ; fariseo masã, saduceo masã na nisoose me'rã bu'ese pe'ere tu'omasĩato nĩgũ, tojo niapĩ, niwũ.

Pedro Jesure “Mũ'u Õ'acã bese'cu ni'i” ni'que ni'i

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Be'ro Jesú Cesarea Filipino wãmetiri macãpũ wa'awĩ. Topũ eja, ũsã cũ bu'erãrẽ sãrĩtiña'wĩ:

—Masã yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũfigure ¿de'ro ucũti? niwĩ.

¹⁴ Æsã cũrẽ yu'tiwu:

—Ãpẽrã “Juã masãrẽ wãmeyeri masũ nimi”, nima. Ãpẽrã “Duporocjũpu Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ Elía nígũ nisasami”, nima. Ãpẽrã “Jeremía nimi o apĩ Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ nígũ nisasami”, nima mu'urẽ, ni yu'tiwu cũrẽ.

¹⁵ Æsã tojo nicã, niwĩ:

—Musã waro, ¿de'ro wãcũti yu'ure? ni sãrĩtiña'wĩ.

¹⁶ Cũ tojo nicã tu'ogu, Simó Pedro cũrẽ yu'tiwĩ:

—Mu'u Õ'acũ bese'cu Cristo ãsã yoacã yucue'cu ni'i. Õ'acũ catinu'cũgũ macũ ni'i, niwĩ.

¹⁷ Jesú cũrẽ niwĩ:

—Simó, Joná macũ, mu'u tojo ucũgũ, diacjũta ucũ'u. Ne ni'cũ masũ mu'urẽ tere weretiapĩ. Yu'u pacu u'musepu nígũ mu'urẽ tere masĩse o'oapĩ. Tojo weegu e'catiya. ¹⁸ Mu'urẽ wereguti. Mu'u wãme Pedro ãtãgã nisĩ'rĩrõ wee'e. Mu'u weronojõ ãjõpeorãrẽ ya curuacjãrãrẽ wa'acã weeguti. Wãtĩ cũ yarã me'rã ya curuacjãrãrẽ docaque'acã weesome. ¹⁹ Yu'u mu'urẽ u'musepu marĩ wiogu nirõpu cja sawire o'oguti. Tojo weero a'ti nucũcãpũre mu'u cã'mota'acã, u'musepu quẽ'rãrẽ cã'mota'ano'rõsa'a. Mu'u a'ti nucũcãpũre du'tecũucã, u'musepu quẽ'rãrẽ du'tecũuno'rõsa'a. A'ti nucũcãpũre “Tojota weeato” nicã, u'musepu quẽ'rãrẽ tojota wa'arosa'a, niwĩ Jesú.

²⁰ Be'ro Jesú ãsãrẽ niwĩ:

—Ne ãpērārē “Cũ Ō'acũ bese'cu Cristo nimi”, niticã'ña, niwĩ.

Jesú cũ wērĩatjere were'que ni'i

(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Tita me'rã Jesú ũsārē a'tiro werenu'cãwĩ:

—Yu'ure Jerusalēpu wa'aro ni'i. Topu judío masã bũcũrã, pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã yu'ure uputu pi'eticã weerāsama. Yu'ure wějērāsama. Tojo weemicã, i'tia numu be'ro masãgũsa'a, niwĩ ũsārē. ²² Cũ tojo nicã tu'ogu, Pedro Jesure yoacurero wejewã'cã, a'tiro tu'ticu niwĩ:

—Yu'u wioгу, ne mu'u tojo nise wa'aticã'to. Ō'acũ tojo wa'acã cã'mota'ato, nicu niwĩ.

²³ Be'ro Jesú majãminu'cã, cũrē nicu niwĩ:

—Wãtĩ wa'aya. Mu'u tojo nígu, Ō'acũ yu'ure dutisere cã'mota'asĩ'rĩgu wee'e. Ō'acũ cũ uasere wãcũwe'e. Masã na wãcũwuaronojõ pe'e wãcũ'u, nicu niwĩ.

²⁴ Be'ro Jesú ũsã ãpērārē niwĩ:

—No'o yu'ure ějõpeosirutugunojõ cũ weesĩ'rĩrõnojõ weeticã'to. Yu'u uaro pe'e weeato. No'o yu'ure sirutusĩ'rĩgu, “Jesure ějõpeogu, wěrĩbosa'a” nitiguta siruato.

²⁵ Yu'ure ějõpeose me'rã ña'arõ yu'rũsĩ'rĩtigu, yu'ure ějõpeodu'ugunojõ pecame'epu bu'iri da're bajuriono'gũsami. Apĩ wějēsere uiti, yu'ure ějõpeonu'cũgũnojõ pe'e yu'u me'rã catinu'cũgũsami.

²⁶ »Ni'cũ a'ti turi cjase nipe'tisere wapata'a, cũ ejeripõ'rã pe'ere bajuriogu, ¿ñe'enojõrē wapata'abosari? Cũ pecame'epu wa'agu, cũ ya

ejeripõ'rãrẽ de'ro wee wapayewĩrõmasĩtisami.
 27 Yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu a'tiro weeguti. Yũ'u pacu asistese me'rã, cãrẽ wereco'terã me'rã a'ti turipære a'tiguti tja. Yũ'u apaturi a'tigu, nipe'tirãrẽ de'ro na wee'quenucãrẽ wapayeguti. 28 Diacjũ musãrẽ wereguti. Ni'cãrẽrã a'topu nirã na wẽrise duporo a'tere ĩ'arãsama. Yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu wiogu sãjãcã ĩ'atimirã, wẽrisome, niwĩ.

17

Jesú cã bajuse ducayu'que ni'i (Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

1 Jesú “Yũ'u wiogu nisere ĩ'arãsa'a” níca be'ro ni'cã semana yũ'rũwũ. Titare Pedro, Santiago, cã acabiji Juãrẽ ũrũgũ u'muacjupu miacu niwĩ. Na se'saro wa'acãrã niwã. 2 Topu na ĩ'orõpu cã bajusere ducayucu niwĩ. Cũ diapoare mujĩpũ umucocjũ weronojõ asistecu niwĩ. Cũ ye su'ti añurõ bo'reyuse wa'acaro niwũ. 3 Tojo wa'ari cura maata Moisé, Elía duporocjãrãpu Jesú me'rã ucũcã ĩ'acãrã niwã. 4 Tere ĩ'agũ, Pedro Jesure nicu niwĩ:

—Yũ'u wiogu, marĩ a'topu nicã añuyũ'rua'a. Mũ'u uacã, ũsã i'tia wi'iacã weerãti. Ni'cã wi'i mũ'u ya wi'i, ape wi'i Moisé ya wi'i, ape wi'i Elía ya wi'i weerãti, nicu niwĩ.

5 Pedro tojo ucũrĩ cura ni'cã o'mecurua asisteri curua a'ti, narẽ tuubi'acã'caro niwũ. Ti curuapære ni'cũ ucũcã tũ'ocãrã niwã:

—Ā'rī yu'u macũ, yu'u ma'igũ nimi. Cũ me'rã pũrõ e'cati'i. Cũ ucũsere tu'o ějõpeoya, nicu niwĩ Ő'acũ.

⁶ Tere tu'orã, cũ bu'erã uputu ucuarã, di'tapu mu'rĩque'acãrã niwã. ⁷ Be'ro Jesú na pu'to wa'a, narẽ ñe'eña'a, nicu niwĩ:

—Wã'cãnu'cãña. Uiticã'ña, nicu niwĩ.

⁸ Be'ro na ĩ'acã, ãpẽrã ne marĩcãrã niwã. Jesú ni'cũta nicu niwĩ.

⁹ Na tigupu ni'cãrã dijaticã, Jesú narẽ nicu niwĩ:

—Musã ni'cãrõacã ĩ'a'quere ne ãpẽrãrẽ wereticã'ña. Yu'u Ő'acũ macũ masũ weronojõ uputigu wẽrĩ masãca be'ropu wereya, nicu niwĩ.

¹⁰ Cũ tojo nicã, cũ bu'erã sãrĩtiña'cãrã niwã:

—¿De'ro weerã Moisé oja'quere bu'eri masã “Masãrẽ yu'rũoacju a'tise duporo Elía a'timũ'tãgũsami” nisari?

¹¹ Jesú narẽ yu'ticu niwĩ:

—Musã nĩrõnojõta Elía a'timũ'tãgũsami. Cũ nipe'tisere apomũ'tãgũsami. ¹² Yu'u pe'e a'tiro nigũti. Elía a'titojacu niwĩ. Cũrẽ masã ĩ'amasĩticãrã niwã. Na cũrẽ no'o uaro weesĩ'rĩsere weecãrã niwã. Cũrẽ wee'caronojõta yu'u Ő'acũ macũ masũ weronojõ uputigu que'rãrẽ pi'eticã weerãsama, nicu niwĩ.

¹³ Cũ tojo nicãpu, cũ bu'erã tu'omasĩcãrã niwã. “Cũ Elía a'titojacu niwĩ nígũ, Juã masãrẽ wãmeyerĩ masũrẽ nígũ weesami”, nicãrã niwã.

Jesú wĩ'magũrẽ wãtĩ sãjãno'cũre cõ'awĩrõ'que ni'i

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

14 Be'ro na ũrũgũpu ní'cārã masã wa'teropu di-jatawã. Titare ní'cũ a'ti, Jesú tiropu ejaque'awĩ. Cũrẽ a'tiro niwĩ:

15 —Yu'u wiogu, yu'u macũrẽ pajaña'ña. Cũ wãcũña marĩrõ wẽriamujãmi. Uputu waro pi'etiyu'rumajãmi. Pejetiri pecame'epu do-queque'a, diapu quẽ'rãrẽ doqueñojãmujãmi.

16 Cũrẽ ma'u bu'erã tiropu miiejamiapu. Na cũrẽ yu'rũomasĩtiama, niwĩ.

17 Be'ro Jesú masãrẽ niwĩ:

—Musã ãjõpeose moorã ña'arã ni'i. Yu'u musãrẽ yoacã bu'emicã, ne tu'omasĩwe'e yu-jupu. ¿No'ocã'rõ yoacã musã yu'ure ãjõpeoticã wãcũtutuagũsari? Cũ wĩ'magũrẽ yu'u tiro mi-itia, niwĩ.

18 Topu miiejacã, wãtĩ wĩ'magũpu ní'cure cõ'awĩrõwĩ. Cũ tojo weeri curata wĩ'magũ yu'rũono'cupu tojawĩ.

19 Be'ro ũsã cũ bu'erã ãpẽrã tu'otiropu cũrẽ sãrĩtiña'wũ:

—¿De'ro weerã ũsã wãtĩrẽ cõ'amasĩtiapari? niwũ.

20 Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—Musã yu'ure añurõ ãjõpeotise ye bu'iri cũrẽ cõ'awĩrõmasĩtiapã. Diacjũ musãrẽ weregutĩ. Musã mostaza capeacã weronojõ cã'rõacã ãjõpeose cuorã, a'tigu ũrũgũrẽ “Aperopu wa'aya”, nímasĩbosa'a. Musã tojo nicã, aperopu wa'arosa'a. Musã diacjũta ãjõpeocãma, nipe'tisere weeta basiorosa'a. 21 ã'rĩ wãtĩ sãjãgũnojojõrẽ Ô'acũrẽ sãrĩ, be'tise me'rã dia'cũ cõ'awĩrõta basio'o, niwĩ.

*Jesú cǎ wě̄rĩatjere apaturi werenemo'que ni'i
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)*

²² Be'ro ũsǎ Galileapũ sizarǎ wa'awũ. Topũ Jesú ũsǎrē niwĩ:

—Yũ'u Ő'acũ macũ masũ weronojõ uputigure wiorãpũre o'orāsama. ²³ Yũ'ũre wějērāsama. Na tojo weemicǎ, i'tia nũmũ be'ro masãgũsa'a tja, niwĩ. Ősǎ cǎ “Yũ'ũre wějērāsama” nicǎ tũ'orǎ, pũrõ bũjawetiwũ.

Ő'acũ wi'i cjase niatjere na niyeru o'o'que ni'i

²⁴ Be'ro Jesú, ũsǎ cǎ bu'erǎ Capernau wãmetiri macãpũ wa'awũ. Ősǎ topũ ejari curare Ő'acũ wi'i cjase niatjere niyeru wapaseeri masã Pedro tiropũ wa'awǎ. A'tiro sěrĩtiña'cǎrǎ niwǎ cũrē:

—¿Musǎrē bu'egu Ő'acũ wi'i cjase niatjere niyeru wapayeweti? nicǎrǎ niwǎ.

²⁵ Pedro narē yũ'ticũ niwĩ:

—Wapayesami, nicũ niwĩ.

Be'ro Pedro Jesú nirĩ wi'ipũ sǎjǎejawĩ. Cũ Jesure sěrĩtiña'gũti weeri cura Jesú pe'e cũrē ucũwe'ocǎ'wĩ:

—¿De'ro tũ'oña'ti, Simó? ¿A'ti mũmũcocjǎrǎ wiorǎ niyeru Ʃarǎ, na acawererǎrē sěrĩsari, o aperocjǎrãpũre sěrĩsarine? niwĩ.

²⁶ Pedro cũrē yũ'tiwĩ:

—Aperocjǎrãpũre wapayedutisama, niwĩ.

Jesú cũrē niwĩ:

—To pũrĩcǎrē na acawererǎrē sěrĩtisama. Tojo weero yũ'u Ő'acũ macũ niyucǎ, cũ ya wi'i cjase niatjere niyeru sěrĩmasĩtisama. ²⁷ Tojo nimicǎ, narē mejēcǎ wǎcũdutitigu wapayeguti. Mũ'u ditarapũ wějērĩ da mii, wa'i wějēgũ

wa'aya. Ba'amu'tägürē wejemorõña. Cũ
 ɯseropu niyeru kujire bocagusa'a. Ti cuji me'rã
 marĩ puarã yere wapayegu wa'aya, niwĩ Jesú.

18

Añurõ weeyu'rũnu'cãgũ yere oja'que ni'i
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Õ'acũ wi'i cjase wapaseeri masãrē Pedro
 wapayegu wa'acaterore ũsã Jesú tiropu wa'a,
 cãrē niwũ:

—Ë'musepũre ɷnoanojõ ũsã
 mu'u besecúú'cãrã ãpẽrã yu'rũoro
 niyu'rũnu'cãgũsari? niwũ.

² Ësã tojo nicã tu'ogu, Jesú ni'cũ wĩ'magũrē
 pijio, ũsã tiropu nu'cõwĩ. ³ Ësãrē niwĩ:

—Musãrē diacjũ wereguti. Æpẽrã yu'rũoro
 niyu'rũnu'cãsi'rĩsere du'ucã'ña. Musã tere
 wãcũnu'cũrã, ã'rĩ weronojõ nitirã, ɯ'musepu
 yu'u wioгу niatjopu wa'asome. ⁴ A'tiro ni'i.
 No'o ã'rĩ wĩ'magũ weronojõ ãpẽrã yu'rũoro
 nisere wãcũtigũnojõ cúta yu'u niatjopũre ãpẽrã
 yu'rũoro niyu'rũnu'cãgũsami. ⁵ Apeye quẽ'rãrē
 wereguti. Yu'ure maigũnojõ ni'cũ ã'rĩ wĩ'magũrē
 ñe'egũ weronojõ weemi. Cãrē ñe'egũ, yu'ureta
 ñe'egũ weemi, niwĩ.

Æpẽrãrē ña'arõ weecã weeticã'ña nise ni'i
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Jesú apeye ũsãrē werenemowĩ:

—No'o yu'ure ëjõpeogu wĩ'magũrē ña'arõ
 weecã weegú ɯputu bu'iri da'reno'gũsami.
 Ëtãgã pajicja cũ wãmũtapu du'teyoo, cãrē

maa pajiri maapu doqueñocã, nemorõ añubosa'a. Tojo weecã, cã maata wẽrĩa wa'a, dojorënemotibosami. ⁷ Masãrë ña'arõ weecã weese ña'abutia'a. Ña'arõ weenu'cũcã'rāsama, wéerã pe'ea. Mejõ tojo weegunojõ uputu waro bu'iri da'reno'gũsami.

⁸ »A'tiro weeya. Mũsã omocã, mũsã dũ'pocã me'rã ña'arõ weesĩ'rĩrã, dũtecõ'abo'caro weronojõ ña'arõ weedu'ucã'ña. Mũsã ni'cã omocã me'rã o ni'cã dũ'pocã me'rã u'mũsepũ wa'acã, nemorõ añu'u. Pũa omocã me'rã, pũa dũ'pocã me'rã pecame'epũ wa'acã pe'ere, ña'ayu'rũabosa'a. ⁹ Mũsã caperi me'rã mejãrõta ña'arõ weesĩ'rĩrã, mũsã caperire orewee cõ'abo'caro weronojõ ña'asere ĩ'adu'ucã'ña. Mũsã ni'cã capea me'rã u'mũsepũ wa'acã, nemorõ añu'u. Mũsã pecame'epũ pũa capea me'rã wa'acã pe'ere, ña'ayu'rũabosa'a.

Oveja bajuduti'cũ queose ni'i
(Lc 15.3-7)

¹⁰ »Ã'rã wĩ'marãnojõrë tojo ĩ'acõ'aticã'ña. A'tiro ni'i. U'mũsecjãrã Õ'acũrë wereco'terã ã'rã wĩ'marãrë co'terã yũ'u pacũ u'mũsepũ nigũ ĩ'orõpũ ninu'cũma. ¹¹ Masã Õ'acũrë wãcũtirã oveja bajuduti'cãrã weronojõ nima. Yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigu narë yũ'rũogũ a'tigu weewũ.

¹² »Yũ'u weresere ¿de'ro tu'oña'ti? Ni'cũ cien oveja cũogũ ni'cũ bajuduticã, ãpërã dũ'sarã noventa y nueve opa bu'pa na ba'aropũ cũusami. Be'ro apĩ bajuduti'cũre a'magũ wa'asami. ¹³ Cũrë bocagũ, pũrõ e'catisami.

Āpērã noventa y nueve bajudutiti'cãrã nemorõ cũ me'rã e'catisami. ¹⁴ Mejãrõta marĩ pacu u'musepu nigũ ne ni'cũ ã'rã wĩ'marãnojõrẽ pecame'erpu wa'acã uatimi, niwĩ Jesú.

Marĩ acawererã marĩrẽ ña'arõ weecã a'tiro weeroña'a nise ni'i

¹⁵ Jesú werenemowĩ:

—Mu'u acaweregu mu'urẽ ña'arõ weecã, mu'u se'saro cũ tiropu weregu wa'aya. Cũ ña'arõ wee'quere masĩcã weeya. Cũ “Yu'u ña'arõ weepu” ni tu'oña'cã, musã apaturi a'merĩ ucũ, e'catirãsa'a tja. ¹⁶ Cũ yu'titicãma, ni'cũ o puarãrẽ pijio, cũ tiropu wa'aya. Na tu'oropu wereya cũ mu'urẽ ña'arõ wee'quere. Tojo weero Ō'acũ ye queti ojãca pũrĩ ní'caronjõta puarã o i'tiarã tu'oropu “Diacjũta ni'i”, ni masĩno'rõsa'a. ¹⁷ Na quẽ'rãrẽ yu'titicã, nipe'tirã yu'ure ãjõpeorã na nerẽrõpu wereya. Na quẽ'rãrẽ yu'titicã, yu'ure ãjõpeotigu o wiorãrẽ niyeru wapaseebosari masũrẽ weronjõ tu'oña'ña.

¹⁸ »Diacjũ musãrẽ wereguti. No'o musã a'ti nucũcãpu du'tecũucã, u'musepu quẽ'rãrẽ du'tecũuno'rõsa'a. A'ti nucũcãpũre “Tojota weeato” nicã, u'musepu quẽ'rãrẽ tojota wa'arosa'a, niwĩ. Cũ tojo nigũ, musã “Bu'iritimi” o “Bu'iri marĩmi” nĩmasĩrãsa'a nĩgũ, tojo niwĩ.

¹⁹ Jesú ninemowĩ:

—Apeyere wereguti. Puarã “Marĩ a'tennojõrẽ Ō'acũrẽ sãrĩrã” nicã, yu'u pacu u'musepu nigũ musã sãrĩrõnojõta weegusami. ²⁰ No'o puarã o i'tiarã yu'ure ãjõpeorã nerẽcã, yu'u na wa'teropu nigũti, niwĩ.

*Āpērã ña'arõ weecã acobojose cjase ni'i
(Lc 17.3)*

²¹ Tojo nicã tu'ogu, Pedro Jesú tiro wa'a, sērītiña'wī:

—Wiogu, yu'u acaweregu yu'ure ña'arõ weecã, ¿dicusetiri cūrē acobojogusari? ¿Sietetiriputa cū ña'arõ weesere acobojosari? niwī.

²² Jesú cūrē yu'tiwī:

—“Ticusetiri acobojoya”, niwe'e. Tojo nírõnojõ o'ogu, “Na ña'arõ weesetisetirinucū acobojoya”, nigūti.

²³ »Tojo weegu musārē yu'u pacu cū acobojose cjasere wereguti. Cū ni'cã di'ta wiogu weronjõ nimi. Ti di'ta wiogu cūrē da'raco'terã na wapamoosere apogutigu pijiosami. ²⁴ Cū narē wapaseenu'cārī cura ni'cū pajiro waro wapamoogūrē miwã'cāsama.

²⁵ Cū de'ro wee wapayeta basioticã ĩ'agū, wiogu cūrē, cū ñumorē, cū pō'rārē, nipe'tise cū cuosere āpērāpure duaturiadutisami. Cū wapamoosere wapayeduodutigu tojo weesami. ²⁶ Tere ĩ'agū, da'raco'tegū wiogu tiro ejaque'a, nisami: “Wiogu, yu'ure pajaña'cureya. Yu'u wapayepe'ocūti”, nisami.

²⁷ Cū tojo nicã tu'ogu, a'tiro weesami. Cūrē pajaña'gū, cū wapamoo'quere cō'a, cūrē du'ucā'sami. ²⁸ Tojo wéeca be'roacã wa'a, apī cū me'rācjū da'raco'tegure bocaejasami. Cū pe'e cūrē cārōacã wapamoosami. Be'ro cūrē wapayedutigu uputu wāmūtapu ñe'esami.

“Mu'u wapamoosere wapayebaque'oya”, nisami.

29 »Cũ tojo nicã tu'ogu, cũ wee'caro weronojõ cũ duporo ejaque'a, nisami: “Yu'ure pajaña'cureya. Mu'urẽ wapayepe'ocũti”, nisami. 30 Apĩ pe'e ne uatisami. Maata cũrẽ bu'iri da'reri wi'ipũ miaa, sõrõdutisami. “Cũ wapayepe'ocã'pũ, du'uwĩrõña”, nisami. 31 Be'ro ãpẽrã da'raco'terã cũ tojo weesere ĩ'arã, ne tu'satisama. Tojo weerã na wiogupure tere werepe'ocã'sama. 32 Tere tu'ogu, wiogu cũrẽ pijidutio'osami. Cũrẽ nisami: “Da'raco'tegu queoro weetigu ni'i. Mu'u yu'ure sẽricã, nipe'tise mu'u wapamoo'que pacare acobojope'ocã'pũ. 33 Mu'u quẽ'rã yu'u mu'urẽ pajaña'caronojõ mu'u me'rãcjũrẽ pajaña'boapã”, nisami. 34 Wiogu uputu waro uagu, cũrẽ pũrõ bu'iri da'resami. Bu'iri da'reri wi'ipũ cũrẽ pi'eticã weedutisami. Téé nipe'tise cũ wapamoosere wapayepe'otigu, topu ninu'cũgũsami, ni werewĩ Jesú.

35 Be'ro Jesú tere wéréca be'ro niwĩ:

—Yu'u pacu u'musepu nigũ musã acawererãrẽ diacjũ acobojoticã, tojota weegusami musãrẽ, niwĩ.

19

Nũmotirã, marãputirã a'merĩ cõ'aticã'ña nise ni'i

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

1 Jesú ãpẽrãrẽ a'merĩ acobojosere ucũca be'ro ũsã a'tiro weewũ. Galilea di'tapu ní'cãrã ũsã Judea di'tapu Jordã wãmetiri maa mujĩpũ majãtiro ape pã'rẽpu pẽ'awũ. 2 Topu wa'acã,

pājārā masā Jesure sirutuwā. Narē duti-
tirārē yu'rḡowī. ³ Narē yu'rḡocā ī'arā, fariseo
masā Jesure bu'iri bocasī'rīrā, cū tiro wa'a,
sērītiña'wā:

—¿Ni'cū no'o mejō niseacā me'rā cū nūmorē
cō'amasīsari? ¿Marīrē dutise tojo niti? niwā.

⁴ Jesús narē yu'tiwī:

—¿Mūsā Ō'acū ye queti ojāca pūrīrē
bu'emirā, masīweti? Ō'acū nipe'tise cū ne
waro weenḡ'cācateropḡ ḡmḡ, numio weecḡ
niwī. ⁵ Tu'ajanḡ'cō, a'tiro nicḡ niwī: “Tojo
weegḡ ḡmḡ cū pacure, cū pacore wija, cū nūmo
me'rā nigūsami. Na puarā ni'cā upḡ weronojō
nirāsama”, nicḡ niwī Ō'acū. ⁶ Tojo weerā na
puarā nitima. Ni'cā upḡta nima. Tojo weerā
Ō'acū a'mesḡ'o'cārārē masā dḡcawaaticā'rḡḡa'a,
niwī Jesús.

⁷ Cū tojo nicā tu'orā, fariseo masā sērītiña'wā
tja:

—To pūrīcārē ¿de'ro weegḡ Moisé a'tiro ni-
pari? “Ni'cū cū nūmorē cō'agū, ‘A'te ye bu'iri
mḡ'urē cō'a'a' nirī pūrīrē ojao'orḡa'a”, ni ojacḡ
niwī, niwā.

⁸ Jesús narē niwī:

—Mūsā ñecūsḡmḡa ejeripō'rā butise ye bu'iri
Moisé na nūmosānumiarē cō'acā, cā'mota'aticḡ
niwī. Tojo nimicā, Ō'acū ne waropḡta “A'merī
cō'aña”, niticḡ niwī. ⁹ Yḡḡ cū nūmorē
cō'agūrē a'tiro nigūti. Co apī me'rā ña'arō
weetimicā, cō'agūnojō apegore nūmotigḡ, cū
nūmo nitigo me'rā a'metārāgū weronojō to-
jasami. No'o marāpḡ cō'ano'core nḡorēgūnojō

quē'rã mejārõta tja cũ nũmo nitigore a'metãrãgũ weronojõ nisami. Õ'acũ core “Nimũ'tã'ca nũmo nimo yujupũ”, ni ï'asami. Na tojo wéerã, Õ'acũ cũ dutisere yũ'rũnũ'cãrã weema, niwĩ.

¹⁰ Cũ tojo nicã tũ'orã, ũsã cũ bu'erã niwũ:

—Tojo nicã pũrĩcãrẽ marĩ nũmotiticã, nemorõ añusa'a, niwũ.

¹¹ Jesũ ũsãrẽ niwĩ:

—Nipe'tirã nũmo marĩrã nímasĩtisama. Õ'acũ nũmo marĩrã nímasĩato ní'cãrã dia'cũ nímasĩsama. ¹² Æpẽrã a'te ye bu'iri nũmotitisama. Æpẽrãrẽ dojoriwi'ia bajua'que bu'iri nũmotita basiotisa'a. Æpẽrãrẽ nũmotidutitirã na upũ cjasere yejecõ'ano'cãrã nisama. Tojo weerã na nũmotimasĩtisama. Æpẽrã Õ'acũ ye cjase dia'cũrẽ weesĩ'rĩrã nũmotitisama. “Tojo nũmo marĩgũ nigũti” nigũnojo nũmo marĩgũ tojato, niwĩ.

Jesũ wĩ'marãrẽ ñapeo sãrĩbosa'que ni'i
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Be'ro Æpẽrã na põ'rãrẽ Jesũ tiropũ miiejawã. Narẽ ñapeo, Õ'acũrẽ sãrĩbosadutirã tojo weewã. Na tojo weecã, ũsã wĩ'marãrẽ miiejarãrẽ tu'tiwũ:

—Cũrẽ caribotirãta, nimiwũ. ¹⁴ ũsã tojo nicã, Jesũ ũsãrẽ niwĩ:

—Wĩ'marãrẽ yũ'u tiro a'ticã du'uo'oya. Narẽ cã'mota'aticã'ña. Wĩ'marã marĩnojoõrẽ añurõ ëjõpeoma. Æpẽrã quē'rã wĩ'marã weronojõ yũ'ure ëjõpeorã yũ'u pacũ wioqũ nirõpũ wa'arãsama, niwĩ.

15 Be'ro wĩ'marārē ñapeo, sērĩbosawĩ. Tu'ajanu'cõ, ùsã apesepu wa'a wa'awu.

*Ma'mu peje cuogu Jesú me'rã ucũ'que ni'i
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)*

16 Be'ro ni'cũ ma'mu Jesure ĩ'agũ ejawĩ. Cũrē sērĩtiña'wĩ:

—Mu'u masārē bu'egu añugũ ni'i. Yu'u catinu'cũacju ¿ñe'enojõ añusere weegusari? niwĩ.

17 Jesú cãrē yu'tiwĩ:

—¿De'ro weegu yu'ure añuse cjasere sērĩtiña'ti? Ni'cũta añugũ nimi. Cũ Õ'acũ nimi. Mu'u catinu'cũsĩ'rĩgũ, Õ'acũ dutise cũu'quere weeya, niwĩ.

18 Ma'mu yu'tiwĩ:

—¿Disenojõrē weegusari?

Jesú cãrē niwĩ:

—Masārē wējẽcõ'aticã'ña. Apĩ numorē a'metārãticã'ña. Yajaticã'ña. Æpẽrã ye cjasere nisooticã'ña. 19 Mu'u pacure, mu'u pacore ějõpeoya. Mu'u basu ma'irõnojõta Æpẽrãrē ma'iña, niwĩ.

20 Ma'mu Jesure yu'tiwĩ:

—Yu'u wĩ'magũputa a'tere queoro weemujãtiwu. ¿Ñe'enojõ apeyenojõ yu'u weenemogũsari? niwĩ.

21 Jesú cãrē niwĩ:

—Mu'u Õ'acũ dutisere weepe'osĩ'rĩgũ, nipe'tise mu'u cuosere duape'ocjũ wa'aya. Duatoja, te dua'que wapare pajasecuorãrē o'oya. Mu'u tojo weegu u'musepu peje añuse cuogusa'a. Tojo weetojanu'cõ, yu'ure sirutugu a'tia, niwĩ.

22 Cũ tojo nicã tũ'ogu, ma'mu peje cuogu nitjãgũ tere ma'iyu'rugu, bujawetise me'rã datatojaawĩ.

23 Cũ wa'aca be'ro Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—Diacjũ musãrẽ weregati. Peje cuogu Õ'acũ wiogu nirõpu u'musepu wa'acã, diasa ni'i. 24 Apaturi musãrẽ nigũti tja. Cameyo wãmetigujo awiga yuta da pĩ'osõrõrĩ pepu sãjãa yu'rutẽrĩcã, diasa ni'i. Yu'u pacu wiogu nirõpu peje cuogu wa'acã pe'ema, totá nemorõ diasa ni'i, niwĩ.

25 Cũ tojo nicã tũ'orã, ũsã tũ'omarĩa wa'awu. Ũsã a'merĩ sãrĩtiña'wũ:

—To pũrĩcãrẽ ¿noanojõ pe'e Õ'acũ tiropu wa'amasĩrãsari? niwũ.

26 Jesú ũsãrẽ ĩ'agũta ĩ'a, niwĩ:

—Masã na basu weetutuase me'rã yu'rumasĩtisama. Õ'acũ pũrĩcãrẽ basio'o. Cũma ne apeyenojõ weeta basiotise marĩ'i, niwĩ.

27 Cũ tojo nicã tũ'ogu, Pedro niwĩ:

—Wiogu, ũsã pe'e mu'urẽ siruturã, nipe'tise ũsã cuomi'quere du'ucũupe'ocã'wũ. Ũsã tojo wee'que wapare ¿Õ'acũ ñe'enojõrẽ o'ogusari? niwĩ.

28 Jesú ũsãrẽ niwĩ tja:

—Diacjũ musãrẽ nigũti. Õ'acũ a'ti turire ne waropu wee'caro weronojõ apaturi weecã, yu'u Õ'acũ macũ wiogu sãjãgũsa'a. Tojo yu'u weecã, musã quẽ'rã yu'ure dutitamurãsa'a. Tojo nicã musã yu'ure ëjõpeorã doce cururi Israe cururicjãrãrẽ dutirãsa'a. 29 Æpẽrã nipe'tirã yu'ure ëjõpeose bu'iri na ye wi'serire, na

acawererārē, na pacusumuarē, na pō'rārē, na ye di'tare du'ucūuwā'cārā quē'rārē a'tiro wa'arosa'a. Peje waro na cō'awā'cā'que nemorō ñe'enenemorāsama. Tojo nicā Ō'acū me'rā catinu'cūrāsama. ³⁰ Tojo nimicā, pājārā ni'cārōacārē wiorā weronojō nirā be'ropure mejō nirā nirāsama. Pājārā ni'cārōacārē mejō nirā pe'e quē'rā be'ropure wiorā weronojō nirāsama, niwī.

20

Jesú ũ'se wese da'rari masā me'rā queose o'o'que ni'i

¹ Jesú be'ropu cū o'oatjere queose me'rā werenemowī:

—Ŭ'musepu yu'ure ějōpeorārē o'oatje a'tiro weronojō ni'i. Ni'cū ũ'se wese cuose weronojō ni'i. Cū ñamiacācure ũ'se wi'reajārē a'masami.

² Narē bocagu, “Ni'cā numu wapayewuaronojō musārē wapayeguti”, nisami. Na yu'tica be'ro narē cū ya wesepu da'radutigu o'ócā'sami.

³ Be'ro nueve nicā āpērā da'rajārē a'manemogū wa'asami. Topu macā decopu da'rase moorā dujirārē bocaejasami. ⁴ Bocaeja, narē nisami:

“Musā quē'rā ya wese ũ'se wesepu da'rarā wa'aya. Musārē queoro wapayeguti”, nisami. Cū tojo nicā tu'orā, na “Jau” ni, na quē'rā da'rarā wa'asama. ⁵ Be'ro dajaritero nicā, tojo nicā ñamica'a tres nicā mejārōta a'magū wa'a, narē o'ósami tja. ⁶ Be'ro tja cinco nicā macā decopu wa'asami. Topu āpērā da'rase moorā niba-

jaque'atirārē bocaejasami. Bocaejagu, nisami:

“¿De'ro weerã musã da'rase ni'cãrĩ dujina'iatì?” nisami. ⁷ Na yu'tisama: “Ãpẽrã ùsãrẽ ‘Da'rarã wa'aya’, nitiamã. Tojo weerã da'rawe'e”, nisama. Tojo nicã tu'ogu, wese wiogu narẽ nisami: “Musã quẽ'rã ya wesepu da'rarã wa'aya. Queoro wapayeguti”, nisami. Tojo weerã na quẽ'rã da'rarã wa'asama.

⁸ »Ñamipu ti wese wiogu su'ori da'ragure pijio, nisami: “Da'rarãrẽ pijine, wapayeya. Be'ropu eja'cãrãrẽ wapayemu'tãña. Be'ro ñamiacãcure da'ranu'cã'cãrãrẽ wapayetu'ajanu'cõña”, nisami. ⁹ Tojo weegu a'tiro weesami. Cinco nicãpu wesepu da'ranu'cã'cãrãrẽ pijiomu'tãsami. Ni'cã numu da'rase wapa wapayewaronojõ narẽ wapayesami. ¹⁰ Be'ro bo'reacã da'ranu'cã'cãrã “Ûsã na nemorõ wapata'arãsa'a”, nimisama. Tojo nimicã, na wãcũ'caronojõ wa'atisa'a. Na quẽ'rã mejãrõta wapata'asama. ¹¹ Tojo weerã ti wese wiogu me'rã tu'satirã, a'tiro nisama: ¹² “Ã'rã be'ropu da'rarã eja'cãrã yoaticã ni'cã horata da'rama. Ûsã pũricã yoacã asise poo, da'rana'itõ'oapu. Tojo weemicã, ùsãrẽ wapaye'caronojõta na quẽ'rãrẽ wapayearu”, nisama. ¹³ Wiogu pe'e ni'cũ tojo busunu'cũgũrẽ a'tiro nisami: “Yu'u me'rãcjũ, mu'urẽ ña'arõ weegu weewe'e. Mu'u da'rase duporo ‘Ni'cã numu da'rawapata'awaronojõ wapata'agusa'a’, nino'tojapu. ¹⁴ Tojo weegu mu'u wapata'a'quere ñe'e, tojaa wa'aya. Yu'u ã'rĩ be'ropu da'ragu a'ti'cure mu'urẽ wapaye'caronojõ wapayeguti. ¹⁵ Yé niyeru niapu. Tojo weegu yu'u uaronojõ wapayemasĩ'i. ¿Yu'u masãrẽ pajaña'cã uogu

weeti?” nisami.

¹⁶ »A'tiro ni'i. Yarã sãjãmu'tã'cãrã, na be'ro ëjõpeo'cãrã quë'rãrë mejãrõta Õ'acũ añusere o'ogusami. Tojo weerã nimu'tã'cãrã “Ësãrë o'onemogũsami”, nĩmasĩsome, niwĩ.

*Jesú cã wëřiatjere apaturi werenemo'que ni'i
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)*

¹⁷ Be'ro ãsã Jesú me'rã Jerusalë wa'ari ma'apu wa'awu. Ësãrë, cã bu'erã docere mejëcã pijawĩ. Ësãrë niwĩ:

¹⁸ —Musã ĩ'a'a. Marĩ Jerusalëpu wa'arã wee'e. Topu yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigure a'tiro weerãsama. Pa'ia wiorãpure, tojo nicã Moisé oja'quere bu'eri masãpure o'orãsama. Na yu'ure wëjëdutarãsama. ¹⁹ Náta tja ape di'tacjãrã judío masã nitirã wiorãpure wiaruarãsama. Yu'ure bujicã'a, tãrã, curusapu wëjëdutarãsama. Na tojo weemicã, yu'u i'tia numu be'ro masãgũsa'a, niwĩ Jesú.

*Santiago, Juã paco Jesú me'rã ucũ'que ni'i
(Mr 10.35-45)*

²⁰ Zebedeo numo co põ'rã Santiago, Juã me'rã Jesú tiropu ejawõ. Jesure apeyenojõ sërĩgõ, cã pu'topu ejaque'awõ. ²¹ Jesú core niwĩ:

—¿Ñe'enojõrë yu'u weecã usari? niwĩ.

Cũrë yu'tiwõ:

—Mu'u wiogu sãjãgũ, ã'rã yu'u põ'rã puarãrë mu'urë dutitamudutigu sõrõapa. Ni'cũ mu'u diacjũ pe'e, apĩ cũpe pe'e dupoapa, niwõ.

²² Co tojo nicã tu'ogu, Jesú co põ'rãrë niwĩ:

—Mũsã yu'ure sērĩsere tu'omasĩwe'e. Yu'u ʉpʉtu pi'eti, wērĩgũsa'a. ¿Mũsã quē'rã yu'u weronojõ pi'etimasĩti? niwĩ. Na yu'tiwã:

—ʉu. Pi'etimasĩ'i.

²³ Na tojo nicã, Jesú narẽ niwĩ:

—Diacjãta ni'i. Mũsã quē'rã pi'etirãsa'a. Tojo weemicã, diacjũ pe'e, cũpe pe'e mũsarẽ dupomasĩtisa'a. A'te yu'u weese niwe'e. Yu'u pacu beseyu'cãrã pe'e topure dujirãsama, niwĩ.

²⁴ ʉsã diez na tojo sērĩcã tu'orã, na me'rã ua wa'awũ. ²⁵ Tojo weecã ĩ'agũ, Jesú ũsarẽ pijio, niwĩ:

—Mũsã masĩsa'a. A'ti nucũcãrẽ dutirã ti di'tare miwapa wa'asama. Na docacjãrã quē'rã mejãrõta dutipesama. ²⁶ Mũsã pũrĩcã na weronojõ weesome. Tojo weronojõ o'orã, mũsã wa'teropu wiorã nisĩ'rĩrã, ãpērãrẽ da'raco'terã weronojõ niña. ²⁷ No'o ãpērã nemorõ nisĩ'rĩgũnojo ãpērãrẽ da'raco'teri masũ weronojõ niña. ²⁸ Yu'u Ō'acũ macũ weronojõ weeya. Yu'ure ãpērã weetamuato nígũ mejẽta a'tiwũ. Yu'u pe'e narẽ weetamugũ a'tiwũ. Tojo nicã ña'arõ wee'que wapare pãjãrãrẽ wērĩbosa, wapayewĩrõgũ a'tiwũ, niwĩ.

Jesú pũarã caperi bajutirãrẽ yu'rũo'que ni'i

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Be'ro ũsã Jericó wãmetiri macãpũre wi-jawã'cãwũ. Titare pãjãrã masã Jesure sirutuwã.

³⁰ ʉsã wa'aro ti ma'a sumuto pũarã caperi bajuno'tirã dujiwã. Jesú yu'rũasere tu'oña'rã, caricũwã:

—Wiogu, Davi pãrãmi nituriagu, ũsarẽ pa-jaña'ña, niwã.

³¹ Masã pe'e narẽ “Caricũticã'ña”, nimirã. Tojo nicãta, na pe'e nemorõ caricũnemowã:

—Wioꝝ, Davi pãrãmi nituriagũ, ũsãrẽ pajaña'ña, niwã.

³² Na tojo nicã tu'ogũ, Jesú tojanũ'cã, narẽ pijio sãrĩtiña'wĩ:

—¿De'ro yũ'u weecã ũsari? niwĩ.

³³ Na cũrẽ yũ'tiwã:

—Ŭsãrẽ caperi bajucã weeya, niwã.

³⁴ Tojo nisere tu'ogũ, Jesú narẽ pajaña'gũ, na caperire ñapeowĩ. Cũ tojo weeri cura na pũarãpũta caperi ĩ'awã. Be'ro na quẽ'rã Jesure sirutuwã'cãwã.

21

*Jesú Jerusalẽ wãmetiri macãpũ sãjãa'que ni'i
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹ Ŭsã Jerusalẽpũ ejase dũporo Betfagẽ ũrũgũ Olivo wãmeticjũ bu'aropũ ejawũ. Topũ eja, Jesú pũarã ũsã me'rãcjãrãrẽ ti macãpũ o'ówĩ. ² Narẽ niwĩ:

—Si macã marĩ põtẽorõ nirĩ macãpũ wa'arãsa'a. Topũ ni'cõ burra dũ'tenũ'cõ'core co macũ me'rã bocaejarãsa'a. Narẽ pãa, miitia.

³ No'o ni'cũ mũsãrẽ mejẽcã nicã, a'tiro niña: “Marĩ wioꝝ ũami. Maata wiano'rõsa'a tja”, niña, niwĩ.

⁴ Dũporocjũ Ő'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ cã oja'caronojõta tojo wa'awũ. Cũ Ő'acũ ucũ'quere a'tiro ojacũ niwĩ:

⁵ Jerusalẽcjãrãrẽ a'tiro niña:

“Ī'aña. Mũsã wioꝝ mũsã tiropũ a'timi.

Mejõ nigú weronojõ burra macũ wĩ'magũ bu'ipũ pesawã'cãtimi”, ni ojacu niwĩ.

⁶ Be'ro Jesú cũ o'ó'cãrã ti macãpũ wa'a, cũ weeduti'caronojõta weecãrã niwã. ⁷ Burrõre cũ paco me'rã miiticãrã niwã. Be'ro ùsã ye su'ti bu'icjasere na bu'ipũ pũutãpeowũ. Tu'ajanũ'cõ, Jesú wĩ'magũ bu'ipũ mujãpejawĩ. ⁸ Topũre pãjãrã masã niwã. Na ëjõpeosere ï'orã, na ye su'ti bu'icjasere Jesú yũ'ruaropũ sãeocũuwã. Æpãrã ma'a sumuto pũrĩ nise querire dutecũuwã. ⁹ Masã cú dũporo wa'arã, cũ be'rocjãrã quẽ'rã e'catise me'rã caricũwã:

—Dũporocjãpũ wiogũ ní'cũ Davi pãrãmirẽ e'catise o'orã. Añurõ wa'ato ã'rĩ Õ'acũ o'ó'cũre. Æ'mũsecjãrã cũrẽ “Añubutiami” ni, e'catise o'oato, ni caricũwã'cãwã.

¹⁰ Be'ro Jesú Jerusalẽpũ sãjãcã, topũ nirã ucũape'tia wa'awã. Pãjãrã sãrĩtiña'wã:

—¿Noa niti cũ? niwã.

¹¹ Narẽ Jesú me'rã wa'arã yũ'tiwã:

—Cũ Jesú Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ Nazare macã Galilea di'tacjũ nimi, niwã.

*Jesú Õ'acũ wi'ipũ duarãrẽ cõ'awĩrõ'que ni'i
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)*

¹² Be'ro Jesú Õ'acũ wi'ipũ sãjãawĩ. Topũre wa'icũrã na Õ'acũrẽ ùjũamorõpeojã niwã. Nipe'tirã ti wi'i po'peapũ narẽ duarãrẽ, duarã quẽ'rãrẽ ï'agũ, cõ'awĩrõpe'ocã'wĩ. Na niyeru dũcayuri mesare, bujare na dua dujise quẽ'rãrẽ tuuquecũupe'ocã'wĩ. Na queoro weetise bu'iri tojo weewĩ. ¹³ Be'ro narẽ niwĩ:

—Ō'acũ ye queti ojáca pŭrĩpũ a'tiro ojano'wã: “Ya wi'i 'Ñubueri wi'i ni'i', nino'ca wi'i ni'i.” Mũsã pe'e queoro weetiapã. Yajarã ya wi'ire weronojõ tojacã wee'e, ni tu'tiwĩ narẽ.

¹⁴ Ti wi'ipũre caperi bajuno'tirã, sijamasĩtirã cũ tiropũ a'tiwã. Na tojo weecã ĩ'agũ, narẽ yũ'rũowĩ. ¹⁵ Pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã pe'e cũ añuse weel'ocã ĩ'arã, tũ'satiwã. Wĩ'marã ti wi'i po'peapũ nirã a'tiro caricũwã:

—Dũporocjũpũ wiogũ ní'ca Davi pãrãmirẽ e'catise o'orã, niwã. Tere tũ'orã, pa'ia wiorã quẽ'rã ua wa'awã. ¹⁶ Tojo weerã Jesure a'tiro sãrĩtiña'wã:

—¿Sõjã wĩ'marã na nisere tũ'oti?

—Tũ'o'o. Mũsã Ō'acũ ye queti ojáca pŭrĩpũ ní'quere bu'epã. A'tiro ni'i:

“Ō'acũ, mũ'ũ wĩ'marã, tojo nicã mi'rĩrãrẽ a'tiro weecã weepũ.

Mũ'ũrẽ e'catise o'orã, queoro basapeome'rĩcã weepũ”, ni'i, niwĩ Jesú.

¹⁷ Tojo níca be'ro pa'ia wiorãrẽ, Moisé oja'quere bu'eri masãrẽ cõ'awã'cã, Betaniapũ wa'a wa'awĩ. Topũ ũsã cãrĩwũ.

Jesú higuera wãmeticjũ dũca marĩcjure ñaidijacã wee'que ni'i

(Mr 11.12-14,20-26)

¹⁸ Ape nũmũ bo'reacã Jesú Jerusalẽpũ majãmitojagũ, ɯjaboayũ'rũa wa'awĩ. ¹⁹ Tojo weegũ ma'a sumutopũ nicjũ higuera wãmeticjure ĩ'agũ, tigũ tiro wa'a, tigũ dũcare ĩ'ama'gũ wa'awĩ. Ne dũca marĩcaro niwũ. Pũrĩ

peje dia'cũ niwũ. Tojo dũca marĩcã ĩ'agũ, Jesú figure niwĩ:

—Ne apaturi dũcatinemosome, niwĩ. Cũ tojo níca be'ro maata ñaidija wa'awũ. ²⁰ Tojo wa'acã, ũsã cũ bu'erã ĩ'amarĩarã, cũrẽ sērĩtiña'wũ:

—¿De'ro weero tigu maata ñaidijati? niwũ.

²¹ Jesú ũsãrẽ yu'tiwĩ:

—Diacjũ musãrẽ wereguti. Musã ějõpeose cuorã, diacjũta yu'tigusami nĩrã, yu'u figure ñaicã wee'caro weronojõ weemasĩrãsa'a. A'te yu'u tigu ñaicã wee'caro yu'ruoro weemasĩrãsa'a. A'tigu ũrũgũrẽ apero dia pajiri maapu wa'acã weemasĩrãsa'a.

²² Musã ějõpeose cuorã, nipe'tise musã ñubue sērĩsere bocarãsa'a, niwĩ.

Jesure “¿Noa dutiro me'rã tojo weeti?” ní'que ni'i

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Be'ro Jesú Ő'acũ wi'ipu sãjãawĩ. Cũ ti wi'ipu bu'eri cura pa'ia wiorã, ãpẽrã judío masã bucurã cũ tiropu a'tiwã. Cũrẽ bu'iri bocasĩ'rĩrã, sērĩtiña'wã:

—¿De'ronojõ dutise me'rã mu'u weesere tojo weeti? ¿Noa mu'urẽ tojo weedutigũ dutise o'oati? niwã.

²⁴ Jesú narẽ yu'tiwĩ:

—Yu'u quẽrã musãrẽ sērĩtiña'megũti. Musã yu'ticã, yu'u quẽrã musãrẽ “A'te dutiro me'rã wee'e”, nigũti. ²⁵ ¿Noa Juãrẽ wãmeyedutigũ o'õpari? ¿Õ'acũ tojo weedutiri? ¿O masã pe'e cũrẽ tojo weedutiri? niwĩ.

Be'ro na basu a'merĩ niwã:

—Marĩ “Õ'acũ Juãrẽ wãmeyedutiwĩ” nicã, cũ marĩrẽ “To pũrĩcãrẽ ¿de'ro weerã Juãrẽ ëjõpeotiri?” nigũsami. ²⁶ Marĩ “Õ'acũ o'óticũ niwĩ; masã cũrẽ o'ócãrã niwã” nicã, masã marĩrẽ tu'tibosama. Nipe'tirã masã “Juã Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ niwĩ”, ni ëjõpeosama, niwã. ²⁷ Tojo weerã “Masĩtisa'a”, niyu'rũocã'wã. Na tojo nicã tu'ogu, Jesú narẽ niwĩ:

—Yũ'u quẽ'rã “A'te dutiro me'rã wee'e”, ni werewe'e, niwĩ narẽ.

Jesú ni'cũ põ'rã pũarã queose me'rã narẽ were'que ni'i

²⁸ Be'ro Jesú narẽ queose me'rã werewĩ:

—Yũ'u ni'cãrõacã weresere ¿de'ro tu'oña'rãsari mũsã? Ni'cũ pũarã ɯmũa põ'rãtisami. Ni'cũrẽ a'tiro nisami: “Macũ, ya wese ɯ'se wesepũ da'ragũ wa'aya”, nimisami. ²⁹ Cũ tojo nicã tu'ogu, cũ macũ “Wa'awe'e”, ni yũ'tisami. Be'ro mejẽcã wãcũ tja, da'ragũ wa'asami. ³⁰ Be'ro cũ pacũ apĩ cũ macũ tiropũ ï'agũ wa'asami. Mejãrõta cũrẽ “Da'ragũ wa'aya”, nisami. Cũ macũ yũ'tisami: “Jaɯ, pacũ, wa'aguti”, nisami. Cũ tojo ní'cũ nimigũ, wa'atisami, ni werewĩ Jesú pa'ia wiorã, ãpẽrã judío masã wiorãrẽ. ³¹ Cũ macũ ¿ni'inojõ pe'e cũ ɯaro weeparĩ? ni sërĩtiña'wĩ narẽ.

Na a'tiro yũ'tiwã:

—Cũ dutimũ'tã'cũ queoro weepĩ, ni yũ'tiwã.

Tere tu'ogu, Jesú narẽ niwĩ:

—Diacũ mũsãrẽ wereguti. “Ña'arã”, mũsã nirã, niyeru wapaseeri masã, tojo nicã ɯmũarẽ a'metãrãwapata'ari masã numia mũsã

u'musepu wa'atiri cura na pe'e wa'arāsama.
³² Juā masārē wāmeyeri masū Ō'acū ɥaronojō a'tiro añurō nisetirouami nisere bu'ecā, musā ējōpeotiwu. Na musā “Ña'arā waro nima” nirā pūrīcā cū weresere ējōpeo, na wācūsere ducayucārā niwā. Na tojo weecā ĩ'amirā, musā pe'e ducayuti, cū weresere ējōpeoticārā niwū, niwī Jesú.

Da'raco'terā queoro weeti'que ni'i

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Jesú apaturi werewī:

—Apeye queose me'rā musārē werenemogūti. Tere tu'oya. Ni'cū pajiro di'ta cuogu u'se wese weesami. Ti wesere sārīsāsami. Topu na u'se bipesāti pere ũtāgāpu se'esājāsami. Tojo nicā u'muarī wī'i na co'tedujiati wī'ire weesami. Tojo wéeca be'ro aperopu wa'agu, āpērārē ti wesere co'tedutigū cūsami. Narē cū ya di'tare da'rase wapa “Tocārō yu'ure u'se wiapa”, nisami.

³⁴ »Be'ro u'se ducatiri cura āpērā cūrē da'raco'terārē topu o'ósami. Narē o'ógu, “Ya di'ta da'rarārē yé u'sere sērīrā wa'aya”, nisami. ³⁵ Topu ejacā, ti wese co'terā cū o'ó'cārārē ñ'esama. Ni'cūrē paasama. Apīrē wējēcō'asama. Apīrē ũtāperi me'rā doquesama. ³⁶ Na tojo weecā tu'ogu, ti wese wiogu toduporo o'ómū'tā'cārā nemorō o'ósami. Na ejacā ĩ'arā, ti wese co'terā na quē'rārē mejārōta weesama.

³⁷ »Be'ro o'ótuogupua majā, cū macūrē o'ósami. A'tiro ni wācūmisami: “Yu'u macūrē wiopesase me'rā ĩ'arāsama”, nimisami. ³⁸ Cū macūrē ĩ'arā, ti wese co'terā na basu a'merī

ucūsama: “Ā'rīta nimi be'ropu a'ti wesere ñe'eacju. Ma, cūrē wējērā. Be'ro a'ti wese marī ya wese tojarosa'a”, nisama. ³⁹ Tojo nīca be'ro cū macūrē ñe'e, ti wese sumutopu miaa, cūrē wējēcō'asama, ni werewī Jesú.

⁴⁰ Cū wérēca be'ro Jesú wiorārē sērītiña'wī:

—To pūrīcārē ti wese wiogu a'tigu, ¿de'ro weegusari ti wese co'terārē? niwī.

⁴¹ Cūrē yu'tiwā:

—Pajaña'rō marīrō na ña'arārē wējēcō'agūsami. Be'ro cū ya wesere āpērā pe'ere co'tedutigusami. Na pe'e u'se ducati'quere queoro cū ye nisere wiarāsama, niwā.

⁴² Na tojo nicā tu'ogu, Jesú niwī:

—Musā Ō'acū ye queti ojāca pūrīrē bu'epā. Yu'ure wa'atjere a'tiro ojano'wū:

Ītā pjīrī me'rā wi'i yeeri masā ni'cā pjī na uatica pjīrē cō'arāsama.

Na cō'āca pjī me'rā āpērā pe'e añurō tutuari wi'i yeenu'cāmujāsama.

Ō'acū marī wiogu na cō'āca pjī me'rā tojo weesami.

Cū tojo wee'que “Añubutia'a”, ni tu'oña'no'o, ni ojano'wū, niwī Jesú.

⁴³ Tojo weegu musārē wereguti. Sī'i wese wiogu sōjā co'terārē di'ta ē'ma'caro weronojō Ō'acū musārē weegusami. Ō'acū musā wiogu nisī'rīmiwī. Nipe'tise añuse cū wiogu nirōpu nise musā ye nibopā. Musā Ō'acū ye quetire weremu'tārī masārē, tojo nicā yu'ure uatise ye bu'iri Ō'acū musā cuobo'quere

ẽ'magũsami. Āpẽrã pe'ere o'ogusami. Na yu'ure ẽjõpeo, Õ'acũ uaro weerãsama. ⁴⁴ Ûtãgã yu'u werecagare a'tiro wereguti. No'o tigapu burupejagunojõ mutõdijono'gũsami. No'o tiga pe'e cũ bu'ipu doquepejacãma, añuse po'capu wa'agusami, niwĩ. Tojo nígu, cũrẽ uatirã be'ropu bu'iri da'reno'rãsama nígu, tojo niwĩ.

⁴⁵ Pa'ia wiorã, ãpẽrã fariseo masã Jesú te queose me'rã werecã tu'orã, “Marĩrẽ tojo nigũ weesami”, niwã. ⁴⁶ Tojo weerã cũrẽ bu'iri da'reri wi'ipu sõrõrãtirã ñ'esĩ'rĩmiwã. Na tojo weesĩ'rĩmirã, a'tiro wãcũcãrã niwã: “Masã cũrẽ ‘Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ nimi’, nisama.” Tojo weerã marĩ cũrẽ ñ'ecã, marĩrẽ ña'arõ weebosama nĩrã, weemasĩtiwã.

22

*Wiogu macũ omocã du'tegu masãrẽ
neocũuduti'que queose ni'i*

(Lc 14.15-24)

¹ Jesú apaturi queose me'rã wiorãrẽ werenemowĩ tja. A'tiro niwĩ:

² —Õ'acũ masãrẽ cũ wiogu nirõpu wa'acã weese a'tiro weronojõ ni'i. Ni'cũ di'ta wiogu cũ macũ omocã du'tecã bosenuwu weepeoro weronojõ ni'i. ³ Cũrẽ da'raco'terãrẽ nisami: “Yu'u cãrũ were'cãrãrẽ pijirã wa'aya”, nisami.

Be'ro na pe'e narẽ pijicã, “Wa'awe'e”, nisama. ⁴ Na tojo weecã ñ'agũ, ãpẽrãrẽ o'ósami tja. Narẽ nisami: “Yu'u piji'cãrãrẽ wererã wa'aya. Ba'ase tu'ajano'toja'a. Yarã wecuã, ãpẽrã ecarã di'iyojacã wee'cãrãrẽ wẽjẽdutitojapu.

Nipe'tise apono'toja'a. Quero, bosenuṁṁ weepeerã a'tiato”, nisami. ⁵ Tojo weerã na quẽ'rã pijirã wa'amisama. Na quẽ'rãrẽ yu'titiyu'rucã'sama. “Wa'awe'e”, nicã'sama. Apĩ cũ pijino'cu cũ ya wesepu wa'asami. Apĩ cũ da'raropu wa'asami. ⁶ Āpẽrã, wiogu o'ó'cãrãrẽ ñe'e, paa, wẽjẽcõ'acã'sama. ⁷ Na tojo weesere tu'ogu, wiogu uputu uasami. Tojo weegu narẽ wẽjẽcõ'a'cãrãrẽ cũ yarã surarare wẽjẽdutigu o'ósami. Tojo nicã na ya macãrẽ ũjũadutisami. ⁸ Be'ro āpẽrã cũrẽ da'raco'terãrẽ nisami: “Nipe'tise yu'u macũrẽ bosenuṁṁ weepeatjere apotojapu. Tojo weemicã, yu'u piji'cãrã ña'arã nitjãrã a'tita basiotiyucã, a'titicãrã niama. ⁹ Tojo weerã no'o musã macã decopu bocaearãrẽ pijiya”, nisami. ¹⁰ Be'ro cũrẽ da'raco'terã macã decopu pijirã wa'asama. Nipe'tirã na bocaearã añurã, ña'arãrẽ piji neocũu, wiogu ya wĩ'ipu miasama. Na tojo weecã, topu na nerẽrĩ tucũ mu'mua wa'asa'a.

¹¹ »Be'ro wiogu narẽ ĩ'agũ, añudutigu wa'asami. Ni'cũ na wa'teropu nigũ na omocã du'tecã sãñawaronojõ sãñatigure ĩ'asami. ¹² Wiogu cũrẽ nisami: “Acaweregu, a'ti bosenuṁrẽ ¿de'ro wee su'ti omocã du'tecã sãñawaronojõ sãñatimigũ sãjãtiati?” nisami. Cũ pe'e yu'titiyu'rucã'sami. ¹³ Be'ro wiogu ti bosenuṁṁ su'ori weerãrẽ nisami: “Cũrẽ ñe'e, du'pocãrĩ, omocãrĩpu du'tebutuaya. Wijaaro na'itĩ'arõpu cõ'acã'ña. Topu pũrĩno'gũ, upicari cũ'rĩdio, utigusami”, nisami wiogu. ¹⁴ A'te weronojõ ni'ĩ Õ'acũ wiogu nise. Õ'acũ pãjãrã

masãrẽ pijimicã, pejetirãcã cũ wiogũ nirõpũ sãjãársama, niwĩ Jesú.

Weeta'sase me'rã Jesure bu'iri a'marã na sãrĩtiña'que ni'i

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Cũ tojo níca be'ro fariseo masã wa'a wa'awã. Be'ro na Jesure bu'iri bocasĩ'rĩrã, “A'tiro weerã”, ni apoyucãrã niwã. ¹⁶ Tojo weerã na bu'esere siruturãrẽ, tojo nicã ãpẽrã Herode ya curuacjãrã me'rã Jesú tiropũ o'ócãrã niwã. Na cũ tiropũ etarã, niwã:

—Masãrẽ bu'egũ, ãsã mu'ũ nisetisere masĩ'i. Mu'ũ diacjũ ucũ'u. Masã yu'ũre ¿de'ro wãcũrãsari? nirõ marĩrõ diacjũ ucũ'u. Õ'acũ yere diacjũ were'e. Æpẽrã wiorã nima nirõ marĩrõ nipe'tirãrẽ ni'cãrõnojõ ì'a'a. ¹⁷ Tojo weerã mu'ũrẽ apeyenojõ sãrĩtiña'rã a'tiapũ. Romano masã wiogũre cũ niyeru wapaseesere wapayecã, marĩrẽ dutise ¿añuti, o ña'a nitine? Na Jesure bu'iri bocasĩ'rĩrã, tojo niwã. (Jesú “Wapayeroũa'a” nicãma, judío masã “Õ'acũ ni'cũrẽta ãjõpeoroũa'a; mu'ũ tojo nise ña'a ni'i”, nibocãrã niwã. “Wapayeticã'rõũa'a” nicã pe'e, “Romano masã wiogũre yu'rũnu'cãgũ wee'e”, nibocãrã niwã.)

¹⁸ Tojo weegũ Jesú na ña'arõ wãcũsere ì'agũ, a'tiro niwĩ:

—Mũsã tojo nírá, weeta'sari masã ni'i. ¿De'ro weerã yu'ũre mejẽcã yu'tigũ, bu'iri bocagũsami nírá, sãrĩtiña'ti? ¹⁹ Niyeru cuji romano masã wiogũre wapayeri cujinojõrẽ miitia, niwĩ. Cũ tojo nicã tu'orã, ni'cã nũmũ da'rawapata'ari

cujinojõrẽ miitiwã. ²⁰ Tojo weecã ã'agũ, Jesú narẽ sãrĩtiña'wĩ:

—¿Noa queose, noa wãme wã'ñati a'ti cujipure? niwĩ.

²¹ Cũ tojo nicã tũ'orã, na yũ'tiwã:

—César, romano masã wiogũ cũ queose, cũ wãme wã'ña'a, niwã.

Be'ro Jesú narẽ niwĩ:

—To pũrĩcãrẽ romano masã wiogũ wapayedutisenojõrẽ cũrẽ o'oya. Õ'acũ ye pe'ema cũrẽ o'oya. Cũ weedutisere weeya, niwĩ.

²² Cũ tojo nicã tũ'orã, tũ'omarĩa, be'ro wa'a wa'awã.

Masã wẽrĩca be'ro masãsere Jesure sãrĩtiña'que ni'i

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Jesure “¿Romano masã wiogũre wapayerouati?” nĩca nũmũrẽta ãpẽrã pa'ia saduceo masã cũrẽ ã'arã etawã. Na “Wẽrĩ'cãrãpũ masãsome”, ni ãjõpeoma. Tojo weerã Jesure masãse cjasere a'tiro niwã:

²⁴ —Masãrẽ bu'egũ, dũporopũ Moisé a'tiro duticũ niwĩ: “Nĩ'cũ nũmotigũ põ'rãtitimigũ wẽrĩcã, cũ acabiji cũ nũmo nĩ'core nũorẽato. Be'ro cũ co me'rã ne waro põ'rãtimũ'tãgũrẽ cũ ma'mi wẽrĩ'cure põ'rãtibosato”, nicũ niwĩ Moisé. ²⁵ Tojota wa'a'a ãsã wa'terore. Siete ãmũa ni'cũ põ'rã niwã. Masã ma'mi nũmoti, be'ro wẽrĩa wa'acũ niwĩ. Põ'rã marĩyugũ, cũ nũmo nĩ'core cũ acabijire cũucũ niwĩ.

²⁶ Cũ quẽ'rã põ'rãtitimigũ wẽrĩa wa'acũ niwĩ. Be'rocjũ quẽ'rãrẽ tojota wa'acaro niwã. Tojo

dia'cũ wa'aturiadijacaro niwũ téé nituogupure.
²⁷ Na nipe'tirã be'ro co quẽ'rã wẽrĩa wa'aco niwõ. ²⁸ Na siete co me'rã omocã du'tecãrã niwã. Tojo weero wẽrĩ'cãrã masãcã, ¿ni'í nũmo tojabutiagosari? ni sërĩtiña'wã.

²⁹ Tojo nicã tu'ogu, Jesú narẽ yu'tiwĩ:

—Masã wisiyu'rua'a. Õ'acũ ye queti ojaca pũrĩ cjasere ne masĩwe'e. Õ'acũ cũ tutuase quẽ'rãrẽ masĩwe'e. ³⁰ Wẽrĩ'cãrã na masãca be'ro nũmotisome. Põ'rã numia quẽ'rãrẽ nũmisosome. Õ'acũrẽ wereco'terã u'musepu nirã weronojõ nirãsama. ³¹ Apeyenojõ wẽrĩ'cãrã masãsere werenemogũti tja. Õ'acũ cũ ye queti ojaca pũrĩpu masãrẽ ní'quere bu'epã. A'tiro nicu niwĩ: ³² “Yu'u Õ'acũ ni'i. Abrahã, Isaa, Jacob wiogu ni'i”, nicu niwĩ. Cũ “Na wiogu ni'i” ní'gũ, “Yu'u tiropu catima” ní'gũ, tojo nicu niwĩ. Õ'acũ catirã wiogu nimi. Wẽrĩbajuduti'cãrã marĩma, niwĩ Jesú.

³³ Cũ bu'esere tu'orã, masĩse me'rã yu'ticã ĩ'arã, masã tu'omarĩa wa'awã.

Moisé cũ dutise cũu'que, ni'cãrõ añuyu'rũnu'cãrõ ni'i nise ni'i

(Mr 12.28-34)

³⁴ Be'ro Jesú saduceo masãrẽ di'tamarĩacã weesere fariseo masã tu'ocãrã niwã. Tere tu'o, nerẽcãrã niwã. ³⁵ Na me'rã ni'cũ Moisé oja'quere bu'eri masã Jesure mejẽcã yu'ticã uagu, cũrẽ sërĩtiña'wĩ:

³⁶ —Masãrẽ bu'egu, Moisé duti'que ¿disenojõ waro apeye yu'ruoro añuyu'rũnu'cãti? niwĩ.

³⁷ Jesú cũrẽ a'tiro yu'tiwĩ:

—A'tiro ni'i. “Õ'acũ marĩ wiogure nipe'tise musã ãjõpeose me'rã, musã wãcũse me'rã, musã tu'oña'se me'rã ma'iña.” ³⁸ A'te ni'i ap-eye yu'rũoro niyu'rũnũ'cãse. ³⁹ A'te be'rore tojocureta ni'i, nĩrõ. A'tiro ni'i. “Marĩ basu ma'irõnojõta ãpẽrãrẽ ma'irõũa'a.” ⁴⁰ A'te puaro dutisere wéerã, nipe'tise Moisé cũ duti'quere, tojo nicã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na bu'e'quere yu'tirãta wee'e, niwĩ Jesú.

Jesú masãrẽ “Cristo na nigũ ¿noa macũ niti?” ni sãrĩtiña'que ni'i

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Fariseo masã na nerẽrĩ cura Jesú narẽ sãrĩtiña'wĩ:

⁴² —Musã Cristo Õ'acũ bese'cure ¿de'ro tu'oña'ti? ¿Noa macũ niti cũ? niwĩ.

Cũrẽ yu'tiwã:

—Dũporocjũpu wiogu Davi pãrãmi nituriagu nimi, niwã.

⁴³ Na tojo nicã tu'ogu, Jesú narẽ niwĩ:

—Cristo, Õ'acũ bese'cu Davi pãrãmi nituriagu nicã, to pũrĩcãrẽ ¿de'ro weegu Davi Espĩritu Santu tutuaro me'rã ucũgũ, cũrẽ “Yu'u wiogu nimi”, nipari? Marĩ, marĩ pãrãmirẽ “Yu'u wiogu nimi”, niwe'e. Davi Õ'acũ bese'cure ucũyugu, a'tiro ojacu niwĩ:

⁴⁴ Õ'acũ u'mũsepu nigũ cũ macũrẽ, yu'ure yu'rũoacjũre a'tiro nicu niwĩ:

“Yu'u tiro wiogu dujiri cũmurõpu dujigusa'a. Mũ'u topu dujicã, mũ'urẽ i'atu'timi'cãrãrẽ do-caque'acã weeguti”, nicu niwĩ Õ'acũ, ni ojacu niwĩ Davi.

⁴⁵ ¿De'ro weegu Õ'acũ bese'cu Cristo Davi pãrãmi nımasıbosabe? Davi basuta cũrẽ “Yũ'u wiogu nımi”, nicu niwı. Tojo weegu cũ pãrãmi se'saro nirõnojõ o'ogu, cũ wiogu nicu niwı, niwı Jesú.

⁴⁶ Cũ tojo nisere tu'orã, ne ni'cũ ni'cã ısero yu'tima'atiwã. Tita me'rã be'ro majã uirã, ne sërıtiña'nemotiwã.

23

Jesú fariseo masãrẽ, tojo nicã Moisé oja'quere bu'eri masãrẽ tu'ti'que ni'i

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Be'ro Jesú masãrẽ, tojo nicã ısã cũ bu'erãrẽ niwı:

² —Moisé oja'quere bu'eri masã, ãpẽrã fariseo masã Õ'acũ dutise Moisére cıu'quere wererã nıma. ³ Tojo weerã na weresere tu'o, tere weesirutuya. Na weesetise pe'ere ĩ'acũuticã'ña. Na añurõ wereme'rıma, wererã. Tojo weemirã, na nıse pe'ere weetıma. ⁴ Na dutıwuaronojõ dutıyu'rıocã'sama. Masã tere põtẽotısama. Na tojo wéerã, wuapõtẽoña marıse nıcũsere du'tepeerã weronojõ weesama. Na masãrẽ tere wuapeorã weronojõ weesama. Na tere wuadutırã, ne ãpẽrã tã'rırãrẽ weetamutırã weronojõ weesama. Ne pajaña'ti, masãrẽ ne cã'rõ weetamutısama. ⁵ Nıpe'tıse na weesere masãrẽ añurõ ĩ'adutırã weeta'sasama. Masã narẽ “Õ'acũrẽ añurõ ejõpeosama” nicã tu'osı'rırã, a'tıro weesama. Na diapoapu, na omocãpu Õ'acũ ye queti ojãca pũrı cjasere pajiri casero me'rã oja'quere du'teõ'osama.

Tojo nicã na ñubuecã ï'adutirã ãpërã yu'rũoro na ñubuewũari su'tiro sumutopu opa dari cũorojore sãñasama. ⁶ Bosenũmu nicã wiorã na dujiwũase cũmurĩpu dujisĩ'rĩsama. Na nerẽse wi'serĩpu quẽ'rãrẽ mejãrõta weesama. ⁷ Masã narẽ macã decopu wiopesase me'rã añuduticã uasama. Narẽ, “Ûsãrẽ bu'erã” pisucã uasama.

⁸ »Mũsã pũrĩcã ãpërãrẽ “Mũsã ãsãrẽ bu'erã ni'i”, nino'ticã'ña. A'tiro ni'i. Mũsã ni'cũ põ'rãta ni'i. Yu'u ni'cũta mũsãrẽ bu'egũ ni'i. ⁹ Mũsã ne ni'cũrẽ a'ti nucũcãpũre “Ûsã pacũ”, niticã'ña. Mũsã ni'cũta pacuti'i. Cũ Ô'acũ u'mũsepũ nimi. ¹⁰ Diacjũta mũsã pũrĩcã “Ûsã wiogũ”, ni pisuno'ticã'ña. Yu'u Cristo Ô'acũ bese'cu ni'cũta mũsã wiogũ ni'i. ¹¹ No'o ãpërãrẽ weetamugũ, cũta nimi ãpërã yu'rũoro bu'ĩpu niyu'rũnu'cãgũ. ¹² No'o “Yu'u ãpërã yu'rũoro niyu'rũnu'cã'a” ni tu'oña'gũnojõ Ô'acũ cũrẽ mejõ nigũacã waro tojacã weegũsami. No'o “Yu'u ãpërã yu'rũoro ni'i” ni tu'oña'tigũ pe'ere Ô'acũ ãpërã yu'rũoro tojacã weegũsami.

¹³ »Mũsã Moisé oja'quere bu'eri masã, tojo nicã fariseo masã weeta'sari masã ni'i. Masã yu'ũre ãjõpeosĩ'rĩrãrẽ cã'mota'a. Tojo wéerã, yu'u pacũ wiogũ nirõpu wa'ari ma'arẽ narẽ bi'arã wee'e. Mũsã basuta yu'ũre ãjõpewe'e. ãpërã quẽ'rãrẽ ãjõpeosĩ'rĩcã uasãwe'e. Tojo weero ña'abutiario wa'arosa'a mũsãrẽ.

¹⁴ »Mũsã wapewia numia ye wi'serire ã'masa'a. Mũsã ña'arõ wee'quere wãcũdutitirã yoacã ñubueta'sa'a. Tojo weerã mũsã ãpërã nemorõ bu'iri bocayu'rũnu'cãrãsa'a.

15 Jesú a'tiro ninemowĩ Moisé oja'quere bu'eri masãrẽ, tojo nicã fariseo masãrẽ:

—Musã ʋɾɪɪ waro weeta'sa'a. Musã ẽjõpeosere no'o ni'cũ nigũacãrẽ musã weronojõ ẽjõpeocã ɯarã, nipe'tiropɯ sijabi'a'a. Be'ro tu'ajanɯ'cõ, cãrẽ musã nemorõ ña'arõ pecame'epɯ wa'ata basiocã weesa'a.

16 »Ña'arõ wa'arosa'a musãrẽ. Caperi bajutirãrẽ a'merĩ wejero weronojõ ni'i. A'tiro ni bu'e'e masãrẽ: “Ni'cũ ‘A'tiro weeguti’, nisami Õ'acũrẽ. Õ'acũ wi'i me'rã tojo weeguti' nica be'ro cũ ní'quere queoro weeticã, ‘Bu'iri marĩ'i’”, nisa'a. “Cũ ‘Õ'acũ wi'i cjase uru me'rã tojo weeguti' ní'quere queoro weeticã pũrĩcãrẽ, ‘Ña'a ni'i’”, nisa'a. 17 Musã tojo nírã, diacjũ wãcũwe'e. Tɯ'omasĩwe'e. Uru Õ'acũ wi'ipɯ niyuro, Õ'acũ i'orõpɯ añuse tojasa'a. Õ'acũ wi'i, ti wi'i cjase uru nemorõ añuyɯ'rɯnɯ'cã'a.

18 Musã Õ'acũ dutiro weesĩ'rĩtirã, ucũme'rĩse me'rã weeta'sa'a. Masãrẽ a'tiro nisa'a: “Musã ‘Õ'acũrẽ wa'icurã ẽjũamorõpeowɯaropɯ me'rã tojo weerãti' ní'quere weeticã, bu'iri marĩsa'a. Wa'icɯ Õ'acũrẽ o'ose topɯ peo'que me'rã pũrĩcãrẽ wapatisa'a”, ni'i. 19 Musã tɯ'omasĩwe'e. Õ'acũrẽ o'ose nemorõ na wa'icurã ẽjũamorõpeowɯaro pe'e wapati'i. Topɯ ẽjũpesase me'rã na Õ'acũrẽ o'ose añuse tojasa'a. 20 Tojo weerã musã “Õ'acũrẽ wa'icurã ẽjũamorõpeowɯaropɯ me'rã tojo weerãti’” nírã, te se'sarore nírã weewe'e. “Topɯ peoatje quẽ'rãrẽ mejãrõta weerãti’”, nírã weesa'a.

21 Õ'acũ cã ya wi'i, Õ'acũ wi'ipɯ nisami. Tojo

weerã Õ'acũrẽ “Ti wi'i me'rã tojo weerãti” nírã, “Cũ me'rãta tojo weerãti”, nírã wee'e. ²² Mejãrõta “Û'muse me'rã tojo weerãti” nírã, “Õ'acũ dujiro me'rãta, topu dujigu me'rãta” nírã wee'e.

²³ »Ñã'arõ wa'arosa'a musã Moisé oja'quere bu'eri masãrẽ, tojo nicã fariseo masãrẽ. Musã weeta'sasebujurã ni'i. Musã otese o'majãcã, menta, anís, comino wãmetise ba'ase sãamorẽsere seeneo, opa sũ'urĩ weesa'a. Diez sũ'urĩ cuorã, ni'cã sũ'u Õ'acũ wi'ipu miaa, Õ'acũrẽ wãmepeo, pa'ire o'osa'a. Musã tojo añurõ weemirã, Moisé oja'que apeye pacase pe'ere weewe'e. Æpẽrãrẽ queoro weesere, pajaña'sere, Õ'acũrẽ ãjõpeose pe'ere weewe'e. A'tiro pe'e weeya. Musã otesere cũrẽ o'odu'utimirã, a'te añuyurũ'ũ'ũ'cãsere weeya.

²⁴ »Musã basu diacjũ weewe'e. Æpẽrã quẽ'rãrẽ su'ori diacjũ weewe'e. Tojo weerã musã Õ'acũ ye cjasere bu'érã, caperi bajutirã a'merĩ su'ori tũawã'cãrã weronojõ ni'i. Moisé cũ oja'que, mejõ niseacã dutise pe'ere wãcũyurũ'rã, apeye paca pe'ere weewe'e.

²⁵ »Musã weeta'sarã a'tiro wee'e. Bajuyoropu dia'cũ añurõ wee'e. Baparire bu'ipu dia'cũ añurõ coerã weronojõ weeta'sa'a. Ti pa po'peapure peje ña'ase musã ãpẽrã yere yaja'que, ãpẽrã yere uripejayurũ'ũ'ũ'cã'que ũ'irĩ weronojõ wã'ñasa'a. Tojo weero ña'abutiario wa'arosa'a musãrẽ. ²⁶ Musã fariseo masã tu'omasĩtirã, caperi bajuno'tirã weronojõ ni'i. Ne waro po'peapure cjase musã wãcũsere

ducayumə'tãña. Be'ro bajuyoropu añurã, ña'ase moorã tojarãsa'a. Bapari po'peapu coemə'tã'caro weronojõ bu'ipu quë'rã ù'iri marĩrõ tojaro weronojõ weerãsa'a.

²⁷ »Məsã Moisé oja'quere bu'eri masã, fariseo masã weeta'sari masã ni'i. Tojo weero ña'abutiario wa'arosa'a mäsärë. Wëri'cãrã masãperi weronojõ ni'i. Bu'ipure añurõ bajudutirã bo're me'rã wa're'que kujirire nu'cõsa'a. Ti pe po'peapure wëri'cãrã õ'arĩ mejã, tojo nicã dicuse na upu ña'ase boa'que sãñasa'a. ²⁸ Məsã a'tiro niseti'i. Masã ï'orõpüre añurã weronojõ baju'u. Po'peapu pe'ere weeta'sasebujurã ni'i. Mäsãpüre ña'ase niyu'rua'a.

²⁹ »Məsã Moisé oja'quere bu'eri masã, fariseo masã weeta'sasebucurã ni'i. Məsã daporocjãrã Õ'acũ ye queti weremə'tãrĩ masã masãperi bu'ipu añurõ bajudutirã yeenu'cõ'o. Tojo nicã ãpëã masã añurã ní'cãrãrë masãperi bu'ipu mejãrõta ma'masu'anu'cõ'o. ³⁰ Tu'ajanu'cõ, a'tiro ucusa'a. “Ësã ñecũsumua Õ'acũ ye queti weremə'tãrĩ masãrë wëjêcãrã niwã. Ësã na catícateropure nírã, narë wëjêcã, wëjêtamutibopã”, ni'i. ³¹ Məsã a'tere tojo nírã, “Õ'acũ ye queti weremə'tãrĩ masãrë wëjê'cãrã pãrãmerã nituriarã ni'i”, nírã wee'e. ³² Məsã, mäsã ñecũsumua weemujãti'caronojõta weeyapaticã'ña, ni tu'tiwĩ.

³³ »Məsã weeta'sari curuacjãrã aña weronojõ ni'i. Məsã de'ro wee Õ'acũ pecame'epu bu'iri da'reatjere yu'rũwetimasísome. ³⁴ Tojo weegu yu'u mäsã tiropüre Õ'acũ ye queti weremə'tãrĩ

masã, masĩrĩ masãrẽ, bu'eri masãrẽ o'óguti. Musã pe'e na ni'cãrẽrãrẽ wějẽ, ãpẽrãrẽ curusapũ paabi'penũ'cõrãsa'a. ãpẽrãrẽ na nerẽwũase wi'seripũ paape, na no'o wa'ase macãrĩpũ sirutucusiarãsa'a. ³⁵ Tojo weero nipe'tirã masã añurãrẽ wějẽ'que wapa musãrẽ bu'iri wã'a'a. Musã ñecũsumũa añugũ Abel me'rã ne waro wějẽ ðu'pocãticãrã niwã. Téé Zacaríá Berequíá macũ me'rã yapada'reocãrã niwã. Cãrẽ na ñubuepeowũaropũ Õ'acũ wi'i decopũ wějẽcãrã niwã. ³⁶ Diacjũ musãrẽ wereguti. Tojo wee'que wapare ni'cãrõacã a'tocateropũ nirãrẽ bu'iri wa'arosa'a, niwĩ Jesú.

*Jesú Jerusalẽrẽ ï'agũ uti'que ni'i
(Lc 13.34-35)*

³⁷ Fariseo masãrẽ tojo níca be'ro Jesú Jerusalẽcjãrã, tojo nicã todũporopũ ti macãpũ ní'cãrãrẽ wãcũgũ, a'tiro niwĩ:

—Jerusalẽcjãrã, musã Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masãrẽ wějẽcõ'a'a. Õ'acũ o'ó'cãrã cũ ye quetiwereri masãrẽ ãtãperi me'rã doquewějẽ'e. Musãrẽ pejetiri yũ'u ma'ígũ, neocũusĩ'rĩmiwũ. Ni'cõ cãrẽ'que co põ'rãrẽ wũuse docapũ neocũu'caro weronojõ weesĩ'rĩmiwũ. Musã uatiwũ. ³⁸ Tojo weero musã nimi'que wi'seri masã marĩrõ tojarosa'a. ³⁹ A'tere tũ'omasĩña. Yũ'ure apaturi ï'anemosome majã. Be'ro yũ'u a'ti turipũ apaturi a'ticãpũ, musã “Õ'acũ ðũporopũ ‘O'óguti’ ní'cũ añubutiagũ nimi” nĩrãpũ ï'arãsa'a tja, niwĩ Jesú.

24

Jesú “*Õ'acũ wi'i Jerusalé cja wi'i cõ'ano'rõsa'a*”
ní'que ni'i

(*Mr 13.1-2; Lc 21.5-6*)

¹ Jesú Õ'acũ wi'ipɯ ní'cɯ wijaa wa'awĩ. Cũ wa'ari cura ũsã cũ bu'erã cũ tiro wa'a, niwũ:

—Ĩ'aña a'ti wi'ire. Añubutiari wi'i, pajiri wi'i waro ni'i, nimiwũ. ² Ësã tojo nicã, Jesú niwĩ:

—Mũsã a'te pejere ĩ'a'a, ĩ'arã. Diacjũ mũsãrẽ wereguti. Nipe'tise a'ti wi'i cjase ne ni'cã ũtãgã apega bu'ipɯ yeeturiamujã'que tojasome. Nipe'tise mætõdijono'rõsa'a, niwĩ.

A'ti ɯmɯco pe'tise dɯporo Jesú “A'tiro wa'arosa'a” ní'que ni'i

(*Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24*)

³ Be'ro ũsã wa'a, ũrũgũ Olivo wãmeticjɯpɯ ejawɯ. Jesú topɯ ejanujãrĩ cura ũsã ya'yioropɯ sërĩtiña'wũ:

—Ësãrẽ wereya. ¿De'ro nicã tojo wa'arosari? ¿Ñe'enojõ me'rã ĩ'ogũsari mɯ'ɯ apaturi a'tiatjere? Tojo nicã a'ti ɯmɯco pe'tiatjo dɯporo ¿de'ro wee masĩrãsari? ni sërĩtiña'wũ.

⁴ Jesú ũsãrẽ yu'tiwĩ:

—Ăpërã mũsãrẽ nisooticã'to nĩrã, añurõ tɯ'omasĩyuya. ⁵ Pãjãrã a'tiro nisoorãsama.

“Yu'ɯ Õ'acũ tutuaro me'rã wee'e; Õ'acũ bese'cɯ Cristo ni'i”, nĩrãsama. Na tojo nisere tɯ'orã, pãjãrã siraturãsama. ⁶ Mũsã a'mewējese que-tire tɯ'o, “Topɯ tojo wa'aporo” nicã tɯ'orãsa'a. Tere tɯ'orã, ɯcɯaticã'ña. Te a'tirota wa'arosa'a. Tojo nimirõ, a'ti ɯmɯco pe'tiatjo dɯ'sarosa'a yujupɯ. ⁷ Ni'cã curuacjãrã ape curuacjãrã

me'rã a'meguērãsama. Tojo nicã ni'cã di'tacjãrã ape di'tacjãrã me'rã a'mewējērãsama. Peje apesepure ujaboase nirõsa'a. Aperopure peje di'ta narãsãse nirõsa'a. ⁸ A'te nipe'tise peje me'rã masã ne waro pi'etiwã'cõse ni'i. Numio co macũrẽ wuase duporoacã pũrise nu'cãrõ weronjõ nirõsa'a.

⁹ »Tojo wa'acã, yu'ure ejõpeotirã musãrẽ ña'arõ weerãsama. Musãrẽ ñe'e, wiorã tiropu miaa, bu'iri da'redutirãsama. Musãrẽ wējērãsama. Yu'ure ejõpeose bu'iri nipe'tirocjãrã masã musãrẽ i'atu'tirãsama. ¹⁰ Tojo wa'acã, pãjãrã yu'ure ejõpeomi'cãrã ejõpeodu'urãsama. Na a'metu'ti, apẽrã wiorãpure bu'iri da'redutirã o'orãsama. ¹¹ Pãjãrã “Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã ni'i”, nisoorãsama. Pãjãrãrẽ nisoo, ejõpeocã weerãsama. ¹² Ña'ase niyu'rãmajãrõsa'a. Tojo wa'acã, pãjãrã a'merĩ ma'idu'urãsama. ¹³ Yu'ure ejõpeoyapatirã pũrĩcã yu'rũwetirãsama. Yu'ũ pacu tiropu catinu'cũrãsama. ¹⁴ Nipe'tiro a'ti di'tapu Õ'acũ masãrẽ yu'rũose quetire werese'sabi'ano'rõsa'a. Na quẽ'rãrẽ masĩdutiro wereno'rõsa'a. “Ña'arõ wee'quere bujaweti ducayucã, Õ'acũ ñe'egũsami”, ni wereno'rõsa'a. A'te nipe'tiropu se'sãca be'ro a'ti umuco pe'tirosa'a majã. ¹⁵ Duporocjũpu Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ Danie wãmetigu a'ti umuco pe'tiatjo duporo wa'atjere ojayucu niwĩ. “Ña'agũ, Õ'acũ yabigũnojõ cũ ya wi'i añurĩ wi'ipu sãjãtigũnojõ Jerusalẽ cja wi'ipu sãjãagũsami”, ni

ojayucu niwĩ. Cũ ti wi'ipũ nu'cũcã ĩ'arã, musã a'ti pũrĩrẽ bu'e, tu'omasĩña. ¹⁶ Tojo wa'acã ĩ'arã, Õ'acũ bu'iri da'regusami nĩrã, Judeapũ nĩrã ũrũpagupũ du'tiaya. ¹⁷ Wi'i duposãrĩ opa sirapũ soo pesagũnojõ po'peapũ cjasere sãjãa, duretimigũ, diacjũ du'tiaya. ¹⁸ No'o wesepũ tõ'ogũ quẽ'rã ne wi'ipũ tojaa, duregu wa'aticã'ña. Sojaro me'rã du'tiaya. ¹⁹ Tojo wa'ase numũrĩ numia nijĩpacosãnumiarẽ, tojo nicã põ'rã mi'rĩrã cuorãrẽ bujaweose numũrĩ nĩrõsa'a. Na umũñarõ wa'amasĩsome. ²⁰ Musã Õ'acũrẽ sãrĩña: “Yusũase numũrĩrẽ, soowũari numũ ũsã judío masã yoaropũ wa'atiri numũrẽ wa'aticã'to”, niña. ²¹ Tojo wa'ase numũrĩrẽ upũtu waro pi'etise nĩrõsa'a. Õ'acũ a'ti turi wéeca be'rore tocã'rõ pi'etise marĩcaro niwũ. Be'ropũ quẽ'rãrẽ tocã'rõ waro pi'etise marĩrõsa'a. ²² Õ'acũ na pi'etise numũrĩrẽ duoticãma, ne ni'cũ yũ'rũwetitibutiabosami. Õ'acũ pe'e cũ yarã, cũ bese'cãrãrẽ pajaña'gũ, tojo wa'ase numũrĩrẽ duogusami.

²³ »Ãpẽrã musãrẽ a'tiro nisoorãsama. “Jãa, ĩ'aña. Õ'acũ bese'cu Cristo a'to nimi.” O apetero weerã “Sõ'opũ nimi”, nĩrãsama. Na tojo nicã, ãjõpeoticã'ña. ²⁴ Pãjãrã nisoori masã a'tirãsama. A'tiro nĩrãsama: “Yũ'u Õ'acũ bese'cu Cristo ni'i. Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ ni'i”, nisoorãsama. Narẽ ãjõpeocã weesĩ'rĩrã, peje weeĩ'ose ĩ'orãsama. Basiocãma, Õ'acũ cũ bese'cãrãpũreta ãjõpeodu'ucã weesĩ'rĩrãsama. ²⁵ Musã basu masĩña majã. Yũ'u musãrẽ be'ropũ wa'atjere wereyutoja'a.

26 Tojo weerã ãpẽrã musãrẽ “Sõ'opu yucu marĩrõpu Cristo nisami, ï'arã wa'aya” nicã, wa'aticã'ña. ãpẽrã “A'ti tucũpu nimi, ï'arã a'tia” nicã, ãjõpeoticã'ña. 27 Yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigu a'tiri cura a'tiro nirõsa'a. Mujĩpũ mujãtiro pe'e, cũ sãjãrõ pe'e quẽ'rãrẽ bũpo ya'baro weronojõ nirõsa'a. Ya'yioropu a'tisome. 28 Apĩnojo wa'icũ boacã, yuca maata masĩ, wĩjĩwã'cãsama. Tojo wa'acã ï'arã, “Apĩnojo boapĩ”, ni masĩ'i. A'te weronojõ yũ'u a'ticã, masã masĩrãsama, niwĩ Jesú.

Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigu ¿de'ro wee a'tigusari? nise ni'i

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30,34-36)

29 Jesú a'tiro ninemowĩ:

—Te pi'etise nũmũrĩ yũ'rũca be'ro mujĩpũ ũmũcocjũ na'itĩ'a wa'agusami. Ñamicjũ quẽ'rã bo'reyusome. Ñocõa bũrudijarãsama. Nipe'tirã ũ'mũarõpu nirã narãsãcã weeno'rãsama. 30 Tojo wa'acã, ũ'mũsepũ yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigu yũ'u a'tisere ï'arãsama. Nipe'tise macãrĩcjãrã uirã, utirãsama. Yũ'u o'mecururipũ tutuaro me'rã asistedijaticã, ï'arãsama. 31 Yũ'ũre wereco'terã ũ'mũsecjãrãrẽ nipe'tiro a'ti di'tapu o'õguti. Yaro coroneta upũtu busucã, yũ'u bese'cãrã nipe'tiro no'o nirõcjãrãrẽ neorãsama.

32 »Musãrẽ otese higueraqu wãmeticju me'rã queose o'õguti. Tigũ dũpũripũ pũrĩ ñasãwijicã, “Cũ'ma wa'arotiro wee'e”, nisa'a. 33 A'te weronojõ yũ'u todũporo ni'que peje wa'acã

ĩ'arã, “Cã'rõacã Jesú a'ti di'ta wiogu sãjãtjo dũ'sa'a”, niña. ³⁴ Diacjũ musãrẽ wereguti. A'te peje tojo wa'ari cura nirã wẽrĩsome. Tojo wa'asere ĩ'ape'ocã'rãsama. ³⁵ A'ti umũco, a'ti di'ta pe'tidijarosa'a. Yũ'u ucũse, yũ'u bu'ese pũrĩcã ninu'cũcã'rõsa'a. Nipe'tise yũ'u ní'que queoro wa'arosa'a.

³⁶ »Yũ'u apaturi a'tiatjema ti numũ nicã, ti hora nicã a'tigusa'a nisere ne masĩno'ña marĩ'i. Õ'acũrẽ wereco'terã u'musecjãrã, yũ'u Õ'acũ macũ quẽ'rã masĩwe'e. Yũ'u pacũ Õ'acũ ni'cũta masĩsami.

³⁷ »Yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu a'tiri cura quẽ'rãrẽ dũporocjũpũ Noé cũ nĩcateropũ wee'caronojõ weerãsama. ³⁸ Õ'acũ a'ti turi miose dũporo masã ba'a, sĩ'rĩ, omocã dũ'te, na põ'rã numiarẽ numisocãrã niwã. A'tere weetucãrã niwã téé Noé cũ yucũsujopũ sãjãrĩ curapũ. ³⁹ Na, ne “Mejẽcã wa'arosa'a”, ni wãcũma'aticãrã niwã. Be'ro acoro pejaa, narẽ dia miorĩ curapũ tũ'omasĩcãrã niwã. Yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu a'tiri cura quẽ'rãrẽ masã mejãrõta weerãsama. ⁴⁰ Yũ'u a'tiri cura umũa pũarã ni'cãrõ me'rã wesepũ da'rarã, ni'cũ yũ'ure ějõpeogũ miano'gũsami. Apĩ yũ'ure ějõpeotigu tojagũsami. ⁴¹ Pũarã numia ni'cãrõ me'rã ojoca ãrũarã, ni'cõ yũ'ure ějõpeogo miano'gõsamo. Apego yũ'ure ějõpeotigo tojagõsamo.

⁴² »Yũ'u musã wiogu apaturi a'tiatjere musã masĩtisa'a. Tojo weerã añurõ wãcũ, tũ'omasĩyuya. ⁴³ Apeye quẽ'rãrẽ a'tiro masĩña.

Yajari masũ ti hora nicã a'tigusami nígũ, wi'i wiogũ cãrĩtisami. Cũrẽ co'te, cũ ya wi'ire yajari masũ pãosãjãacã, cã'mota'asami. ⁴⁴ Mũsã quẽ'rã ã'rĩ weronojõ niña. Mũsã ne cã'rõ wãcũtibusiari cura yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu a'tigusa'a, niwĩ.

Jesú pũarã da'raco'terã me'rã queose o'o'que ni'i

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Jesú a'tiro ninemowĩ:

—¿Noanojõ pe'e yu'u dutiro weenu'cũgũ, tu'omasĩgũ waro nisari? nígũ, queose me'rã wereguti. Wiogũ aperopũ wa'agu, cũ ya wi'ire co'tedutigu ni'cũ cũrẽ da'raco'tegũre cũasami. “Ãpẽrã da'raco'terãrẽ no'o du'sasenojõrẽ ba'ase ecaya”, nisami. ⁴⁶ Be'ro aperopũ eja'cũ dajasami. Cũ dajacã, queoro da'ra bocaetano'gũ e'catisami. ⁴⁷ Diacjũ musãrẽ wereguti. Cũ queoro weese wapa wiogũ nipe'tise cũ cãosere co'tedutigu sãrõgũsami. ⁴⁸ Cũrẽ da'raco'tegu ña'agũ, “Yu'u wiogũ maata dajasome” nigũnojõ pũrĩcã a'tiro weesami. ⁴⁹ Ãpẽrã da'raco'terãrẽ ña'arõ paa pi'eticã weesami. Ãpẽrã que'arã me'rã ba'a, sãrĩsami. ⁵⁰ Cũ tojo weeri cura wiogũ wãcũña marĩrõ cũ co'tetiri cura dajasami. ⁵¹ Cũ cã'cũre duti'quere weeti'que wapa uputu waro cũrẽ bu'iri da'regusami. Ãpẽrã ña'arã, weeta'sari masãrẽ wa'a'caronojõ bu'ipejasirutugusami. Tojo wa'acã, cũ pũrĩno'gũ, upicari cũ'rĩdio, utigusami, niwĩ Jesú.

25

Diez nu'mia me'rã Jesú queose o'o'que ni'i

¹ Jesú cũ wiogu nirõpu ¿noanojõ sãjãarõsari? nígũ, a'te queose me'rã werewĩ:

—Yu'u wiogu nirõpũre sãjãatje a'tiro weronojõ ni'i. Diez nu'mia na me'rãcjõ marãpu niacju a'ticã co'tesama. Nánucũ u'se me'rã s'iosepare cõosama. ² Ni'cãmocurã nipe'tisere añurõ apoyutisama. Æpẽrã ticurãta tja añurõ apoyu, co'tesama. ³ Apoyutirã numia na ye s'iosepare miarã, u'se na piosãa ducayuatjere miatisama. ⁴ Apoyu'cãrã numia pe'e poseye'quepapũre miasama. Tojo nicã borewaria me'rã u'sere mianemosama. ⁵ Co marãpu niacju maata etatisami. Tojo weerã narẽ wũja pũricã, cãrã wa'asama. ⁶ Be'ro ñami deco ëjãcã, ãpẽrã pe'e a'tiro caricũmu'tãsama: “Co marãpu niacju a'titojami. Põtẽrĩrã a'tia”, nisama. ⁷ Na tojo caricũcã, nipe'tirã numia wã'cãpe'tia wa'asama. Wã'cã, na ye s'iosepare apobũrosama. ⁸ U'se miati'cãrã numia pe'e ãpẽrã mia'cãrãrẽ a'tiro nisama: “Ûsã quẽ'rãrẽ cã'rõ s'iose u'se o'oya. Ûsã s'iosepa yatiro wee'e”, nisama. ⁹ U'se mia'cãrã numia pe'e narẽ yu'tisama: “Mũsãrẽ o'osome. Ûsã mũsãrẽ o'ocãma, ùsãrẽ ejati, mũsã quẽ'rãrẽ ejatibosa'a. Mũsã basu na u'se duawũarõpu duurã wa'aya”, nisama. ¹⁰ Na ni'cãmocurã numia u'se duurã wa'ãca be'ro na me'rãcjõ marãpu niacju etasami. Æpẽrã apoyu'cãrã numia pe'e cũ me'rã bosenuũu weeri wi'ipũ sãjãasama. Na sãjããca be'ro ti wi'icjãrã sopere bi'acã'sama. ¹¹ Be'ropũ

u'se duurã eja'cãrã numia sopepu eta, “Wioꝝu, ãsãrẽ pãõña”, nisama. ¹² Na tojo pisucã tu'ogũ, na me'rãcjõ marãpu niacju narẽ yu'tisami: “Diacjũta musãrẽ ne masĩtisa'a”, nisami, ni werewĩ Jesú.

¹³ Jesú te queosere wéréca be'ro ãsãrẽ niwĩ:

—A'te queose weronojõ yu'u a'tiatji nãmurẽ musã masĩwe'e. Tojo weerã añurõ wãcũ apoyuya, niwĩ.

I'tiarã da'raco'terã me'rã Jesú queose o'o'que ni'i

¹⁴ Jesú ãsãrẽ a'tiro werenemowĩ:

—Yu'u a'ti turipu apaturi a'tigu, masãrẽ o'oa'tje a'te queose weronojõ ni'i. Ni'cũ masũ ape di'tapu wa'agu, cãrẽ da'raco'terãrẽ pijiosami. Narẽ cũ yere co'tedutigu cũusami.

¹⁵ »Narẽ na da'ratjo põtëorõ cũubãrosami. Ni'cãrẽ ni'cãmocusetiri mil niyeru kujiri wapabujuse kujirire o'osami. Apĩrẽ puati mil kujiri o'osami. Apĩrẽ mil kujiri o'osami. O'otoja, wa'a wa'asami. ¹⁶ Cũ wa'áca be'ro ni'cãmocusetiri mil kujiri o'ono'cu maata te niyeru me'rã da'ra, ticuseta wapata'anemosami. ¹⁷ Puati mil kujiri cuo'cu quẽ'rã mejãrõta apeye puati mil kujiri wapata'anemosami. ¹⁸ Mil kujiri ñe'e'cu pe'e cope se'e, cũ wioꝝu da'radutimi'quere yaacã'sami.

¹⁹ »Be'ro, yoáca be'ropu na wioꝝu sijagu eja'cu dajasami. Cãrẽ da'raco'terãrẽ pijio, na da'ra'quere aposami. ²⁰ Ni'cãmocusetiri mil kujiri cuo'cu ejamu'tãsami. Apeye ticuseta cũ wapata'a'quere wiagu, cũ wioꝝure nisami: “Yu'u wioꝝu, yu'ure ni'cãmocusetiri mil kujiri o'owu.

A'te cʉo'o. Te me'rã apeye ticʉseta mu'urẽ wapata'abosawu”, nisami.

²¹ »Cũ tojo nicã tu'ogu, wiogu nisami: “Mu'u añurõ weepã. Yu'u duti'caronojõta queoro weeme'rĩcã'pã. Yu'u cã'rõacã cõu'que me'rã añurõ weepã. Tojo weegu peje yu'u cʉosere co'tedutigu sõrõgũti. A'tia. Yu'u me'rã e'catitamuña”, nisami.

²² »Be'ro apĩ da'raco'tegu puati mil kujiri o'ono'cʉ ejasami. Wiogure a'tiro nisami: “Yu'u wiogu, yu'ure puati mil kujiri o'owu. A'te cʉo'o. Te me'rã ticʉseta tja mu'urẽ wapata'abosawu”, nisami.

²³ »Wiogu cõrẽ nisami: “Mu'u añurõ weepã. Yu'u duti'caronojõta queoro weeme'rĩcã'pã. Yu'u cã'rõacã cõu'que me'rã añurõ weepã. Tojo weegu peje yu'u cʉosere co'tedutigu sõrõgũti. A'tia. Yu'u me'rã e'catitamuña”, nisami.

²⁴ »Be'ro majã mil kujiri o'ono'cʉ eja, cõ wiogure a'tiro nisami: “Yu'u wiogu, mu'u tu-tuaro da'radutiri masũ nisere masĩwũ. Mu'u da'ratimigũ, ãpẽrã ye da'rase wapa me'rã mu'u wapata'a. ²⁵ Tojo weegu uigu, mu'u ye niyerure di'ta po'peapu yaacũuwũ. A'te ni'i mu'u yéta tja”, nisami.

²⁶ »Cũ tojo nicã tu'ogu, wiogu a'tiro yu'tisami: “Yu'u cõu'que me'rã mu'u ña'arõ weepã. Ña'agũ, nijĩsijagu ni'i. Mu'u yu'ure a'tiro wãcũwũ. 'Da'ratimigũ, ãpẽrã da'rase wapa me'rã wapata'ami', niwũ. ²⁷ Mu'u tojo wãcũgũ, yé niyerure yaatimigũ, niyeru nũrõrĩ wi'ipu bucuamajãdutigu cõubopã. Tojo wéeca be'ro

yu'u dajagu, ti wi'ipu cũñarõ mujã'que me'rã ñe'eboapã”, nisami.

²⁸ »Tojo níca be'ro ãpērã topu nirārẽ nisami: “Cũ ye mil kujirire ě'ma, diez mil cuogu pe'ere o'oya. ²⁹ A'tiro ni'i. No'o peje cuogure nemorõ o'ono'rõsa'a. Cũ peje cuoyu'rũogusami. Apĩ moogũ pe'ere cũ cuomi'queacãpũreta ě'mape'ocã'no'gũsami. ³⁰ Ā'rĩ da'raco'tegu queoro weetigure ñe'e, na'itĩ'arõ wijáropu cõ'acã'ña. Topu pũrĩno'gũ, upicari cũ'rĩdio, utigusami”, nisami na wioгу, niwĩ Jesú.

Jesú nipe'tise di'tacjārārẽ beseatje ni'i

³¹ Jesú ũsārẽ werenemowĩ:

—Be'ro yu'u Ő'acũ macũ masũ weronojõ upũtigu a'ti turicjārārẽ dutigu a'tiguti. Yu'ure wereco'terã u'musecjārã me'rã a'tigu, asitese me'rã a'tiguti. Be'ro wioгу dujiri cũmurõpu dujigusa'a. ³² Nipe'tise di'tacjārã yu'u dujiro tiropu nerērãsama. Tojo weegu yu'ure ějõpeorārẽ mejēcã, ãpērã yu'ure ějõpeotirārẽ mejēcã ducawaanu'cõgũti. Ni'cũ ecarã co'tegu ovejare mejēcã, cabrare mejēcã ducawaanu'cõgũ weronojõ weeguti. ³³ Cũ ovejare diacjũcamocã pe'e nu'cõsami. Cabra pe'ere cũpe pe'e nu'cõsami. A'te weronojõ yu'ure ějõpeorārẽ diacjũ pe'e nu'cõgũti. Yu'ure ějõpeotirã pe'ere cũpe pe'e nu'cõgũti. ³⁴ Tojo wéeca be'ro diacjũ pe'e nu'cũrārẽ nigũti. “A'tia. Yu'u pacu musārẽ añurõ weeami. Ne waropu cũ a'ti turire weenu'cãcateropu musã niatjore apoyu-tojacu niwĩ. Tere ñe'erã a'tia majã. ³⁵ Yu'u ujaboacã, yu'ure eawu. Yu'u acowuocã, sĩ'rĩse

tīawũ. Yũ'u aperopu sijacã, yũ'ure cãrĩrõ o'owu. ³⁶ Su'ti du'sacã, yũ'ure sãawũ. Dutiticã, yũ'ure ĩ'acusiawu. Āpērã yũ'ure bu'iri da'reri wi'ipu sõrõcã, yũ'ure ĩ'arã etawu”, nigũti. ³⁷ Tere tu'orã, diacjũ pe'e nu'cũrã, na ña'arõ wee'quere acobojono'cãrã a'tiro nirãsama: “Ûsã wiogu ¿de'ro nicã mu'urẽ ujaboacã, ecari? ¿De'ro nicã mu'u acowuocã, tĩarĩ? ³⁸ ¿De'ro nicã aperopu sijacã, mu'urẽ cãrĩrõ o'ori o su'tinojõ du'sacã, mu'urẽ sãarĩ? ³⁹ ¿De'ro nicã mu'urẽ dutitigure, o bu'iri da'reri wi'ipu nigũrẽ ĩ'arã etari?” nirãsama.

⁴⁰ »Na tojo nicã, narẽ yu'tiguti: “Musãrẽ diacjũ wereguti. Musã yũ'ure ejõpeorãrẽ, no'o mejõ nirãpũreta añurõ wéerã, yũ'ureta weerã weewu.”

⁴¹ »Be'ro cũpe pe'e nu'cũrãrẽ a'tiro nigũti: “Musã Õ'acũ bu'iri da'reno'ajã ni'i. Tojo weerã a'tore niticãña. Pecame'e ujuñu'cũrĩ me'e tiropu wa'aya. Ti me'e wãtĩ wiogu, cã me'rã u'musepu cõ'adijo'cãrãrẽ apoyuca me'e ni'i. ⁴² Yũ'u ujaboacã, musã yũ'ure ecatiwu. Yũ'u acowuocã, tĩatiwu. ⁴³ Yũ'u aperopu sijacã, yũ'ure cãrĩse o'otiwu. Yũ'ure su'ti du'sacã, sãatiwu. Yũ'u dutiticã, yũ'u bu'iri da'reri wi'ipu nicã quẽ'rãrẽ, ĩ'arã wa'atiwu.”

⁴⁴ »Tere tu'orã, a'tiro nirãsama: “Wiogu, mu'u ujaboacã, acowuocã, aperopu sijacã, su'ti moocã, dutiticã, bu'iri da'reri wi'ipu nicã, ¿de'ro nicãnojõ ãsã mu'urẽ weetamutiri?” nirãsama.

⁴⁵ »Yũ'u narẽ yu'tiguti: “Diacjũ musãrẽ wereguti. Musã ã'rã mejõ nirãrẽ weetamu-

tiwũ. Narẽ weetamutirã, yu'ureta weetamutirã weewũ”, nigũti.

⁴⁶ »Be'ro narẽ bu'iri da're bajurioguti. ãpẽrã ña'arõ wee'quere acoboiono'cãrã pe'e catinu'cũsere boca, u'musepu wa'arãsama, niwĩ Jesú.

26

Jesure ñe'erãtirã na apoyu'que ni'i

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jesú apaturi cũ a'tiatjere wéréca be'ro ùsã cũ bu'erãrẽ niwĩ:

²—Musã masĩ'i, Pascua bosenuũu wa'atjo pua nuũu du'sa'a. Ti bosenuũu nicã, yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigure wiorãpũre o'o, curusapu paabi'pe wẽjërãsama, niwĩ.

³ Titare pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã, judío masã buçurã, Caifá pa'ia wiogu ya wi'i sope pu'topu nerẽcãrã niwã. ⁴ Topu na Jesure nisoose me'rã ñe'e, wẽjëatjere apoyucãrã niwã. ⁵ Tere apomirã, a'tiro nicãrã niwã:

—Bosenuũu nicã weeticã'rã. Masã cūrẽ ma'írã, no'o uaro caricũma'a, marĩ tojo weesere dojorẽbosama, nicãrã niwã.

Ni'cõ numio Jesure ma'iyu'rũgo u'mutise pi-opeo'que ni'i

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Na “Jesure wẽjërãti” ni apocaterore Jesú Betaniapu niwĩ. Simó cãmi boa, yu'rũ'cu ya wi'ipu niwĩ. ⁷ Topu cũ nicã, ni'cõ numio cũ pu'to a'tiwõ. Co u'muticja acosticjare cuowõ. Te u'mutise wapabũjuse waro niwũ. Co Jesú ba'adujigure

cũ dupoa bu'ipũ ʌ'mutise piopeowõ. ⁸ Co tojo weecã ã'arã, ʉsã cũ bu'erã ʌpũtũ uawũ. ʉsã basu a'merĩ niwũ:

—¿De'ro weego tojo weeti? Mejõ waro a'tere bajuriogo weemo. ⁹ Co tojo weetigo, ʌpẽrãrẽ pajiro duawapata'aboapõ. Te me'rã pajasecũorãrẽ weetamuboapõ, niwũ. ¹⁰ Jesú ʉsã tojo nisere masĩgũ, ʉsãrẽ niwĩ:

—¿De'ro weerã core cariborã weeti? A'tere yũ'ure tojo wéégo, añurõ weego weemo. ¹¹ Pajasecũorã musã wa'teropũ ninu'cũcã'rãsama. Yũ'ũ pũrĩcãrẽ musã wa'teropũre ninu'cũcã ã'asome. ¹² Co yũ'ure tere piopeogo, yũ'ũ wẽrĩca be'ro na yaatji duporo wa'reatjere weronojõ weeyugo weemo. ¹³ Diacjũ musãrẽ wereguti. Yũ'ũ masãrẽ yũ'rũose quetire no'o nirõ werecusiarã, nipe'tiro a'ti di'tapũre a'tiro weerãsama. A'tigo co yũ'ure wee'quere core wãcũdutarã wererãsama, niwĩ Jesú.

*Juda Jesure cũrẽ ã'atu'tirã tiropũ o'o'que ni'i
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)*

¹⁴ Jesú numiorẽ tojo nĩca be'ro ʉsã Jesú bu'erã me'rãcjũ nĩ'cũ, Juda Iscariote na nigũ a'tiro weewĩ. Pa'ia wiorã tiropũ wa'atjĩgũ, ucũgũ wa'acũ niwĩ. ¹⁵ Narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Yũ'ũ Jesure musãrẽ o'ocã, ¿no'ocã'rõ niyeru yũ'ure wapayerãsari? nicũ niwĩ.

Tojo nicã tũ'orã, na treinta niyeru cujirire o'ocãrã niwã. ¹⁶ Na wapayéca be'ro cũ “¿De'ro nicã Jesure wiorãpũre o'oroũamitito yũ'ure?” ni wãcũcũ niwĩ.

*Jesú cã bu'erã me'rã cã ba'atuo'que ni'i
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co
11.23-26)*

¹⁷ Ësã Jesú bu'erã na pã bucuase me'rã morëti'quere ba'ari bosenuu ninu'cãcã, cã tiro wa'a, sërĩtiña'wũ:

—¿No'opu marĩ Pascua bosenuu ba'atjore apoyucã usari? niwũ.

¹⁸ Cã ãsãrẽ niwĩ:

—Jerusalëpu wa'aya. Topu ni'cã nisami. Cãrẽ a'tiro niña. “Ësãrẽ bu'egu a'tiro nidutiami: ‘Yu'u pi'etiatjo cã'rõacã du'sa'a. Mu'u ya wi'ipu yu'u bu'erã me'rã ba'atuguti', ni weredutiami Jesú”, niña.

¹⁹ Tojo weerã Jesú o'ó'cãrã cã duti'caronojõta weecãrã niwã. Pascua nicã ãsã ba'atjere apoyucãrã niwã.

²⁰ Na'ique'aca be'ro Jesú ãsã cã bu'erã doce me'rã ba'adujiwĩ. ²¹ Ësã ba'ari cura Jesú ãsãrẽ niwĩ:

—Diacjãta musãrẽ wereguti. Ni'cã musã wa'teropu nigũ yu'ure wiorãpũre wëjëdutigu o'ogusami, niwĩ.

²² Cã tojo nicã, ãsã uputu bujawetiwu. Be'ro a'merĩ sërĩtiña'burowu:

—Ësã wiogu, yu'uta nicã'sa'aba, niwũ.

²³ Jesú ãsãrẽ yu'tiwĩ:

—Yu'u me'rã a'ti papu yosoba'agu cãta nigũsami wiorãpũre o'oacju. ²⁴ Yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigure Õ'acũ ye queti ojaca pũrĩ ní'caronojõta wa'arosa'a. Tojo wa'acã, yu'ure wiorãpũre o'oguma ña'abutiario

wa'arosa'a. Cũ diacjũta bajuatiyu'rucã, nemorõ añubopã, niwĩ.

²⁵ Tojo níca be'roacã Juda Jesure wiorãpũre o'oacjũ a'tiro niwĩ:

—Ûsãrẽ bu'egũ, yũ'ũta nicã'sa'aba, niwĩ.

Jesú cũrẽ yũ'tiwĩ:

—Mũ'ũta ni'i, niwĩ.

²⁶ Ûsã ba'ari cura Jesú pãgãrẽ mii, cũ pacũ Õ'acũrẽ e'catise o'owĩ. Tu'ajanũ'cõ, pãrẽ dũcawaa, ãsãrẽ ecawĩ. Dũcawaagũ, ãsãrẽ niwĩ:

—Ba'aya. A'te yũ'ũ upũ ni'i, niwĩ.

²⁷ Be'ro sĩ'rĩrĩ pare mii, Õ'acũrẽ e'catise o'owĩ tja. Ti pare ãsãrẽ tĩagũ, a'tiro niwĩ:

—Nipe'tirã a'ti pa cjasere sĩ'rĩpe'ticã'ña. ²⁸ A'te yé dí ni'i. Masã ña'arõ wee'quere wẽrĩ wapayebosagũsa'a. Õ'acũ masãrẽ apeye ma'ma “A'tiro weeguti” ní'quere cũugũsami. Tojo weegũ yũ'ũ wẽrĩgũ dí o'mabũrose me'rã pãjãrã masã ña'arõ wee'quere acobojogusami. ²⁹ Musãrẽ wereguti. A'te ỹ'sedũcaco vino ni'cãrõacã marĩ sĩ'rĩrã weronojõ weenemosome. Be'ro yũ'ũ pacũ yũ'ũre wiogu sõrõcã, musã me'rã apaturi ma'ma vino sĩ'rĩnemogũsa'a tja, niwĩ Jesú.

Jesú Pedre “Mũ'ũ yũ'ũre ‘Masĩwe'e’ nigũsa'a” ní'que ni'i

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Ûsã ba'aca be'ro Õ'acũrẽ basapeotojanũ'cõ, ti wi'ire wijaa wa'awũ. Wijaa, ỹrũgũ Olivo wãmeticjũpũ wa'awũ. ³¹ Topũ wa'agũ, Jesú ãsãrẽ niwĩ:

—Musã nipe'tirã a'ti ñami uirã, yũ'ũre cõ'awã'cãpe'tia wa'arãsa'a. Musã tojo weeatje

Õ'acũ ye queti ojáca pũrĩpũ nírõnojõta wa'arosa'a. A'tiro ojano'wũ: “Yu'u oveja co'tegure wějẽno'cã weegusa'a. Tojo weecã, cũ yarã oveja no'o ɥaro omastearãsama”, nicu niwĩ Õ'acũ cũ ye queti ojáca pũrĩpũ. ³² Yu'u wěrĩ'cũpũ masãca be'ro musã dũporo Galilea di'tapũ wa'ayutojagusa'a, niwĩ.

³³ Cũ tojo nicã tũ'ogu, Pedro yu'tiwĩ:

—Ãpẽrã mu'urẽ cõ'awã'cãcã, yu'u pũrĩcã ne wa'asome, niwĩ.

³⁴ Tojo nisere tũ'ogu, Jesú cũrẽ niwĩ:

—Diacjũ mu'urẽ wereguti. Ni'cãcã ñamita cãrẽ'quẽ uuati dũporo i'tiati “Cũrẽ ne masĩwe'e”, nigũsa'a, niwĩ.

³⁵ Pedro cũrẽ yu'tiwĩ:

—Yu'u pũrĩcã na yu'ure wějẽsĩ'rĩcãma, “Cũ me'rã boaguti”, nigũsa'a. “Cũrẽ masĩwe'e”, nisome, niwĩ. Be'ro nipe'tirã ỹsã cũ bu'erã cũ ní'caronojõta nibũrowũ.

Jesú Getsemaní wãmetiropũ cũ pacure ñubue'que ni'i

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Be'ro Jesú ỹsã cũ bu'erã me'rã masã na otero Getsemaní wãmetiropũ etawũ. Topũ eta, ỹsãrẽ niwĩ:

—A'to dujiniña yujupũ. Sõ'opũ yu'u pacure sěrĩgũ wa'aguti, niwĩ.

³⁷ Topũ wa'agu, Pedro, tojo nicã Zebedeo põ'rã pũarãrẽ miawĩ. Cũ ɥpũtu waro bũjaweti, wãcũque'ticu niwĩ. ³⁸ Tojo weegu narẽ nicu niwĩ:

—Yu'ure wērītawioro, bujawetise yu'rūmajāsa'a. Mūsā a'to tojayá. Yu'ure co'teya. Ne cārīticā'ña, nicu niwī.

³⁹ Cū tojo níca be'ro na yu'rūro yoacurero wa'a, di'tapū mu'rīque'aejacu niwī. Topū Ō'acūrē sērīgū, a'tiro nicu niwī:

—Pacu, mu'u uacā, yu'ure a'te ña'arō yu'rūatje wa'aticā'to. Yu'u tojo nimicā, yu'u uaro weeticā'ña. Mu'u uaro pe'e wa'ato, ni sērīcu niwī.

⁴⁰ Be'ro cū bu'erā i'tiarā tiropū majāmitojacu niwī. Na cārī'cārāpūre bocaejacu niwī. Pedrore a'tiro nicu niwī:

—¿Ne cārōacā cārītimirā, mūsā tu'sumasītisari? ⁴¹ Cārīticā'ña. Wātī ũsārē niquesāticā'to nīrā, Ō'acūrē sērīña. Mūsā wācūsepū me'rāma yu'ure ējōpeonu'cūsī'rīmisa'a. Mūsā se'saro tojo weesī'rīmirā, wācūtutuamasītisa'a. Tojo weerā Ō'acūrē sērīña, nicu niwī.

⁴² Be'ro apaturi wa'a, cū pacūre sērīnemocu niwī tja:

—Pacu, ña'arō pi'etisere yu'ure cā'mota'asī'rītīgū, mu'u uaro weeya. Yu'u uaro wa'aticā'to, nicu niwī.

⁴³ Be'ro apaturi na i'tiarā tiropū majāmitojacu niwī. Na cārī'cārāpūre bocaejacu niwī tja. Narē wūja pūrīyū'rūacarō niwū. ⁴⁴ Tojo weegū narē wā'cōtimīgū, apaturi cū pacūre sērīgū wa'acu niwī tja. Cū sērī'caronojōta sērīcu niwī tja. ⁴⁵ Be'ro na tiropū majāmitojagū, narē a'tiro nicu niwī:

—Ni'cārōacāma sooya; cārīña majã. Yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojō upūtigure masã ña'arāpũre o'oatje ejatoja'a. ⁴⁶ Wã'cānũ'cãña. Te'a na tiropũ wa'arã. Yu'ũre o'oacjũ a'titojami, nicũ niwĩ.

Jesure na ñe'ewã'cã'que ni'i

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesús ucũrĩ cura Juda, ũsã Jesús bu'erã me'rã nimi'cũ etawĩ. Pãjãrã masã di'pjĩrĩ, yucũpagũ cũo'cãrã cũ me'rã a'tiwã. Na pa'ia wiorã, judío masã bucũrã na o'ó'cãrã niwã. ⁴⁸ Juda Jesure o'oacjũ a'tiro wereyutojacũ niwĩ:

—Yu'u wa'suporopũ mi'miacjũ cúta nigũsami. Cũrẽ ñe'eña, ni wereyucũ niwĩ.

⁴⁹ Cũ narẽ ní'caronojõta weewĩ. Maata Jesús tiropũ ejanũ'cãgũ, “Yu'ũre bu'egũ”, niwĩ. Tojo nígũta, Jesure wa'suporopũ mi'miwĩ.

⁵⁰ Tojo weecã ï'agũ, Jesús cũrẽ niwĩ:

—Yu'u me'rãcjũ, mu'u weegũ a'tisere weeya. Tojo níca be'ro masã a'ti, Jesure ñe'ewã'cã wa'awã.

⁵¹ Na cũrẽ ñe'ewã'cãrĩ cura ni'cũ Jesús bu'egũ cũ ya di'pjĩrẽ wejewee, pa'ia wiogure da'raco'tegure o'mepero ðũtepã'ręcã'wĩ. ⁵² Cũ tojo weecã ï'agũ, Jesús cũrẽ niwĩ:

—Weeticã'ña. Mu'u ya di'pjĩrẽ narõña. Di'pjĩ me'rã a'mequẽrãnojo di'pjĩ me'rãta wẽrĩrãsama. ⁵³ ¿Mu'u masĩweti? Yu'u, yu'u pacũre sẽrĩcãma, maata doce cururi cũrẽ wereco'terãrẽ yu'ũre weetamudutigu o'óbosami. Yu'u tojo weemasĩ'i. ⁵⁴ Yu'u tojo

weecãma, Ô'acũ ye queti ojãca pũrĩpu ní'que wa'atibosa'a, niwĩ.

⁵⁵ Jesú cãrẽ ñe'erã a'tirãrẽ niwĩ:

—¿Yajari masũrẽ ñe'erã a'tirã weronojõ yu'ure di'pjĩrĩ, yucupagu me'rã ñe'erã a'tiati? Nipe'tise namurĩ Ô'acũ wi'ipu masãrẽ bu'edujiwũ. Tojo weemicã, musã yu'ure ñe'etiwũ. ⁵⁶ Musã ni'cãrõacã weese Ô'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã yu'ure oja'caronojõta wa'a'a, niwĩ Jesú.

Cãrẽ ñe'ecã ĩ'a, ni'cãrẽta ãsã cũ bu'erã pe'e cõ'anũ'cõcã, du'tiwã'cãpe'tia wa'awũ.

Jesure wiorã tiropu na mia'que ni'i

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

⁵⁷ Be'ro Jesure pa'ia wiogu Caifã tiropu mi-acãrã niwã. Topure Moisé oja'quere bu'eri masã, tojo nicã judío masã bucãrã nerẽyutojacãrã niwã. ⁵⁸ Pedro pe'e Jesure yoacurero sirutucu niwĩ. Pa'ia wiogu ya wi'i sope pu'topu sirutucocu niwĩ. Topu ti sã'rĩrõpu sãjãa, surara pu'to dujicu niwĩ. ¿De'ro wa'abutiarosari? nígũ, tojo weecu niwĩ.

⁵⁹ Pa'ia wiorã, judío masã bucãrã, nipe'tirã wiorã Jesure wẽjẽsĩ'rĩcãrã niwã. Tojo weerã diacjũ nitise me'rã cãrẽ weresãtjere a'macãrã niwã. ⁶⁰ Pãjãrã na tiro wa'a, mejecã nisoomirã, ne cãrẽ “Te ye bu'iri wẽjẽrõua'a” nisere bocaticãrã niwã. Tojo weecũmĩ, be'ropu puarã nisoori masãrẽ bocacãrã niwã. ⁶¹ A'tiro nisoocãrã niwã:

—Ă'rî masũ a'tiro niwî: “A'ti wi'i Ő'acũ wi'ire cõ'ape'omasî'i. I'tia numu be'ro apaturi tu'ajanu'cõpe'omasî'i tja”, niwî, nicârã niwã.

⁶² Tojo nicã tu'ogu, pa'ia wiogu wã'cãnu'cã, Jesure nicu niwî:

—¿Mu'u yu'tiweti? ¿De'ro ni yu'tigusari na weresãsere? nicu niwî.

⁶³ Jesú yu'tiyu'ruocã'cu niwî. Tojo weecã, Caifã cãrẽ nicu niwî:

—Ő'acũ catinu'cũgũ wãme me'rã mu'urẽ diacjũ yu'ticã ua'a. Wereya. ¿Mu'uta niti Ő'acũ macũ cã bese'cu Cristo na nigũ? nicu niwî.

⁶⁴ Jesú cãrẽ yu'ticu niwî:

—Cũta ni'i mu'u nírõnojõta. Apeye quẽ'rãrẽ masãrẽ werenemogũti. Be'ro yu'u Ő'acũ macũ masũ weronjõ uputigũ Ő'acũ tutuayu'rũgu pu'topu dujicã î'arãsa'a. Tojo nicã yu'u o'mecururi bu'ipu apaturi dijaticã î'arãsa'a, nicu niwî.

⁶⁵ Cũ tojo nicã tu'ogu, Caifã pa'ia wiogu uagu, cã basu cã ye su'tire wejetũ'rẽcu niwî. A'tiro nicu niwî:

—Ă'rî masũ tojo ucũgũ, Ő'acãrẽ ña'abutiario nigũ weemi. Āpẽrã masã cãrẽ weresãrã ñanemowe'e. Musã cã ña'arõ ní'quere tu'otojapu. ⁶⁶ ¿De'ro ni wãcũti? nicu niwî.

Na yu'ticãrã niwã:

—Cũ bu'iritimi. Wẽrĩato, nicârã niwã.

⁶⁷ Tojo nica be'ro cã diapoapu u'seco e'owa're, cãrẽ dotecãrã niwã. Āpẽrã diapoapu paacãrã niwã. ⁶⁸ Be'ro cãrẽ a'tiro ni bujipecãrã niwã:

—Mũ'u Õ'acũ bese'cu Cristo ni'i nígũ, nívocaya. ¿Noa mũ'urẽ paati? nicãrã niwã.

Pedro Jesure “Masĩwe'e” cã ní'que ni'i

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Na wi'i po'peapũ tojo weeri cura Pedro wijaaro sope pũ'topũ dujicu niwĩ. Cũ topũ dujicã, ni'cõ ti wi'i da'raco'tego cã tiropũ wa'a, “Mũ'u Jesú Galileacjũ me'rã sija'cuta ni'iba”, nico niwõ.

⁷⁰ Co tojo nicã tu'ogu, Pedro nipe'tirã tu'oropũ nisoogu, a'tiro ni yũ'ticu niwĩ:

—Mũ'u tojo ucũsere tu'omasĩtisa'a, nicũ niwĩ.

⁷¹ Tojo nitoja, sã'rĩrõ sope pũ'topũ wijaacu niwĩ. To cã wijaacã, apego cãrẽ ã'abocaco niwõ tja. Topũ nirãrẽ a'tiro nico niwõ:

—Ã'rĩ quẽ'rã Jesú Nazarecjũ me'rã sija'cuta nimi, nico niwõ.

⁷² Mejãrõta core nisoogu, a'tiro yũ'ticu niwĩ:

—Õ'acũ me'rã diacjũta cãrẽ ne masĩtibutiãcã'sa'a, nicũ niwĩ.

⁷³ Cã'rõacã be'ro masã topũ nirã Pedro tiro wa'a, cãrẽ nicãrã niwã:

—Mũ'u quẽ'rã Jesú bu'erã me'rã sija'cuta ni'i. Mũ'u ucũseputa tu'ota basio ni'i, nicãrã niwã.

⁷⁴ Na tojo nicã tu'ogu, cã narẽ nisoonepocũ niwĩ:

—Yũ'u diacjũta ucũticã, Õ'acũ yũ'ure bu'iri da'reato. Yũ'u musã ucũgũrẽ ne masĩtisa'a, nicũ niwĩ.

Cũ tojo nicũñarĩ cura cãrẽ'quẽ uucũ niwĩ.

⁷⁵ Tojo wa'acã, Jesú cãrẽ ucũ'quere wãcũvocacu niwĩ. Jesú todũporopũ a'tiro wereyucũ niwĩ:

“Cārē'quē uuati dūporo mū'u i'tiati yū'ure ‘Cārē masīwe'e', nigūsa'a.” Tere wācūboca wijaa, uputū utiwā'cā wa'acū niwī.

27

*Jesure romano masā wiogu Pilato tiropu mi-
ieja'que ni'i*

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Ńamiacācure nipe'tirā pa'ia wiorā, tojo nicā judío masā būcurā nerēcārā niwā. Nerē, ni'cārōnojō wācūseticārā niwā. “¿De'ro wee marī Jesure wējērāsari?” ni apoyucārā niwā. ² Apotoja, Jesure cōme dari me'rā dū'tetjārā, Poncio Pilato, Judea di'ta wiogu tiropu miie-jacārā niwā.

Juda cū wērī'que ni'i

³ Be'ro Juda “Jesure wējērāsama” nisere tū'ocū niwī. Tere tū'ogu, pūrō waro būjaweticū niwī. Tojo weegu na niyeru wapaye'que treinta kujirire pa'ia wiorārē, tojo nicā judío masā būcurārē wiacā'cū niwī. ⁴ Narē nicū niwī:

—Yū'u űa'abutiāro weeasū. Masū añugū, bu'iri marīgūrē wējēdutigu wiorāpūre o'oasū, nicū niwī.

Na cūrē yū'ticārā niwā:

—Mū'u tojo weese űsā ye mejēta ni'i. Mū'u ye cjase nisa'a, nicārā niwā.

⁵ Na tojo nicā tū'ogu, Juda niyerure Ő'acū wi'ipū doquewiacā'cū niwī. Be'ro wa'a, cū basu wāmūtapū dū'teyoja, wērīa wa'acū niwī.

⁶ Pa'ia wiorā niyeru kujirire seeneorā, a'tiro nicārā niwā:

—A'te niyeru masūrē wējēse wapa ni'i. Tojo weerā marī Ō'acū wi'i niyeru cūurī acaropu cūumasītisa'a. Marīrē dutise tojo weedutiwe'e, nicārā niwā.

⁷ Be'ro na basu a'merī ucū, a'tiro wācūcārā niwā:

—Marī a'te niyeru me'rā di'ta sutuparu yeerātirā na di'i miirōrē duurā. Tojo weerā marī aperocjārā na wērīcā yaatjo nirōsa'a, ni apocārā niwā.

⁸ Masū wējēse wapa me'rā duuca di'ta nicaro niwū. Tojo weero a'tocatero quē'rā ti di'ta “Dí cō'áca di'ta” wāmeti'i.

⁹⁻¹⁰ Daprocjūputa Ō'acū ye queti weremu'tārī masū Jeremía cū “A'tiro wa'arosa'a” ní'que queoro wa'acaro niwū. Cū a'tiro ojacu niwī: “Israe curuacjārā “Treinta niyeru kujiri wapa-timi’ ní'caro weronojōta te niyeru me'rā di'ta sutuparu yeerātirā na di'i miirōrē duurāsama. Ō'acū yu'ure ojaduti'caronojōta weerāsama”, ni ojacu niwī Jeremía.

Jesú romano masā wiogu Pilato tiropu ní'que ni'i

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Be'ro Jesure Judea di'ta wiogu Pilato tiropu miacārā niwā. Pilato cūrē sērītiña'cu niwī:

—¿Mū'uta niti judío masā wiogu? nicu niwī.

Jesú cūrē yu'ticu niwī:

—Mū'u nírōnojōta cūta ni'i, nicu niwī.

¹² Pa'ia wiorā, judío masā bucūrā weresāse pe'ema ne yu'titiyu'rucā'cu niwī. ¹³ Tojo weegu Pilato cūrē nicu niwī:

—¿De'ro weegu ma'u na ucuse pejere ya'tiweti? nicu niwĩ.

¹⁴ Jesú ne cã'rõ ya'titicu niwĩ. Cũ ya'titicã ï'agũ, Pilato ï'amarĩa wa'acũ niwĩ.

Jesure wẽjẽduti'que ni'i

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

¹⁵ Cũ marĩnucũ Pascua bosenu ma nicã Judea di'ta wiogu a'tiro weeseticũcu niwĩ. Ni'cũ bu'iri da'reri wi'ipu nigũrẽ masã na du'uwĩrõdutigure du'uwĩrõcũcu niwĩ.

¹⁶ Titare ni'cũ bu'iri da'reri wi'ipu nigũ Barrabá wãmetigu nicu niwĩ. Nipe'tirã cũ ña'arõ wee'quere masĩcãrã niwã.

¹⁷ Pilato masã pãjãrã cũ tiropu nerẽcã ï'agũ, narẽ sãrĩtiña'cu niwĩ:

—¿Ni'irẽ ya'u du'uwĩrõcã uasari? ¿Barrabãre du'uwĩrõsari, o Jesú na Cristo pisuno'gũ pe'ere du'uwĩrõsari? nicu niwĩ.

¹⁸ Jesure masã ma'icã ï'arã, wiorã Jesure uocãrã niwã. Cũrẽ uorã, Pilatopure wiacãrã niwã. Na tojo uosere Pilato masĩcu niwĩ. Tojo weegu Jesure du'uwĩrõsĩ'rĩgũ, tere sãrĩtiña'cu niwĩ.

¹⁹ Pilato masãrẽ besewuoropu dujicu niwĩ. Cũ topu dujicã, cũ nũmo a'tiro queti o'óco niwõ: “Cũ masũ bu'iri moogũrẽ mejẽcã weeticã'ña. Ñamipu cãrẽ tojo wa'atjere wiobutiaro quẽ'easu”, ni queti o'óco niwõ.

²⁰ Pa'ia wiorã, tojo nicã judío masã bucãrã masãrẽ a'tiro niduticãrã niwã:

—Barrabá pe'ere du'uwĩrõdutiya. Jesú pe'ere wẽjẽdutiya, nicãrã niwã.

²¹ Be'ro Pilato masãrẽ sãrĩtiña'nemocu niwĩ:

—Ã'rã puarãrẽ ¿ni'í pe'ere yu'u du'uwĩrõcã uasari? nicu niwĩ.

Na a'tiro yu'ticãrã niwã:

—Barrabãre du'uwĩrõña, nicãrã niwã.

²² Na tojo nicã tu'ogu, Pilato nicu niwĩ:

—To pũricãrẽ Jesú na Cristo nigãrẽ ¿de'ro weegusari?

Nipe'tirã yu'ticãrã niwã:

—Curusapu paabi'pe wẽjẽña, nicãrã niwã.

²³ Tojo nicã tu'ogu, Pilato nicu niwĩ:

—¿De'ro weegu tojo weebosari? Ã'rĩ ne cã'rõ ña'arõ weeticu niami, nicu niwĩ.

Cũ tojo nimicã, masã pe'e caricũnemocãrã niwã:

—Curusapu paabi'pe wẽjẽña, nicãrã niwã.

²⁴ Masã Pilato ucũsere tu'osĩ'rĩticãrã niwã. Tojo tu'oronojõ o'orã, mejõ pe'e cumuca wã'cõcãrã niwã. Na tojo weecã ï'agũ, Pilato aco miitiduticu niwĩ. Te me'rã masã ï'orõpu omocoe, a'tiro nicu niwĩ:

—Ã'rĩ masũ bu'iri moogãrẽ wẽjẽcã, yu'u bu'iri moogũsa'a. Musã basu bu'iritirãsa'a, nicu niwĩ.

²⁵ Cũ tojo nicã tu'orã, masã nipe'tirã topu nirã yu'ticãrã niwã:

—Cũ wẽrise wapa ãsã põ'rã me'rã bu'iri cuorãti, nicãrã niwã.

²⁶ Tojo nicã tu'ogu, Pilato Barrabãre du'uwĩrõcu niwĩ. Jesú pe'ere tãrãduticu niwĩ. Be'ro curusapu surarare paabi'pe wẽjẽduticu niwĩ.

²⁷ Be'ro Pilato yarã surara cũ ya wi'ipu Jesure miacãrã niwã. Topu nipe'tirã surara nerẽnu'cãtjĩrã, Jesure be'toanu'cãcãrã niwã.

28 Be'ro cǔ yaro su'tiroke tuwee, su'tiro sō'arō wiorā sãnarõnojõrē sãacārã niwã.
 29 Cǔ dũpoapũ ni'cã be'to pota me'rã wéeca be'tore peocārã niwã. Ni'cãgũ tuacjũ wiorã cœocjũnojõrē Jesure diacjũcamocãpũ o'ocārã niwã. Tojo weetoja, cǔ pu'topũ ejaque'a, cǔrē bujicã'cãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—E'catipeoya judío masã wiogure, ni bujicã'cãrã niwã.

30 Tojo nicã apeye ɯ'seco e'owa'recãrã niwã. Cǔ tuacjũre tũawee, dũpoapũ paamũjãcãrã niwã. 31 Na tojo bujicã'ca be'ro cǔ sãnarĩ su'tiro wiogũ ya su'tiroke tuweecãrã niwã. Be'ro cǔ todũporo sãnaca su'tiroke sãacārã niwã tja. Tu'ajanũ'cõ, cǔrē curusapũ wējẽrã wa'arã miacãrã niwã.

Jesure curusapũ paabi'pe wējẽ'que ni'i
 (Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Na Jesure wējẽrã wa'arã miarĩ cura ni'cũ masũ Simó Cirene wãmetiri macãcjũrē bocaewawã. Cǔrē Jesú ya curusare wãadutiwã.

33 Tojo weewã'cãrã, ni'cã bu'a Gólgota wãmetiropũ ejawã. Gólgota nírõ, “Masã boaweeca dũpoa” nírõ weesa'a. 34 Topũ pũrĩse tũ'oña'ticã'to nírã, Jesure vino sũ'ese me'rã morẽ'quere tĩawã. Jesú cã'rõ sĩ'rĩña'cũmí, sĩ'rĩdu'ucã'wĩ.

35 Jesure curusapũ paabi'peca be'ro surara cǔ ye su'tire níbocape wapata'a'cãrãrē dũcawaawã. Na tojo weecã, dũporocjũpũ Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ oja'que queoro wa'acaro niwã. A'tiro ojano'caro niwã

Jesure wa'atjere: “Yé su'tire na basu níbocape, ducawaawã”, nicaro niwũ. ³⁶ Be'ro curusa docapũ surara cūrē co'terã ejanujãwã. ³⁷ Jesú dũpoa bu'ipũ ni'cã pjĩ me'rã “A'te ye bu'iri cūrē wějē'e” nisere ojaõ'owã. A'tiro ojano'wũ: “Ã'rĩ Jesú nimi. Cũ judío masã wiogũ nimi”, niwũ.

³⁸ Jesú me'rã ãpērã quē'rã pũarã yajari masã curusapũ paabi'penũ'cõno'wã. Ni'cũ diacjũ pe'e, apĩrē cũpe pe'e nũ'cõwã. ³⁹ Jesú pũ'to masã yũ'rũarã, cūrē bujicã'rã dũpoa yuremũjãwã.

⁴⁰ Cūrē a'tiro niwã:

—“Õ'acũ wi'ire cõ'agũti, i'tia nũmũ be'rota tu'ajatojaguti”, nimiwũ mũ'u. Tojo ni'cu mũ'u basuta yũ'ruoya. Mũ'u Õ'acũ macũ nígũ, curusapũ wã'ñagũ dijatia, niwã.

⁴¹ Na weronojõta pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã, tojo nicã judío masã bũcũrã cūrē bujicã'wã. Na basu a'merĩ a'tiro ucũcãrã niwã:

⁴² —Ãpērãmarĩcãrē yũ'ruowĩ. Cũ basu pe'e yũ'ruomasĩtimi. “Israe curuacjãrã wiogũ ni'i”, niwĩ. To pũrĩcãrē curusapũ wã'ñagũ dijatiato. Tojo weecã, marĩ cūrē ějõpeorãsa'a. ⁴³ Cũ “Õ'acũrē ějõpeo'o”, niwĩ. Õ'acũ cūrē ma'ígũ pũrĩcã, cūrē yũ'ruoato. Cũ marĩrē “Õ'acũ macũ ni'i”, nitojamĩwĩba, ni bujicã'wã.

⁴⁴ Yajari masã Jesú me'rã curusapũ paabi'penũ'cõ'cãrãpũta bujicã'sãjãwã.

Jesú wěrĩ'que ni'i

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30; Heb 6.19-20; 10.19-20)

⁴⁵ Jesú curusapũ wěrĩrĩ cura dajaritero nicã nipe'tiropũ na'itĩ'a wa'awũ. Téé ñamica'a tres

nicāpɯ na'itĩ'atɯowɯ. ⁴⁶ Jesú titata tres nicā
ɯpɯtɯ caricũwĩ. Cũ arameo me'rã a'tiro niwĩ:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? niwĩ. A'tiro nígu, tojo niwĩ: “Õ'acũ, Õ'acũ, ¿de'ro weegu yu'ure cõ'awã'cãti?” niwĩ.

⁴⁷ Æpẽrã ni'cãrẽrã topɯ nirã tojo nisere tɯ'orã, a'tiro niwã:

—Ã'rĩ duporocjɯpɯ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ Eliare pisugu weesami, niwã.

⁴⁸ Tojo nicã, ni'cũ topɯ nígu sojaro me'rã yosori si'tire miigũ wa'awĩ. Be'ro vino pi'ase me'rã morẽ'quere yosowĩ. Yosotoja, ni'cãgũ yucugɯpɯ du'teõ'o, Jesure sĩ'rĩato nígu sĩomorõwĩ. ⁴⁹ Cũ tojo weecã, Æpẽrã pe'e a'tiro niwã:

—Weetigɯta. Ī'anirã marĩ yujupɯ. Elía yu'ruogu a'tigu a'tigusami cãrẽ.

⁵⁰ Be'ro Jesú apaturi ɯpɯtɯ caricũnemo, wẽrĩa wa'awĩ. ⁵¹ Cũ wẽrĩrĩ cura a'tiro wa'acaro niwũ. Õ'acũ wi'ipɯ pa'ia sãjãarõpɯ cã'mota'ayooca casero ɯ'muarõ pe'e tũ'rũdijati, deco me'rã tũ'rũyojacaro niwũ. Tojo nicã di'ta narãsãwũ. Ætãperi nimi'que bata wa'awɯ.

⁵² Ætã tutiri masãrẽ yaa'que pãrĩa wa'acaro niwũ. Tojo wa'acã, wẽrĩ'cãrãputa Õ'acũrẽ ãjõpeo'cãrã masãwã. ⁵³ Jesú cũ masãca be'ro masãperipɯ ní'cãrã wijawã. Wijaa, Jerusalẽ Õ'acũrẽ ñubuepeori macãpɯ sãjãawã. Narẽ pãjãrã ĩ'acãrã niwã.

⁵⁴ Surara wiogu cũ surara me'rã Jesure co'te'cãrã di'ta narãsãcã ĩ'arã, nipe'tise to wa'asere ĩ'arã, pũrõ ɯcua wa'awã. A'tiro niwã:

—Diacjũta ã'rĩ Õ'acũ macũta niapĩ, niwã.

55 Pājārā numia Jesure yoaropu ī'anu'cūwā. Na Galileaputa Jesure weetamurā sirutunū'cāwā. 56 Na wa'teropare ā'rā niwā: María Magdalena, tojo nicā María Santiago, José paco, apego Zebedeo numo niwā.

Jesure na yaa'que ni'i

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Na'ique'ari cura ni'cū José wāmetigu peje cuogu Arimatea wāmetiri macācjū etacu niwī. Cū quē'rā Jesure ējōpeocu niwī. 58 Pilato tiropu wa'a, Jesús ya upare sērīcu niwī. Tojo weegu Pilato surarare “Jesús ya upare cūrē o'oya”, nicu niwī. 59 Be'ro José Jesús ya upare miidijoo, su'tiro añurī, ū'irī marīrī casero me'rā omacu niwī. 60 Omatoja, ūtā tuti ma'ma tutipu sīosōrōcūuocu niwī. Tī tuti Joseré yaaboca tuti cū se'edutica tuti nicaro nimiwū. Be'ro ūtāgā pajicja me'rā ti tutire tuubi'acu niwī. Bi'atoja, wa'a wa'acu niwī. 61 Tī tuti pōtēorōpu María Magdalena, tojo nicā apego María ī'adujicārā niwā.

Surara Jesure yaa'caropu co'te'que ni'i

62 Ape numu, sauru ūsā soowuari numu nicā pa'ia wiorā, tojo nicā fariseo masā Pilato tiropu wa'acārā niwā. 63 Topu etarā, Pilatore a'tiro nicārā niwā:

—Wiogu, ūsā sō'onīcu catigupu nisoosepijagu ní'quere wācū'u. Cū “I'tia numu yu'u wērīca be'ro masāgūti”, niwī. 64 Tojo weegu mū'u yarā surarare cūrē yaa'caropu co'tedutigū o'óya. I'tia numu añurō co'tedutiya. Tojo weeticā, cū bu'erā ñamipu cū ya upare yajarā wa'abosama. Na yajāca be'ro masārē a'tiro

nirāsama. “Wērĩ'cupu nimigũ, masã wa'acu ni-ami”, nibosama. Na a'tiro nicãma, a'te toduporo nisoo'que nemorõ ña'abutirosa'a, nicãrã niwã.

⁶⁵ Tere tu'ogu, Pilato narẽ nicu niwĩ:

—Ã'rã nima surara. Narẽ miaña. Ti masãpe mejẽcã wa'ari nírã, no'o masã põtëorõ co'tedutiya, nicu niwĩ.

⁶⁶ Tojo weerã na surarare Jesure yaa'caropu co'tedutirã cũucãrã niwã. Jesú bu'erã ti tutipu sãjãaticã'to nírã ãtãgã na bi'acaga bu'i ni'cã da pi'ra õ'ocãrã niwã. Na sãjãacã, ñ'amasĩrãti nírã, tojo weecãrã niwã.

28

Jesú cã masã'que ni'i

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Sauru ãsã soowuari namu be'ro soorinamu nicã, ñamiacã ña'cũrõ bo'restedijatiri cura María Magdalena, apego María me'rã Jesure yaa'caropu ñ'arã wa'acãrã niwã. ² Wãcũña marĩrõ di'ta uputu narãsãcaro niwũ. Tojo wa'ari cura ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegu u'musecjũ dijaticu niwĩ. Cũ Jesure yaa'caropu etagu, na bi'ãca ãtãgãrẽ pãocu niwĩ. Pãotoja, tiga bu'ipu dujicu niwĩ. ³ Cũ bu'po ya'baro weronojõ asistecu niwĩ. Cũ yaro su'tiro uputu buticaro niwũ. ⁴ Surara cãrẽ ñ'arã, uputu ui narãsã, wērĩ'cãrã weronojõ buruque'acãrã niwã.

⁵ Õ'acũrẽ wereco'tegu sõ'onícãrã numiarẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Yu'ure uiticã'ña. Yu'u masĩ'i, masã Jesú na curusapu paabi'pe wějẽ'cure a'marã wee'e.

⁶ A'tore marĩmi. Cũ ní'caronojõta masãtojami. Cũrẽ cũu'carore ĩ'arã a'tia, ni pijisãjãacũ niwĩ.
⁷ Narẽ ĩ'otoja, “Cũ bu'erãrẽ sojaro me'rã wererã wa'aya. A'tiro ni wereya narẽ: ‘Wẽrĩ'cũpũ nimigũ, masãtojacũ niami. Galileapũ musã duporo wa'ayugusami. Topũ cũrẽ ĩ'arãsa'a', ni wereya. A'tere musãrẽ weregũ a'tiapũ”, nicũ niwĩ Õ'acũrẽ wereco'tegũ.

⁸ Cũ tojo nicã tũ'orã, numia Jesure yaa'caropũ ní'cãrã maata wa'a wa'acãrã niwã. Uimirã, e'catise me'rã wa'acãrã niwã. Jesú bu'erã ní'cãrãrẽ quetiwererã wa'arã omawã'cãcãrã niwã.

⁹ Na topũ wa'ari cura Jesú narẽ bajua, añuduticũ niwĩ. Tojo weecã, cũ pũ'to wa'a ejaque'a, du'pocãrĩpũ ñe'e, ẽjõpeocãrã niwã.

¹⁰ Narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Yũ'ũre uiticã'ña. Yũ'ũ bu'erãrẽ Galileapũ wa'adutirã wa'aya. Topũ yũ'ũre ĩ'arãsama, nicũ niwĩ.

Surara na ĩ'a'quere ãpẽrãrẽ were'que ni'i

¹¹ Numia Jesú bu'erãrẽ wererã wa'ari cura ni'cãrẽrã surara Jesure yaa'caropũ co'te'cãrã macãpũ pi'acãrã niwã. Pa'ia wiorãrẽ nipe'tise topũ wa'a'quere werecãrã niwã. ¹² Na tojo nicã tũ'orã, pa'ia wiorã, judío masã bũcurã me'rã nerẽcãrã niwã. Na “¿De'ro weerouati?” ni apocãrã niwã. Na ni'cãrõnojõ wãcũ, a'tiro weecãrã niwã. Masãrẽ nisooato nĩrã surarare pajiro niyeru wapayecãrã niwã. ¹³ A'tiro nicãrã niwã:

—A'tiro niña masãrẽ: “Ñamipũ ãsã cãrĩca be'ro Jesú bu'erã ejacãrã niama. Eja, cũ ya

upure yajawã'cãcãrã niama", niña, nicãrã niwã surarare. ¹⁴ Apeye quẽ'rãrẽ ninemocãrã niwã:

—Pilato Judea di'ta wiogu a'tere masĩcã, ùsã “Diacjũta tojo wa'acaro niapũ”, nitamurãti. Ûsã tojo nicã, musãrẽ su'risome. Musãrẽ bu'iri da'resome, nicãrã niwã.

¹⁵ Tojo nicã tũ'orã, surara niyeru ñe'ecãrã niwã. Be'ro narẽ wereduti'caronojõta weecãrã niwã. Na tojo nise se'sa wa'acaro niwũ. A'tocateropũ quẽ'rãrẽ judío masã surara na nisoo'quere ãjõpeo ucũdecotima yujupũ.

Jesú cã wẽrĩ masãca be'ro cã bu'erãrẽ “A'tiro weeya” ní'que ní'i

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Be'ro ùsã Jesú bu'erã once Galileapũ wa'awũ. Jesú cã wẽrĩse duporo ùrũgũpũ ùsãrẽ wa'aduti'capũ wa'awũ. ¹⁷ Topũ Jesure ï'awũ. Cũrẽ ï'a ejaque'a, ãjõpeowũ. Tojo weemicã, ùsã ni'cãrẽrã “¿Cũta nitiba?” ni wãcũwũ. ¹⁸ Be'ro Jesú ùsã pũ'topũ a'ti, a'tiro niwĩ:

—Õ'acũ yũ'ure wiogu sõrõtojami. Nipe'tiro ù'muse, a'ti di'tare dutimasĩ'i. ¹⁹ Tojo weerã nipe'tirocjãrãpũre yé quetire wererã wa'aya. Narẽ musã weronojõ yũ'u bu'erã sãjãcã weeya. Narẽ wãmeyerã, yũ'u pacũ, yũ'u, Espiritu Santu wãme me'rã wãmeyeya. ²⁰ Nipe'tise yũ'u musãrẽ duti'quere narẽ yũ'ti bu'ecã weeya. Narẽ nipe'tise nũmũrĩ yũ'u musãrẽ bu'e'quere wereya. A'tere masĩña. Nipe'tise nũmũrĩ musã me'rã ninu'cũcũsa'a. Téé a'ti turi pe'ticãpũ quẽ'rã musã me'rã ninu'cũcũsa'a, ni werewĩ Jesú.

**Õ'âkã hi yeere uúkũri turi Tukano
New Testament in Tucano (BR:tuo:Tucano)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tucano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tucano [tuo], Brazil

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tucano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source
files dated 9 Oct 2020
00ebd04f-7b0d-5a72-9407-eb53ae2bd086